

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KAHRAMANMARAŞ MERKEZLİ DEPREMLERİN
SONUÇLARININ TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILMASI,
DEPREME DİRENÇLİ YAPI STOKUNUN
OLUŞTURULMASI VE KENTSEL DÖNÜŞÜM
UYGULAMALARININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI İÇİN
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU (10/6996, 7004, 7005, 7006, 7007, 7009, 7010, 7024,
7026, 7034, 7035, 7036, 7037, 7038, 7039, 7040, 7041, 7042, 7043,
7044, 7045, 7046, 7047, 7048, 7049, 7050)
TUTANAK DERGİSİ**

**1'inci Toplantı
15 Mart 2023 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Araştırma Komisyonunun çalışma takvimine, komisyonda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine ve komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşme

**KAHRAMANMARAŞ MERKEZLİ DEPREMLERİN SONUÇLARININ TÜM YÖNLERİYLE
ARAŞTIRILMASI, DEPREME DİRENÇLİ YAPI STOKUNUN OLUŞTURULMASI VE
KENTSEL DÖNÜŞÜM UYGULAMALARININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI İÇİN
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS
ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (10/6996, 7004, 7005, 7006, 7007, 7009, 7010, 7024, 7026, 7034,
7035, 7036, 7037, 7038, 7039, 7040, 7041, 7042, 7043, 7044, 7045, 7046, 7047, 7048, 7049, 7050)**

1'inci Toplantı

15 Mart 2023 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kahramanmaraş Merkezli Depremlerin Sonuçlarının Tüm Yönleriyle Araştırılması, Depreme Dirençli Yapı Stokunun Oluşturulması ve Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Etkinliğinin Artırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 14.02'de açıldı.

Komisyonun çalışma takvimine, komisyonda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine ve komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 16 Mart 2023 Perşembe günü 14.00'te toplanmak üzere saat 18.54'te toplantıya son verildi.

15 Mart 2023 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.02

BAŞKAN: Veysel EROĞLU (Afyonkarahisar)

BAŞKAN VEKİLİ: Recep UNCUOĞLU (Sakarya)

SÖZCÜ: Zeynep YILDIZ (Ankara)

KÂTİP: Sefer AYCAN (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Toplantıyı açıyorum, toplantı yeter sayısı vardır.

II.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Araştırma Komisyonunun çalışma takvimine, komisyonda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine ve komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşme

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hayırlara vesile olsun inşallah ki ülkemiz için, milletimiz için güzel bir karar alacağız, bu konuda kararlıyız. İnşallah faydalı olmasını diliyorum yani geçmişteki tecrübelerden 1999 depremi bir milat hakikaten ama bu 6 Şubat Kahramanmaraş depremi de özellikle ayrı bir milat. İnşallah hep beraber, bir daha böyle depremler yaşamamak için yapılması gerekenleri yapacağız. Yani burada maksadımız depreme dirençli şehirler kurmak veya afete -daha genel- dirençli şehirler kurmak, bilhassa kentsel dönüşümü hızlandırmak, sağlam zemine sağlam bina inşa etmek; gayemiz bu. Dolayısıyla toplantı hayırlı olsun.

Geçen toplantıda Sayın Necip Bey...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Başkanım, ben bir ricada bulunabilir miyim?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun efendim.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Saat 14.45’te Genel Başkanla bir toplantımız var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Genel Başkan önemli olduğu için...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Çok özür dilerim.

NECİP NASIR (İzmir) – Estağfurullah, buyurun.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Teşekkür ederim, nezaketiniz için teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Necip Bey centilmendir, o zaman önce size söz verelim, daha sonra...

Süreleri de sınırlayalım mı? Bir beş dakikayla sınırlayalım.

NECİP NASIR (İzmir) – Komisyon üyeleri için serbest olsun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Serbest olsun peki, tamam, serbest.

Buyurun efendim.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Sayın Başkanım, önce, Komisyonumuzun ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok teşekkür ederiz.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Geçmişte emeği olan bütün Komisyon üyelerine de teşekkür ederiz. Yani ülkemiz bu acıları dönem dönem yaşamış ve yaşanan acılardan sonra da Parlamento aslında üzerine düşeni fazlasıyla yapmış; 1999’da bir komisyon kurulmuş, Abdülkadir Aksu Komisyon Başkanlığına getirilmiş ve çok ciddi bir çalışma yapmıştır.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğru.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Hem deprem bölgelerinde hem de bürokratik incelemelerde çok ciddi çalışmalar yapmışlar ve çok ciddi de öneriler getirmişler.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kendisi zaten Valilik de yaptı.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Tabii, tabii; devlet adamlığı kimliğiyle doğru bir çalışma yapmış.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğru.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Gine, 2001 yılında kurulan -Recep Bey Başkanlığı- bu Komisyon raporu da son derece doyurucu aslında baktığınız zaman, son derece ciddi bir çalışma. Hatta bu rapor hazırlanırken biz Elâzığ’a gitmiştik. Elâzığ’daki vatandaşlarda “Komisyon Elâzığ’a geldi, Elâzığ’da yaşanan sorunların çözümüyle ilgili bir şeyler söyleyecek, yeni bir söylemde bulunacak.” diye beklenti vardı ama orada şu ifade edildi, denildi ki “Bu, burada yaşanan sorunlarla ilgili değil, Elâzığ’da yaşanmış olan sorunlarla ilgili tespitler yapıp bundan sonraki olası depremlerde önlem almak amaçlı.” ve o doğrultuda son derece doğru hazırlanmış bir rapor. Ama işin ilginci, raporlarda Meclis üzerine düşeni yapıyor ama siyasi irade ve bürokrasi bunları çok ciddiye almıyor; sorun orada aslında. Aslında Meclis üzerine düşeni son derece detaylı bir şekilde incelemiş, araştırmış -düşünceleri, görüşleri- akademik bilimsel raporları, bölgede yaşanan gerçekleri; tüm anlamıyla konulara her 2 rapor da hâkim. Aslında burada yeni bir rapor yazmak yerine 2 raporu birleştireniz belki de çok daha doğru sonuçlar ortaya çıkar çünkü her şey yapılmış burada.

Şimdi, gelelim... Ben 2020 yılında depremi yaşayan ve o süreçten bugüne kadar da bölgede vatandaşların mülkiyet haklarıyla ilgili, deprem sürecinde kriz yönetimiyle ilgili, deprem sonrasıyla ilgili, tüm süreçlerle ilgili... Üç yıldır bu sorunlarla sürekli yüz yüzeyiz yani görünen, görünmeyen birçok sorunla yüz yüzeyiz. Mesela bence en önemli sorunlardan biri -1999 raporunda da var, Abdülkadir Aksu’nun önerisi de var- bir afet bakanlığının kurulması. Şimdi, Afet Başkanlığı -daha önce de Sivil Savunma Müdürlüğüydü, 2018’de mi, tarih olarak tam emin değilim, Afet Başkanlığına çevrildi- İçişleri Bakanlığına bağlandı ama İçişleri Bakanlığı yetki olarak ve yaşanan sorunlarla ilgili inanılmaz yoğunluğu olan bir Bakanlık. Düşünün ki Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü İçişleri Bakanlığına bağlı, Sahil Güvenlik Komutanlığı İçişleri Bakanlığına bağlı, Emniyet Genel Müdürlüğü İçişleri Bakanlığına bağlı, Jandarma Genel Komutanlığı İçişleri Bakanlığına bağlı; diğer taraftan, valiler, kaymakamlar, idari yapılar, belediyeler yani birçok anlamda inanılmaz bir İçişleri Bakanlığının yükü var.

Ama diğer taraftan bakıyorsunuz, bugün Urfa’da gene bir sel oldu, orada da can kayıpları oldu, Allah rahmet eylesin, yaralılara da acil şifalar dileriz.

Şimdi, bir sel felaketi oluyor, bakıyorsunuz, İçişleri Bakanı orada; yangın oluyor, İçişleri Bakanı orada; terör eylemi oluyor, İçişleri Bakanı orada; deprem oluyor, İçişleri Bakanı orada yani bir kişinin, bir Bakanlığın bu kadar ağır bir sorumluluğun altından çıkma gibi bir yeteneği, bilgisi, becerisi ve kurumsal bir hafızasının olması mümkün değil. Onun için 1999 yılındaki rapor ve o raporda önerilen afet bakanlığı Türkiye için bence son derece önemli bir bakanlıktır; önce bunu bir tespit etmek isterim.

Sonra, 7269 sayılı bir Kanunumuz var, bu 1959 yılında yazılmış ama bu kanun şu anda Türkiye'nin ihtiyaçlarına cevap veren bir kanun değil. Bunu nereden anlıyoruz? 1992 Erzincan depreminde, Erzincan afet bölgesi ilan edilmiş, bu kanunun yetersizliklerinden dolayı -3838 sayılı- geçici kanunlar çıkarılmış yani depremde yaşanan sorunlarla ilgili çözüm bulmak için geçici kanunlar çıkarılmış. 7269 sayılı Kanun'un mutlaka değişmesi lazım. "Afet yasası" yani halkın tabiriyle "afet yasası" ama bakıyorsunuz, sel felaketinde de bu kanun uygulanıyor; dolu yağıp tarım ürünleri zarar gördüğünde de bu kanun uygulanıyor; deprem oldu, on binlerce insanımız kayboldu, yine bu kanun uygulanıyor yani "afet" diye tanımlanan doğal olaylarla ilgili, her yaşanan sorunla ilgili ayrı bir kanun tasarısının olması lazım. Yani sizin bir sel baskınıyla, bir dolu vurgunuyla, bir heyelan alanıyla, bir depremle her şeyi aynı kanunda değerlendirmeniz çok mümkün olmayabilir. 7269 sayılı Kanun'un mutlaka değerlendirilmesi lazım.

Sayın Başkanım, 2020 yılında Elâzığ'da deprem olduğunda bütün devlet Elâzığ'daydı. Ben Mecliste de konuşmalar yaptım. 3 Bakan Elâzığ'a geldi; İçişleri Bakanı, Sağlık Bakanı ve Çevre ve Şehircilik Bakanı; bir ay Elâzığ'dan ayrılmadılar ve krizi doğru yönettiler. Ben Mecliste, Genel Kurulda da teşekkür ettim; doğru bildiğim işlerle ilgili onları takdir ederim ama eksiklikleri de çözümüyle ilgili talepte bulunmak için iletirim. O bir aylık kriz doğru yönetildi ama ondan sonra -Sayın Başkanım, Recep Bey, hatırlarsanız, size de bilgi vermiştim- Elâzığ'da merkezde toplamda 3 tane bina yıkıldı, bütün devlet oradaydı yani parti ayrımı yapmaksızın bütün belediyeler, AFAD, sivil toplum örgütleri, JAK, herkes oradaydı. Biz 3 binanın enkazını bir haftada zor kaldırdık. Bu beceriksizlikten dolayı değil yani bu işin tekniği açısından. Eğer orada bir canlı varsa, bir yaşam belirtisi varsa bütün o inşaatdaki tüm malzemeyi elden ele taşıyorsunuz. Bunu niçin söylüyorum? Ben o depremde şunu gördüm: Bir, siz istediğiniz kadar deprem bölgelerinde önlem alın, kentsel dönüşüm, yeni binalar, güçlendirmeler, ne yaparsanız yapın -bunların tabii ki her birinin ayrı ayrı mutlaka bir önemi var ama- deprem bölgelerinde yapabileceğiniz en başarılı iş nüfus yoğunluğunu düşürmektir. Yani nüfus yoğunluğunu düşürmediğiniz sürece, yaşanan afetten dolayı mağdur olan insan sayısını düşürmediğiniz sürece siz istediğiniz kadar önlem alın, mümkün değil çözüyorsunuz. İşte, bunun en güzel örneği Elâzığ yani Elâzığ'da bunun örneğini yaşadık ve bütün devlet orada olmasına rağmen biz bir haftada enkazı kaldıramadık. Yani nüfus yoğunluğunun mutlaka düşürülmesi lazım. Bunu da neyle yapacağız? Köylere geri dönüşü, kırsala geri dönüşü yani bunu bir Meclis kararı hâline dönüştürebiliriz. Bunu niye anlatıyorum? Türkiye'nin yüzde 94'ü büyükşehirlerde yaşıyor, dünyanın hiçbir ülkesinde böyle bir istatistiki sonuç yok. Yani büyükşehirlerde yaşayan nüfusların olduğu bölgeler de deprem riskinin en yoğun olduğu yerler. Onun için kırsala geri dönüşle ilgili bir devlet politikasına ihtiyaç var. Deprem politikası, bir siyasi partinin politikası olmamalı; deprem ve terör gibi ulusal meseleler devlet politikası olmalı ve burada çözüm odaklı düşünceler ve fikirler üretilmeli.

Şimdi, diğer bir konu; Sayın Bakanım, özellikle sizin mesleğiniz... Türkiye'de meslek kanunu olmayan, herhangi bir iş yapamayıp da "Bir meslek sahibi olalım." dediğiniz zaman yapılan tek iş var Türkiye'de; müteahhitlik.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müteahhitlik, evet.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Hiçbir bilgiye, hiçbir beceriye, hiçbir sermayeye, hiçbir akademik unvana, kariyere ihtiyaç yok. Müteahhitlik kanununun çıkarılması lazım yani bu işle ilgili 2 meslek grubu var, mimarlar ve mühendisler. Bir de "yapsat" denilen bir kavram var; bir kamu müteahhitleri var, bir de yapsatçılar var; onlar da ustalıktan yetişen, alaylı yetişen ama işin tekniğiyle ilgili çok bilgisi olmayan insanlar. Müteahhitlik kanununun mutlaka çıkarılması lazım.

Sayın Bakanım, ayrıca, mühendislerle ilgili de meslek uzmanlık alanlarına göre kanunların düzenlenmesi lazım. Yani, şimdi, bir pratisyen doktor tıp fakültesinden mezun oluyor, onun uzmanlıklarıyla ilgili sınavlar var; yeteneğine, bilgisine, becerisine göre uzman oluyor. Bir göz doktoru bir kardiyoloji ameliyatına giremez veya bir kadın doğum doktoru bir çocuğu muayene edemez yani her konunun bir uzmanlığı var. Türkiye’de “mühendis” dediğiniz zaman altyapı, üstyapı, statik, her konuda uzmansınız. Mühendislik konusunda -Gökân Bey de sizinle meslektaş yani daha iyi yorumlar- uzmanlıkların mutlaka olması lazım ve mutlaka ve mutlaka İhale Kanunu’nun değişmesi lazım. Yani tenzilatla iş almak kamu yararı adına bir yarar değildir. Tenzilatlı iş almak, tam tersine, kamu zararının oluşmasında, bu tür risklerde devleti daha büyük risklere sokabilecek süreçlerdir.

Bundan sonra, şuna devam etmek isterim: Elâzığ’da TOKİ konutları yapıldı, eğer Elâzığ’da TOKİ konutları yapılmamış olsaydı biz bu depremi bir facia gibi yaşayabilirdik; işin doğrusu bu. Niye? Yani 2020 depreminden sonra 3 bina yıkıldı ama 25 bin konutun yapılması sağlandı. Bu konutların yapımıyla ilgili TOKİ’nin bir başarı hikâyesi var mı? Ben bunu muhalefet partisinin milletvekili olarak Sayın Genel Başkanıma da anlattım, TOKİ’nin başarı hikâyesi var yani mühendislik olarak, planlama olarak, işin ihale süreci, kesin kabulü, iskâna açılması, kuranın çekilmesi gibi; TOKİ’nin bir başarı hikâyesi var ama burada bir eksiklik de var yani TOKİ konutu yaparak yalnızca sorunu çözemezsiniz. Yani TOKİ bir kurumdur, özellikle başarılı bir kurumdur ama TOKİ bu konutları yaşam alanı olarak planlamıyor, TOKİ bu konutları yalnızca barınma olarak planlıyor. Hâlbuki yapılması gereken şu: Bu TOKİ konutlarının bulunduğu bölgeler yaşam alanı olarak planlanmalı ve şehir merkezlerinin çok da uzağında yeni mahalleler yapılmamalı.

Sayın Başkanım, mesela gittik, gördük; kentsel dönüşümün yapıldığı yerleri Elâzığ’da gördünüz; orada bir hayat hareketliliği var, yaşam var ama kırsalda yapılan TOKİ konutlarında da -tamam, insanlar güvenli yaşıyor ama- yaşam yok yani o yaşamın sağlanması için sosyal donatı alanlarıyla, alışveriş merkezleriyle, ibadethaneleriyle, ticarethaneleriyle yaşam alanları oluşturulmalı.

Yine, Elâzığ’da yapılan bir hatayı söylüyorum: 2+1 evler yapıldı, hâlbuki 2+1 evlere hiçbir talep yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğru.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Yani bizim Elâzığ’da bir şive vardır “kümes gibi evler” küçük evler ve Anadolu insanı rahat, büyük evlerde yaşamaya alışkındır. 2+1’ler...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Japonya’da olsa o, saray gibi olur.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Olabilir, bizim kültürümüze uygun değil.

2+1 evler kesinlikle ve kesinlikle TOKİ’nin gündeminden çıkmalıdır, 3+1 evler yapılmalı.

Köy evlerinde büyük sorunlar var yani köy evlerinde müteahhitler organize olamıyorlar dağınık olduğu için. Köy evleri EYY sistemiyle yani oradaki insanlara yardımla -ama yine kamunun desteğiyle- yapılmalı ve insanların köye dönüşleriyle ilgili de teşvikler mutlaka yapılmalı.

Sayın Bakanım, bu 6 Şubat’ta yaşanan depremde de gördük ki en büyük sorunlardan biri, giden lojistik hizmetlerin kısa sürede yerine ulaşmamasıyla ilgili problem yani herkes her şeyi gönderiyor ama giden her şey ihtiyacı olan insanlara kısa sürede ulaştırılmıyor. Burada benim bir önerim var. Mesela deprem konusunda Elâzığ, bölgede altyapısını, konut yapısını, bürokratik yapısını her alanda oluşturmuş bir yer. Afet bölge müdürlüklerine ihtiyaç var yani nasıl Karayolları Bölge Müdürlüğü varsa, Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğü varsa, İller Bankası Bölge Müdürlüğü varsa, afet işleri bölge müdürlüklerine de ihtiyaç var. Yani bir yerde afet olduğu zaman o ilin afet müdürlüğünün değil, afet bölge müdürlüğünün sevki, koordinasyonu iş yürümelidir ve bu anlamda da Elâzığ adına

talebimiz var. Yani afet bölge müdürlüğü Elâzığ'da kurulmalıdır çünkü Karayolları ve DSİ Bölge Müdürlükleri de Elâzığ'dadır. Niye kurulmalıdır? Bölgede depreme hazırlıklı tek il Elâzığ'dır. Hemen yanı başımızda -bilim adamları yorumladılar- Tunceli ili var, sınır komşumuz; diğer tarafta Bingöl var, sınır komşumuz; diğer tarafta Malatya ve Adıyaman var, sınır komşumuz ve bilim adamlarının yorumlarına ve değerlendirmelerine göre burada 7'nin üzerinde bir deprem beklentisi var. Bu deprem beklentisi olan illere, deprem olduktan sonra lojistik desteği vermek için Elâzığ'da lojistik merkezi şimdiden kurulmalı, bölge müdürlüğü yapılmalı ve oralarda olası bir depremle ilgili şimdiden planlama yapılmalı. Ve ayrıca, bu saydığım Bingöl gibi, Tunceli gibi iller de depreme yönelik önleyici tedbirlerin geliştirilmesi için şimdiden afet bölgesi ilan edilmeli. Kötü yapı stokunun giderilmesi lazım çünkü şu anda müdahale ettiğiniz bir binaya 1 lira harcarken deprem olduktan sonra 7 lira harcıyorsunuz yani 7 katı, devletin yükü artıyor. Onun için deprem olma riski olan illerde önleyici tedbirlerin alınmasıyla ilgili, afet bölgesi ilan edilmesiyle ilgili de benim bir önerim olacak.

Şimdi, buralarda önlem alamadığınız zaman çevre illerde yeni sorunlar oluyor Sayın Bakanım. Nedir? Kontrolsüz nüfus göçü. Mesela, şu anda Ankara'ya 250 bin nüfus göçü var, Mersin'e 600 bin nüfus göçü var. Şimdi, en azından düşünün, Bingöl'de ve Tunceli'de deprem olduğu zaman -Tunceli, Bingöl, Elâzığ aslında iç içe girmiş 3 şehir, Elâzığ'da 60 bin Bingöllü yaşıyor, 40 bin Tuncelili yaşıyor, ikisi de sınır ili- insanlar barınma ihtiyaçlarını gidermek için ne yapacaklar? Akrabalarının yanına gelecekler. Nerede? Elâzığ'da. Yani 150-200 bin göç alacak. Ki bunun en güzel örneği şu anda Valilik resmî sayfasında da var, Malatya depreminden sonra Elâzığ'a Malatya'dan 50 bin göç geldi. Şu anda şehir bunun ihtiyaçlarını karşılayamıyor; kiralık ev yok, su, altyapı, kanalizasyon karşılamıyor. Düzensiz göçü engellemek için de olsa deprem riski olan illerde önleyici tedbirlerin alınmasıyla ilgili, afet bölgesi ilan edilmesiyle ilgili önerimi söylemek isterim.

Efendim, bir de bu önleyici tedbirlerle ilgili kentsel dönüşüm yetkisinin belediyeye kesinlikle verilmesi lazım. Bakın, size çok ilginç bir örnek vereceğim, buradan da methedeceğim; Melih Gökçek Ankara Büyükşehir Belediye Başkanıyken Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesi Kanunu çıkardı yani şu havaalanı yolu var ya.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Yani siz oraya özel kanun çıkarmadan asla orada bir ev yıkamazdınız Sayın Milletvekilim ama enkazdı. Şimdi, Bakanlık bununla uğraşmamalı, bu belediyenin yetkisinde olmalı yani büyükşehirlerde belediyeler kendi ihtiyaçlarına göre, kendi programlarına göre kentsel dönüşümle ilgili bu Kuzey Ankara Kentsel Dönüşüm Kanunu gibi birebir çıkarmalı ve belediyelerin bu yetkisi olmalı çünkü büyükşehirden veya Bakanlıktan bunu planlamak istediğiniz zaman ne yazık ki sonuç alamıyorsunuz yani özellikle deprem riski olan illerde, bu, kesinlikle belediyelerin yetkisinde olmalı.

Sayın Bakanım, ben Elâzığ'da ve deprem bölgesi olan Malatya'da görevlendirilmiştim. Tabii, doğal olarak Kızılayın da AFAD'ın da iş yoğunluğundan dolayı, deprem risklerinden dolayı, inanım, ben de alanda çok görmedim, hele arama kurtarma da hiç görmedim; lojistikte gördüm. Ben arama kurtarmada kimi gördüm? JAK'ı gördüm, bir de madencileri gördüm; ikisi de müthiş, ikisinin de güçlendirilmesi lazım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU- Yalnız benim gittiğim yerde AFAD da çok çalışıyor.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Olabilir; bakın, ben Malatya için, kendi bölgem için söylüyorum.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Ben de Malatya'daydım, ben AFAD'ı çok gördüm.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ya, arkadaşlar, bakın, ben kendi olduğum yerdekini söylüyorum ve orada Malatya Valisiyle görüşerek, oraya alet edevat da getirerek 2 kız kardeşin ve bir babanın kurtulmasına katkı verdim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Allah razı olsun.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – O ailenin 3 kız kardeşi ve annesini de kurtaramadım, öldüler. Ben kendi yaşadığım enkazla ilgili örnek veriyorum ama JAK ve madenciler inanılmaz organize çalışıyorlar. Onlar da devletin kurumları yani AFAD’ı kötileyerek bir başka kurumu methetmiyorum yani devlette idare bir bütündür yani onlar da devletin birimi; JAK da bizim, madenciler de bizim, AFAD da bizim ama bir yerde bir eksiklik varsa yani o eksikliği de göreceğiz. Yani sonuçta Jandarma Genel Komutanı da İçişleri Bakanlığına bağlı, maden ocakları da Enerji Bakanlığına bağlı yani ben bir eksikliği tespit ederken kötölemek adına değil, iyi olan şeyi tarif ediyorum, yanlış olan şeyle ilgili de gözlemlerimi anlatıyorum. JAK ve madenciler bu arama kurtarma operasyonunda müthiş başarılı. Niye? Şimdi, bakın, oraya gelen çevre illerdeki AFAD üyelerinin kalacak yeri yok, yemek yiyecek yeri yok, barınacak yeri yok; depremzede hangi şartlarda yaşıyorsa onlar da sokakta aynı şartlarda yaşıyorlar ama JAK öyle değil. Jandarma nasıl? Kışla var orada; geliyor, akşama kadar tozun toprağın, pisliğin içinde, akşam da yüzünü gözünü tanıyamazsın. Sabahleyin bir geliyor, enkazın başında tekmil veriyorlar, jilet gibi hepsi. Niye? Karargâhta yemeğini yemiş, temizliğini yapmış çünkü orada bir sistem var, bir düzen var.

Diğer taraftan, madenciler... Domuz tüneli mi diyorlardı Başkanım, ne diyorlardı?

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – “Domuzdamı” diyorlardı.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Domuzdamı. Müthişler. Şimdi bunların güçlendirilmesi lazım, bu profesyonel bir iş. AFAD ve Kızılay ne yapmalı? AFAD ve Kızılay arama kurtarma yerine, tam tersine enkazdan çıkanların ve enkaz altında kalmayarak yaşama devam edenlerin lojistik desteklerini ve yaşamlarının devamıyla ilgili desteği vermeli yani gıda, barınma, yiyecek, içecek bunun gibi şeyler vermeli.

Şimdi, efendim, en önemli konuya geliyorum. Türkiye’de şu anda depremle ilgili en büyük riskli konumuz ne? İstanbul depremi. Hepimiz diyoruz ki: “Allah korusun, İstanbul’da bir deprem olursa ülkenin ekonomisi çöker. Vallahi cenazelerimizi bile aylarca çıkaramayız, insanlar cenazelerini bile alamazlar.” Niye? Çünkü büyük bir şehir yani viyadüklerin çöktüğünü, altyapının çöktüğünü düşünün ki bu şehirlerde bile bu riskleri yaşayabiliyorsak -İstanbul’da olası bir depremle ilgili bilim adamlarının değerlendirmesi de siyasetçilerin değerlendirilmesi de o- İstanbul Türkiye için bir felakete dönebilir.

Şimdi, efendim, dün burada bahsettik; saydınız, bilim adamlarıyla ilgili, Bakanlarla ilgili, il valileriyle ilgili; bunların hepsi son derece doğru tespitlerdi, hepsinin çağrılmasında da yarar var. Benim özel bir önerim olacak: Depreme riskli ve ülke ekonomisini en fazla etkileyen il İstanbul’sa ve İstanbul’da şu anda bununla ilgili risklerimiz varsa İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu ile İstanbul Valisi bu Deprem Komisyonuna davet edilmeli çünkü bu Deprem Komisyonunun görevi yalnızca yaşanan depremle ilgili tespitler değil, olası bir depremle ilgili de önlemlerin alınmasına yönelik düşünce üretmek, onunla ilgili bir rapor hazırlamak. Düşüncem, sizden ricam, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu ile İstanbul Valimizi de bu toplantıya -bu hiçbir politik talep değil- çağırarak, İstanbul’da alınmış önlemler ve alınması gereken önlemlerle ilgili de 2 mülki idare amirinin, 1 belediye başkanının burada Deprem Komisyonunca da düşüncelerinin ve önerilerinin alınmasını öneriyorum.

Hepinize saygı ve sevgiler sunuyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, tabii, özellikle Sayın Vekilimiz Gürsel Erol’a teşekkür ediyorum. Tabii, çok güzel fikirleri oldu.

Tabii, esasen şehirlere büyük göç oldu, çok doğru yani bizim köyleri de yaşanabilir hâle getirmemiz lazım, buna katılıyorum.

Tabii, TOKİ’yle ilgili teklifiniz var. Evet, TOKİ çok başarılı hakikaten, bir başarı hikâyesi ama belki -bazı yerlerde ben de görüyorum- mecburen taşlık, kayalık, zemini sağlam yerlere taşımak durumunda kalıyor. Hiçbir deprem bölgesinde de hiçbir TOKİ konutu zarar görmedi.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Adıyaman’da 1.100 konut boşaltıldı, orta hasarlı raporu verildi.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani en azından ölen olmadı, onu ifade etmek istiyorum ama büyük ölçüde diğer yerlerde -ben gördüğüm zaman- problem yok ama sizin dediğiniz doğru. Uzakta ise mutlaka orada sosyal donatıların da...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Yaşam alanı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yaşam alanına da “sosyal donatı” diyoruz, her türlü. Onun da yapılması şart, bunu kayda geçtik.

Teşekkür ediyoruz.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Başkanım, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanının ve İstanbul Valisinin bu Komisyona mutlaka çağırılmasını ben talep ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, zamanımız sınırlı, bakacağız. Şu anda bir sıralama yapıyoruz, ona göre inşallah...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Başkanım, “inşallah”la “minşallah”la olmaz; sizden irade istiyoruz. Bakın...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, bir müsaade ederseniz bir planlama yapıyoruz.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ama dün bütün akademisyenlerle ilgili, bürokratlarla ilgili söylediğiniz her şeye biz destek verdik.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sağ olun ama onlar da...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Yani Türkiye’nin ekonomisi için risk taşıyan şehrin yöneticilerinin burada dinlenmesi lazım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, onları da çağırırız, merak etmeyin, çağırırız; buyursun gelsin, dinlesinler.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Yani olası bir talepleri olur, önerileri olabilir. Onların dinlenmesiyle ilgili talebimi yeniliyorum ve destek istiyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mutlaka, mutlaka, inşallah.

Şimdi, özellikle İzmir Milletvekili Necip Bey dünkü toplantıda söz istemişti, bir sunum yapacak.

Buyurun efendim.

NECİP NASIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 6 Şubatta yaşadığımız asrın felaketinde ve bugün Adıyaman ve Şanlıurfa’da selde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet, yaralılara acil şifalar diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun.

Değerli Komisyon üyeleri, 6 Şubat depreminin olduğu ilk gün öğleyin ben de İzmir’den mavi bereli askerî birliklerimizle birlikte kargo uçağıyla İncirlik Havalimanı’na intikal ettik ve Sayın Vekilimin memleketi Osmaniye’ye geçtim. Osmaniye’deki çalışmalarımızı tamamladıktan sonra, daha doğrusu Osmaniye toparlandıktan sonra diğer illere de gittim; Diyarbakır, Elâzığ, Şanlıurfa’nın dışındaki bütün illere gittim ve o gittiğim illerde bir inşaat mühendisi olarak, aynı zamanda İzmir depremini yaşamış biri olarak hep gözlemledim, depremin sebepleri de neler diye baktım. Orada genelde gördüğüm, denetim eksikliği, zemin statik ve binanın zeminle olan ilişkileri, uygulama hataları ve tasarım hataları, İzmir’deki benzer sebeplerden kaynaklı çöküntüleri gördük. İzmir’den bir tek farkları vardı, İzmir’de olan deprem kendi depremi değildi. İzmir’deki deprem, bildiğiniz gibi, 17 -1 tane de geçen ay tespit edildi- 18 fay hattı olan, şehir merkezinden 13 tane hareketli fayın geçtiği ildeki kırılmalardan kaynaklı bir deprem değil. Hem ta kilometrelerce ileride Yunanistan’a bağlı Sisam adasındaki bir faydan kaynaklı bir kırılmanın zemin mekaniği yönünden İzmir Bayraklı’ya yansmasıyla hem de mühendis ve mimar odaları tarafından onaylı -ki bu çok önemli, biraz sonra ifade edeceğim stok değişimiyle ilgili önem arz ediyor- ruhsatlı 17 tane yapımızda 117 canımızı kaybettik; zeminin yapısından kaynaklı sonuç vardı yani fay hattından değil, başka bir yerde oluşan bir depremin sonuçları. Zaten onun sonuçlarını orada da gördük çünkü 500 kilometrelik bir mesafede 110 bin kilometrekare alanı etkileyen bir depremde bu deprem.

Şimdi, değerli milletvekilleri, bir şeyi hatırlatmak isterim: 2000 senesinden önce hazır beton yoktu, nervürlü demir yoktu; çimentonun evsafi farklıydı, denetim farklıydı ve orada gördüğüm, yine en önemli etkenlerden biri yanık betonlardı. 2000 öncesi yapılarda kullanılan traşlı çimento ki suyla karşılaştığında hidrasyonu aşırı tepki veren ve sulanmamasından kaynaklı betonların un ufak olmasıydı.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Cezayir’den gelen...

NECİP NASIR (İzmir) – Her taraftan gelen... Çünkü 2000 öncesi KPÇ’yi, çimentonun evsafını bilen doğru dürüst mühendis de yoktu; hangisi ucuzsa o gönderilirdi. Tabii ki orada o dönemki yapım hataları da vardı. Yalnız bu Komisyonunda bir şeyin de ifade edilmesi gerektiğini düşünüyorum: Değerli milletvekilleri, 2000 öncesinde, 1975 Deprem Yönetmeliği’nde düzensizlik hesapları yoktu. Düzensizlik hesabı nedir? Bu katlı binalarda, alt katı dükkân olan binaların altındaki o boşluklar -mühendislikte “yumuşak kat” diye ifade ettiğimiz- hesaplanırken tuğlalı taşıyıcı olmamasına rağmen binanın depreme karşı davranışlarında farklı kütleden dolayı ağırlık göstererek altında dükkân olan binaların... Ki İzmir depreminde de en büyük hatalardan biri de oydu ve yıkılan binaların hepsinin altında dükkân vardı ve yine, çoğunlukla orada bilimsel olarak gördüğüm bir mühendislik hatası vardı.

Bugüne kadar kimsenin ifade etmediği başka bir şeyi daha bir inşaat mühendisi olarak ifade etmek istiyorum: 1975 Yönetmeliği’nde yani 2000 tarihinden önceki döneme kadar yapılan statik hesaplarda “güçlü kiriş, zayıf kolon” yöntemiyle hesapları yapıldı; kirişi güçlü, gövde sağlam, ayaklar zayıf. Şimdi, bütün bunların ışığında demin ifade ettiğim bütün bileşenler bir araya geldiğinde, İzmir’in de Adıyaman’ın da zemininden dolayı, zemin etüdünün olmamasından dolayı, malzemelerin evsafından, tasarım hatalarından kaynaklı sorun belliydi, hastalık belliydi.

Peki, bugün gelinen durumdan da kısaca söz ederek esas konuya geçeceğim. Denetim yasasında 2000’den sonra -2001 yılında kuruldu biliyorsunuz- muazzam gelişmeler oldu; ilk başta hatalar oldu, müteahhit ile denetim firmalarının anlaşmaları söz konusu oldu. En son gelinen durum itibarıyla havuz sistemi yapıldı. Dün Bakanım da ifade etti; yine, aksaklıklar tespit edildi uzak mesafelerde küçük

işlerin olmasından kaynaklı; bu en son dönemdeki -bizzat İzmir’de sorunu aktarılan biri olarak Banu Hanım buraya geldiğinde daha iyi ifade eder- o da “büyük iş yanında küçük iş” diye tasniflerle denetim sistemi düzenlemeye alındı.

Yine, müteahhitlik sistemiyle ilgili geline nokta -bu yasama döneminde oluşturuldu- artık her önüne gelenin -vekilimin de ifade ettiği gibi- müteahhit olamayacağı bir müteahhitliğin sınıflandırılması sistemi getirildi. Bununla da ilgili, zannediyorum, buraya Mesleki Hizmetler Genel Müdürü geldiğinde ifade eder; bundan sonra artık her önüne gelen müteahhit olamıyor.

Yine, TÜBİTAK’la yapılan betonla ilgili başarılı bir çalışmadan sonra betonun içerisine, beton numunelerine çip konuluyor ve bu çiple betonun evsafı direkt Bakanlığın sistemine giriyor. Ama aksaklıklar, istismarlar var mı? Var. Mesela, çok ilginç bir istismar geldi, hatta bunu bizzat Yapı Denetçileri Derneği Başkanı aktardı, genel müdürümüze aktaracağım; bir yolunu bularak bu bilimsel çalışmayı da baypas edip bürosunda oturup çiple yine istismar edenler var, bunlar da gideriliyor yani denetimde de ve betonda da kontrol mekanizması oluşturuldu.

Yine, sertifika sistemi getirildi, uzun zamandır sertifikasyonla ilgili... Demircinin, kalıpcının, ustanın ustalık belgesi ve sertifikasyonu oluşturuldu, bununla ilgili çalışmalar yapıldı ama tabii, takdir edersiniz ki çok hızlı bir şekilde hayata geçirilmesi mümkün değil. Piyasanın ve ekonominin dinamikleri var, o dinamikler içerisinde yavaş yavaş bu sistem de oturtulacak diye düşünüyorum. 2018 Deprem Yönetmeliği çıktı ve yüksek yapılarda da tasarım gözetmenliği getirildi. Bir mühendis olarak 2019’da devreye giren yönetmelikle Deprem Yönetmeliği’mizi dört dörtlük diye ifade edebilirim. Aynı şekilde, tasarım gözetmenliğinin gelmesinin iyi bir şey olduğunu ama sistemin de daha oturtulması gerektiğini, üç beş tane hocanın -ki bizzat kendim sahada şahidim- bunu daha geniş tabana, daha akademik geniş kadrolara yayarak daha da iyi bir noktaya getirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Şunu özellikle ifade edeyim: Bütün bu bileşenlerin yanında sadece -geçmişteki STK Başkanlığım vesilesiyle de özellikle ifade etmek boynumun borcudur- müteahhitlik mesleğinin disiplinize edilmesi, kontrol altına alınmasıyla ilgili yıllardır mücadele eden biri olarak şu anda bizim sadece bu bileşenleri farklı tutarak bir sektör temsilcilerini -geçenlerde alt komisyonda Gökhan bey de ifade etti- müteahhit ve mühendislerimizi direkt topun ağzına getirmenin doğru olmadığını, tam tersine şu anda hem mühendislik hem müteahhitlik anlamında dünyada Çin’den sonra ekonomik olarak ve diğer anlamda da en iyi teknik kadrolarına sahip olduğumuzu ve müteahhitlik mesleğine sahip vatandaşlarımızın, sektör temsilcilerinin olduğunu ifade etmek istiyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Recep Uncuoğlu’nun, Gökhan Bey’in, Yusuf ağabeyin de burada bulunduğu Deprem Araştırma Komisyonu, İzmir depreminden sonra güzel bir çalışma yaptı. 2021 Temmuz ayında çıkan bu çalışma, ülkemizin beka sorunu olan deprem hastalığını teşhis etmiş bana göre, tedavi yöntemleriyle de ilgili çok değerli bir sonuç raporu hazırlamıştı.

6 Şubatta yaşadığımız, bilim insanlarının dahi senaryolarında öngörmedikleri asrın felaketi bizlere öncelikli olarak şehirlerdeki depreme dayanıksız mesken konutunun stokunun dönüştürülmesi gerektiğini bir kez daha acı bir şekilde hatırlatmıştır. Bunun için, bu Komisyon -bütün hastalıkları ve şifaları ifade edilen bu Komisyon raporunun, daha önceki Komisyon Raporu da göz önünde bulundurularak- depreme karşı dirençli kentler ve Türkiye’deki deprem stokunun dönüştürülmesi için bu Komisyondan çıkacak kararlarla -ki Cumhurbaşkanımız bugün de ifade etti, depremden sonra da ifade etmişti- çok hızlı bir şekilde artık deprem riskine karşı kentlerin ve yapıların stoklarının dönüşümüyle ilgili çalışmalar yapılacaktır. Buradan çıkacak sonuçlar, eksikliklerin tespit edilmesi büyük bir rehber olacaktır diye düşünüyorum çünkü nüfusumuzun yüzde 71’i, topraklarımızın yüzde

65'i deprem riski altındadır. Bunun için, kentlerde deprem riski altındaki alanların dönüşümü, sel ve heyelan riski altındaki alanların dönüşümü, tarihi kent merkezlerinin ve meydanların dönüşümü, sanayi alanlarının taşınması ve dönüşümü çok hızlı bir şekilde sağlanmalıdır.

Yalnız bu Komisyonun dikkatini bir şeye daha çekmek istiyorum: Kimi zaman mekânın ekonomik, toplumsal, çevresel kalitesini arttıran bu dönüşümler kimi zaman da tam tersine çökme ve bozulmalara yol açmaktadır dünyadaki dönüşümleri değerlendirdiğinizde. Onun için, Değerli Komisyon üyeleri, sosyal bir proje olması gerçeğiyle de kentsel dönüşümü bizlerin iyi anlamasının, ona göre önerilerimizi yapmamızın doğru olacağına inanıyorum.

Ben sizlerin değerli zamanını pek fazla almadan hem STK Başkanlığım döneminde 2012'den beri... İzmir'de deprem gerçeğini çok iyi bilen, 2012'den beri mücadele eden, 17 fay hattının 13'ünün kent merkezinden geçtiği, yapı stokunun yüzde 80 dönüşüme muhtaç olduğu, her an bir depremde Antakya ve diğer illerden çok daha kötü sonuçların doğacağı, 7 emsal alanların olduğu ki Deprem Araştırma Komisyonundan gelen üyelerimiz İzmir'in yapı stokunu gördüler... 2012'den beri dönüşümü için mücadele ettim ve bu mücadelede hep şunlarla karşılaştım: Hem STK Başkanı olarak mücadele ettim -yüzlerce, onlarca toplantı yapıldı, sunumlar yapıldı, çalışmalar yapıldı- hem milletvekili olarak mücadele ettim; maalesef 6306 sayılı Yasa'yla İzmir'de bir tane dönüşüm yaptıramadık. Bu mücadele içinde hep şunlara şahit oldum: Kentsel Dönüşüm Yasası çıktığından itibaren sürekli olarak siyasetüstü olması gereken bu konu farklı siyasi saiklerle, özellikle yerel yönetimler, sosyal bir projesi olması nedeniyle, kendilerine oy kaybettirir ve başlarına iş açar diye bir türlü işin içine girmediler. İzmir'de dernekler kuruldu “faşist yasa” denildi “rantsal dönüşüm” denildi ve ben İzmir'de yaşadığım için hep İzmir özelinden, üzerinden gideceğim; İzmir'de toplumda öyle bir algı oluşturuldu ki vatandaş kentsel dönüşüme karşı geldi. Hiç unutmuyorum, yine bu tarzda, Karabağlar'da, ifade ettiğimiz bu kentsel dönüşümle ilgili yeni planlar yapılıyordu; planların bir an önce yapılması için görüştüğüm Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürüne orada ya, bunu artık sonuçlandıralım demiştim. Ya, aynı benzer durum Hatay'ın Emek, Aksaray Mahallelerinde var. “Bastıra bastıra ancak yüzde 5'ini dönüştürdüm.” dediler ve bu depremde şunu gördük ki biz: Aksaray, Emek Mahallelerinde sadece dönüşüm olan binalar kalmış, geri kalanlar “künfekekûn” olmuş, yıkılmıştı. Aynı şeyin İzmir'in genelinde de olacağını düşünerek hep bunları gördüğümünden dolayı bu yapılanlar, bugüne kadar oluşanlar, bu deprem, İzmir depremi ve daha sonra yaşadığımız bu acı tecrübeler, toplumda da bu işin bugüne kadar olan algılarını bitirdiğini, toplumun da buna hazır olduğunu gördüğümü ifade etmek istiyorum. Ancak demin önemle bir şeyin üzerine değinmeye çalıştım: Sosyal proje olması nedeniyle de bu dönüşümün çok iyi algılanması gerekiyor.

Sayın Başkanım, müsaade ederseniz, zaman almamak kaydıyla, kayıtlara geçmesi için bu çalışmalarımın dünyada kentsel bir global bakışla ilgili çalışmamı Komisyon üyelerimize ben yazılı olarak vereyim, kayıtlara geçsin. Diğer konuşmalarında ise...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Daha önceki, dünkü konuşmaları da kayıtlara geçireceğiz, yazılı olarak vereceğiz.

NECİP NASIR (İzmir) – Başlangıç olarak bunu değerli Komisyon üyelerimize verelim, ben konuşmalarında diğer şeye devam edeceğim. Kentsel dönüşümün...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, arkadaşlar, bakın, buradaki uzmanlar “Bunu bu şekilde sununca tutanağa geçmiyor.” diyor yani kusura bakmasın, tutanağa geçmesi gerekir. Şöyle ki: Netice olarak yazılıyor, hepimiz alıyoruz, tutanakçılara da teslim ederiz, burada da tutanağa geçmesi için karar alırız.

NECİP NASIR (İzmir) – Zaman almayalım diye, on beş dakikada 3 sayfayı okuyacağım ben.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Zamanı sınırlamadık ki.

NECİP NASIR (İzmir) – Ben sadece önemine binaen...Hani tutanaklara geçmesi...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kusura bakmayın, şimdi burada bir rapor veriliyor; bütün herkese dağıtılır, elektronik ortamda da veririz. Zaman almamak için bunun bu şekilde, yazılı şekilde tutanaklara geçmesi kararını alırız, biter.

NECİP NASIR (İzmir) – Bu benimki rapor değil, sadece bilgilendirme, global bir bakış kentsel dönüşüme. Komisyon üyelerinin...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şöyle yapalım mı? Elektronik ortamda WhatsApp grubumuz kuruldu, oradan da iletebilirsiniz.

NECİP NASIR (İzmir) – Onu iletelim memnuniyetle Sayın Bakanım.

Konuşmama devam ediyorum.

Şimdi, değerli milletvekilleri, Türkiye’de kentler, aşırı nüfus yığılmaları, afet tehlike ve riskleri, yanlış yer seçimi kararları gibi çeşitli nedenlerden kaynaklanan sorunlarla karşı karşıyadır. Bu sorunların her biri, ülkemiz için kentsel dönüşüm yenileme ihtiyacını doğuran faktörlerdir. Olağan dışı kent yenileme nedenlerini ise depremler başta olmak üzere afetler ve afet riskleri oluşturmaktadır; bunu ifade edeceğim. Sahada tespit ettiğim önerilerimi ve daha sonra sorunlar, öneriler ve finansmanla ilgili önerilerimi de ifade ederek konuyu, konuşmamı bitireceğim.

Türkiye’de kentleşme ve planlama, kent yenileme kavramı 1970’li yıllarda ele alınmaya başlanmış. Planlamada bir uygulama aracı kullanılmaya başlanması ise 1980’li yıllarda ancak mümkün olmuştur. 1980 sonrasında kentler, çevrelerine eklenen yeni oluşumlarla gecekondü alanları, sanayi bölgeleri, devlet kurumları, üniversite kampüsleri ve bunun gibi büyümeye devam etmiş, özellikle göç ve yasa dışı yapılanma nedeniyle kentsel dönüşüm ihtiyacı giderek daha belirgin bir hâle gelmiştir. Ülkemizde göç, en küçük yerleşim biriminden doğrudan büyük kentlere yerleşmek şeklinde gerçekleşmektedir. Göçün beraberinde getirdiği konut sorunu, ekonomik sorunlar, sosyokültürel sorunlar, sosyal gerilimler ve çatışmalar sonucunda kentsel çöküntü alanları ortaya çıkmıştır. Başta kent merkezleri olmak üzere kentlerin bütünü, denetimsiz bu göçün fiziki mekânı üzerindeki yansımalarına maruz kalmaktadır. 1927 yılında yapılan nüfus sayımına göre yüzde 24 kentlerde yaşarken 2000 yılı nüfus sayımlarına göre bu oran yaklaşık yüzde 65’e çıkmıştır. Barınma gereksiniminin kısa dönemde çözülmesi amacıyla ortaya çıkan sağlıksız ve yasa dışı konutlar, altyapı sorunları, tahrip edilen kültür mirası, düşük fiziksel standartlar, sağlık ve beslenme koşullarındaki yetersizlikler bir araya gelerek kentsel yoksunluğun ve dönüşüm ihtiyacının temellerini oluşturmaktadır. Özellikle yoğun göç alan büyük kentlerimizde en üst düzeylere ulaşan plansızlık, finans istismarları, sağlıksız kent dokularının hızla artmasına neden olmuştur. 1985 yılında çıkan 3194 sayılı İmar Kanunu ve sürekli çıkan yönetmeliklerle yapılan değişiklikler, kanunun yetersizliği, depremlerle yaşanan acılar, deprem kuşağı olan ülkemizde dönüşümle ilgili bir kanun gerektirmekteydi. 2005 yılında 5393 sayılı Yasa’nın 73’üncü maddesiyle belediyeler bu konuda yetkilendirilmişse de yüzde 100 mutabakatın gerektiği, finansal desteğin olmadığı bu yasal düzenlemeyle önemli bir sosyal proje olan kentsel dönüşümün istenilen hızda uygulanması mümkün olmamıştır. Depremlerin yarattığı talepten dolayı siyasi risk almak istemeyen yerel yönetimler bu yasal düzenlemeyle gün kurtarmaya çalışmışlardır. 2012 yılında afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde fen ve sanat norm standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemek üzere 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında

Kanun çıkmıştır. Bu kanunla amaçlanan temel noktanın göz ardı edilmemesi önemlidir. Bu önemli nokta, deprem sonrası yaşanan trajedilerin tekrar yaşanmaması, Türkiye'nin bir daha deprem acılarıyla sarsılmamasıdır.

Değerli milletvekilleri, bu yasayla sekonder kazanç olarak kimliksizleşen kentlerin restorasyonunun sağlanması ve yeniden kimlik kazanması fırsatı ayrıca değerlendirilmelidir. Ülkemizde yerleşim alanlarının önemli bir bölümünün doğal afet riski altında olduğu, şehirlerimizin deprem gerçeğiyle karşı karşıya olduğu ve bir an önce gerekli tedbirlerin alınması gerektiği ortadadır.

Son olarak Elâzığ'da, İzmir'de ve Kahramanmaraş'ta yaşadığımız acı tecrübe bir kez daha şehirlerimizin yapı stokunun bir an önce depreme dayanıklı bir şekilde yenilenmesi gerçeğini gün yüzüne çıkarmıştır. Afet risklerine hazırlık kapsamında kentsel dönüşümü gerçekleştirmek amacıyla riskli binaların yıkılıp yeniden yapılmasının teşvik edilmesi, imar planlama çalışmalarının da bu kapsamda uygulanabilir şekilde planlama kriterleri esas alınarak düzenleyici işlemler tesis edilmesi gerekmektedir. Ülkemizde yapı stokunun dönüşümünde bütün aktörler; merkezi yönetim, yerel yönetim, vatandaş ve özel sektörün dinamikleriyle birlikte hareket etmeli ancak bununla bu dönüşüm hızlı bir şekilde sağlanabilir. Bütün paydaşları güçlendirecek düzenlemeler yapmamız gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, biraz önce de ifade ettiğim gibi, bugüne kadar bu 6306 sayılı Kentsel Dönüşüm Yasası'nın yapılmasıyla ilgili sahada tespit ettiğim sorunlarla ilgili önerilerimi ve daha sonra da sorun ve önerilerimi arz edeceğim. En başta, özellikle Sayın Milletvekilimizin de daha önceki Deprem Komisyonunda özellikle üzerinde durduğu fay yasası çıkarılmalıdır, fayın anayasası belli olmalıdır, yerleri belli olmalıdır, her nokta belli olmalıdır. Öncelikle, değerli milletvekilleri, kentlerimizde güncel deprem master planı, kent jeoloji çalışması, mikrobölgeleme çalışmaları, yer bilgi sistemi, tsunami tehlikesi çalışması, deprem hasar analizleri, afet riski gösterge sistemi çalışması megaist, erken uyarı ve acil müdahale sistemi, heyelan tehlikesi çalışması, geçici toplanma ve barınma alanı ihtiyaç analizi ve kentsel dönüşüm stratejik planı çalışmalarının eksik olduğu illerde en kısa zamanda yapılması için gerekli denetleyici ve düzenleyici önlemler alınmalıdır.

Yaptığım çalışmalarda İzmir depreminden dört ay önce Mecliste de bunu çıkıp beş dakikalık konuşmada ifade etmiştim; orada, o dönem yaptığım çalışmalarda fay yasasının dışındaki bütün bu saydığım diğer olguların İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yapıldığını öğrenmiştim ve orada İstanbul ile İzmir kıyaslamıştım; İzmir'de bunların bir tanesinin dahi yapılmadığını ifade etmiştim. Hatta orada ya Gökhan Bey'di ya da bizim AK PARTİ milletvekillerimizden biriydi, itiraz etti, ben demiştim ki: Eyvallah, İstanbul çok önemli, herkes Marmara depremine konuşuyor. Hâlbuki İstanbul 1997'ye kadar ikinci derece deprem bölgesiydi, ondan sonra birinciye alındı, Marmara Denizi'ndeki fay hattı tespit edilince önemsendi; doğrudur. Benim vurgulamak istediğim başka bir şeydi; Allah muhafaza, İstanbul ekonomik olarak Türkiye'yi besler bir deprem olduğunda ama İzmir'in durumu çok daha kötü, onu vurgulamak istemişim çünkü kentin merkezinden geçen 13 tane fay hattı var. Değerli milletvekilleri, burada onu da ifade edeyim: 1998 yılında dünyada Birleşmiş Milletler tarafından 9 vilayet deprem risklerinin araştırılmasıyla ilgili "RADIUS Projesi" adı altında bir proje yapılmıştır. Türkiye'de de İzmir seçilmiştir. İzmir'de seçilen 1998... Zaten benim bir mühendis olarak orada, İzmir'de çocuğuyla yaşayan, hem malzemenin davranışını bilmem hem depremin sonuçları bilmem nedeniyle ve esas etkileyen, STK başkanı olarak, milletvekili olarak da sürekli üzerinde durmamdaki tetikleyen sebep o RADIUS Projesi'nin sonuçlarında çıkan sonuçlardır. Orada, ta o zaman İzmir'in nüfusu 3 milyon 200 binken sadece 30 ilçesi olan İzmir'de, 11 merkez ilçede 20 bin kişinin öleceği, 1,5 milyon

kişinin açıkta kalacağıydı; feveran ettiren bize oydu, hep ondan dolayı ve İzmir’de bu çalışmalar yoktu. Bu İzmir depreminden sonra gördük ki sadece mikrobölgeleme çalışması başlatıldı; o da Bornova’da küçük bir bölümde, bu değil.

Değerli milletvekilleri, bana göre bu başlıkların bütün vilayetlerde, hangisinde eksikse, bunların zorunlu bir şekilde sorumluları kimse o sorumlulara yaptırılması önemlidir ki bundan sonraki aşamaları ve tasarımları etkilemesin.

Yine, değerli milletvekilleri, 6306 sayılı Yasa ile 5393 sayılı Belediye Yasası’nın 73’üncü maddesi birleştirilmeli; bir tek kentsel dönüşüm yasası olmalıdır ve burada da idarelerin elini güçlendirecek hukuki, yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Bunu niye istiyorum? Hani, yaşadığım için istiyorum. Hani “faşist yasa, rantsal dönüşüm, şu, bu” denildi, İzmir’de bir tane kentsel dönüşüm yapılmadı o yapı stoku içerisinde. Belediyelerin 2005 yılında çıkan bu yasayla aldıkları yetkiyle kamuoyunda oluşan taleplerle vatandaş kentsel dönüşüm istediğinde “Tamam, ben yapıyorum.” deyip 2 maddelik bu kadar önemli bir konuda Belediyeler Yasası’yla finansal olarak veya oradaki yetkilerle çözülmesi mümkün değil. Ne yaptı? Siyasi saiklerle bunu risk gören belediyeler zamana yaydı ve 2005 yılından bugüne kadar İzmir’de 900 tane, onun da ne şekilde yapıldığını biz biliyoruz...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ya, Kahramanmaraş Belediyesinden bahset ya, Gaziantep’ten bahset.

NECİP NASIR (İzmir) – Ben İzmir...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Hep İzmir, hep İzmir...

NECİP NASIR (İzmir) – Ama şöyle: Ben Maraş’ı bilmiyorum ki Gökkan Bey, senle beraber... İzmir’i niye örnek veriyorum?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Kentsel dönüşüm tek başına yerel yönetimlerle olmaz.

NECİP NASIR (İzmir) – Onu da arz edeceğim. Sayın Vekilim, niye örnek veriyorum?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – İzmir Belediyesi suçlanıyor gibi bir durum var da onun için söylüyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Gerçekten çok büyük tecrübesi var.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben biliyorum, saygı duyduğum bir...

NECİP NASIR (İzmir) – Sayın Vekilim, lütfen, değerli milletvekilleri, sizlerle Bayındırlık Komisyonunda da birlikteyiz. Burada siyasi bir gayeyle bunu söylemiyorum, sırf örneklemek için. Bizim belediyelerimiz olan diğer illerde de vardır, onları bilmiyorum. Ben hastalığın teşhisi, çözüm, öneri... Ne diyorum? Arkadaş, diğer bütün illerde ne varsa zorunlu olarak kanun çıkaralım, diyelim ki üç ay içinde bunu tamamlayacaksın. Gidip yine bir ay bir Bornova’da, bir bölgede değil, İzmir’in her tarafını... Çünkü inşaatlar devam ediyor, yapıları devam ediyor, hayat durmuyor ve bu yasayı bizim birleştirip bu yeisten... Maraş’taysa, bilmiyorum, bize ait hangi belediye de aynı düşüncedeyse onun da engellenmesi lazım yani bu yasayı birleştirip tek bir kentsel dönüşüm yasasıyla -biraz sonra eksiklerini ifade edeceğim- yerel yönetimlerin de katılması gereken konularda ellerini güçlendirerek bunları harekete geçirmemiz lazım. İllerin bölgesiyle ilgili bütüncül master planlarının yapılması için kanuni düzenlemeler yapılmalı ve bu çalışmalarla ilgili bir ya da iki yıl gibi süreler bırakılmalı; süre sonunda alt ve üst ölçekleri planlı, uyumlu olmayan iller için yetki Bakanlığa verilmeli, Bakanlık bu planların yapılmasını ihale etmeli ve o ihale ettiği bedeli de belediye paylarından kesmeli. Şimdi ben diyeceğim, Gökkan Bey “Yine İzmir’den örnek veriyorsun.” diyecek. Ya, ben İzmir Milletvekiliyim, İzmir’in dinamiklerini bildiğim için... İzmir’in şu anda merkezinde hâlâ 5.000’lik planları olmayan

ilçelerimiz var; plan yapmaya ve planlar alt ve üst ölçekli planlara uyumlu olmadığı için yapılan revizyon planlarını da -ki 2012’de çıkan kanunla alt ve üst ölçekli planlar uyumlu olmadığı için Anayasa’ya göre, kanuna göre kaçak olduğundan- mühendis mimar odaları mahkemeye veriyor ve o plan sürekli bozuluyor. Kentin gelişimini engellediği gibi, kentte bir yapılanmanın da önünü engellemiş oluyor. Bu yasama döneminde bana göre devrim niteliğinde düzenlemeler yapıldı. Bunlardan biri de parsel bazında plan tadilatlarını hep beraber yasakladık. Yine, değer artış kazancını getirdik. Hepimiz biliyoruz, bu deprem acılarını yaşayarak samimi şekilde de itiraf etmeliyiz ki belediyeler bugüne kadar revizyon planlarıyla hep çorbalarına bakarak bunu kendi meclis üyeleriyle, siyasi saiklerle kullanmış, hangi parti olursa olsun... Bunun önü bir nebze kesildi ve bir ülkenin master planlarının bölgesiyle bütüncül yapılmamasını da bugüne kadar anlayabilmek de mümkün değil. Biz yıllarca AVM yasalarını piyasanın dinamikleri nedeniyle engelleyemedik; hâlbuki sen anayasal olarak master planı yapsan, sanayi alanını belirlesen, konut alanını belirlesen, anayasası olsa hiç kimse gelip plan değişikliği de istemez. Sadece çöküntü alanlarında bizim çıkardığımız kanunla değer artışını da devlete vererek çözer. Onun için diyorum ki: Ben bir örnek vereceğim...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bugüne kadar değer artış vergisini ödeyen daha bir kişi yok.

NECİP NASIR (İzmir) – Plan yapılmamışsa ondandır, bilmiyorum, onu araştıralım.

Bir örnek vereyim: İzmir Kiraz Belediyesi yedi yıldır 1/5.000’liğinin onaylanmasını istiyor ve Büyükşehir Belediyesinde takılmış; ben de beş yıldır milletvekili olduğum hâlde... Araştırın ve bunun yapılması için çaba gösterin. En son Bakanlıkla görüştüm, yazı yazılıyor, gelen cevap şu: Kurumlardan görüşler bekleniyor. Olumsuz cevap verse Bakanlığa getireceğiz, onaylattıracağız. Ne oluyor? Kiraz ilçesi kitleniyor; plan yapılmadığı için üretim olmuyor, ekonomi olmuyor, bir şey olmuyor, kitleniyor. Onun için şehirlerin anayasasının yazılması lazım; alt, üst ölçekli planların birbiriyle uyumlu hâle getirilmesi için yaptırım getirilmeli. Plansız, düzenlemelerin olmadığı hiçbir hayat düşünülemez.

Yine, değerli milletvekilleri, kentlerimizin yapılaştığı dönemde yürürlükte olan o günkü imar planına ve imar mevduatına uygun bir şekilde ruhsat alarak yapılaşmış genelde çok katlı yapı stokuna sahiptir. Dönüşüm öncelikle nüfus yoğunluğunun olduğu kent merkezlerinde yapılmalıdır. Kent merkezinde bulunan yapıların büyük bölümü, son Deprem Yönetmeliği’ne göre, uygun olmayan zemin yapısı, fay hatları göz önünde bulundurmadan inşa edilmiş, tasarım hataları olan, uygulama ve malzeme standartları açısından deprem riskine karşı dayanıksız yapılardan oluşmaktadır. Güncel imar mevzuatı nedeniyle, 1985 yılında çıkan 3194 sayılı İmar Kanunu’nda bugüne kadar yapılan değişiklikler nedeniyle, bu binaların yıkılması hâlinde inşaat emsal alanlarının azalmasından dolayı dönüşüm gerçekleşmemektedir. Afet risklerine hazırlık kapsamında kentsel dönüşümü gerçekleştirmek amacıyla 6306 sayılı Kanun’a göre riskli olarak tespit edilmiş olan yapılar 1975 Yönetmeliği’ne tabi 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili yönetmeliklere uygun olarak ruhsat ve/veya yapı kullanma izin belgesi almış olan yapıların dönüşmesi öncelikli olarak sağlanmalıdır. 6306 sayılı Kanun, ilçe belediye başkanlarına ilçelerini tarihi dokusuyla, sosyal yapısıyla ve kent kimliğini ortaya çıkaracak şekilde bölgesiyle bütüncül planları hazırlayarak çok hızlı şekilde dönüşümü başlatabilecek fırsatlar sunmaktadır. İlgili belediyelerin dönüşüm yapılacak yapılar için yürürlükteki imar planı kararlarına uyulması kaydıyla, uygulamaya esas ve özel hükümler çerçevesinde mevcut yapının inşaat alanını koruyan teşvik edici uygulama planları yapabileceği kanuni düzenlemeler getirilmelidir.

Değerli milletvekilleri, yine İzmir’den örnek vereceğim; bu depremden sonra az hasarlı veya hasarsız olup ancak güvenli bulmayan vatandaş evini yıkmaya, yenilemeye kalkıyor ama yapıldığı imar koşulları nedeniyle daha sonradan çıkan 3194 sayılı Kanun ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği ile Asansör Yönetmeliği, Yangın Yönetmeliği gibi nedenlerden dolayı emsal kayıpları yaşamaktalar. Bunun için burada bir düzenleme yapılması gerekiyor.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – İlçelerde geçti o, düzeldi.

NECİP NASIR (İzmir) – İstanbul’da mı?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – İlçe belediyelerinden geçti o.

NECİP NASIR (İzmir) – Geçti mi?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Evet.

NECİP NASIR (İzmir) – Bilmiyorum. Bunu...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Nerede? İzmir’de mi?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – İstanbul Büyükşehirden de geçti, 39 ilçenin bütününden de geçti.

NECİP NASIR (İzmir) – İzmir’de şöyle bir şey yapıldı, onu da ifade edeyim: Vatandaşlara 0,20-0,30 civarında bir emsal artışı verilerek... Bu, genele değil de sadece depreme maruz kalmış orta hasarlı binalarla ilgili verildi. Ancak biz başta da ifade etmiştik, bunu da açıkça ifade edeyim çünkü plan notlarıyla plan tadilatı değişikliğinin olmayacağı kanun hükmündedir. İzmir Büyükşehir Belediyesinin İmar Yönetmeliği’nin altında da yazardı. Çok hızlı olsun diye ya da vatandaş faydalansın diye böyle bir lejant notuyla değişime gitti ama mahkeme iptal etti. Onun için burada bu emsal kayıplarının önlenmesiyle ilgili de bir düzenleme yapılması gerekir. Bu, Komisyonda tartışılır. Ne olabilir? Yangın Yönetmeliği ve Asansör Yönetmeliği ve buna benzer değişen yönetmeliklerden mütevellit yansıyan oranda bir emsal artışı verilebilir ya da başka bir düzenleme mi yapılabilir; bu, Komisyonda tartışılabilir.

Yine, değerli milletvekilleri, planlar, mikro bölgeleme çalışmaları ve fay hatları göz önünde bulundurularak yapılmalı ve ada bazında düzenlemeler teşvik edilmeli. Ada bazlı dönüşümlerde de üçte 2 çoğunlukla dönüşüm sağlanmalıdır.

Yerel yönetimler tarafından kentsel dönüşüm alanı ilan edilen alanlarda ada bazında düzenlemelerde özel sektör de rol almalıdır. Şöyle ki 73’üncü madde veya 6306 sayılı Yasa’yla belediyeler yetki aldıklarında büyük bir alanı kentsel dönüşüm alanı olarak alıyorlar. Ancak oraya diyelim ki ada bazında bir müteahhit anlaşmaya gittiğinde bu, kentsel dönüşüm alanı içerisinde olduğu için, belediyelerin kendisi de başlamadığı hâlde, özel sektörün dinamiklerine de o ada bazında dönüşüm içerisinde bir bütün olduğu ifade edilerek yer verilmiyor. Burada şu yapılabilir: Doğrudur, zaten müteahhitler kentsel dönüşümle ilgili sözleşmelerini belediyelerin kontrolü altında mal sahipleriyle -o, 6306 sayılı Yasa’yla getirildi, o da bizlerin yasama döneminde çıktı- yapabiliyor, bu serbest bırakılabilir; o düzenlemeyi yapmamız gerekir.

Dönüşümün teşvik edilmesi için yeni bir finansman modeli oluşturulmalı, hak sahiplerine cazip kredi verilmesiyle Bakanlığa kaynak sağlanmasında yeni finansal enstrümanlar oluşturulmalıdır.

Dönüşüm yapılacak binalarda muafiyetlerin genişletilmesini ifade edeceğim. Kaba inşaat malzemelerinde, demir, çimento,, beton tuğla, nakliye ve izolasyon malzemelerinde KDV’nin yüzde 8’e getirilmesinin bu işte, dönüşümde oyuna girecek olan özel sektörün öz sermayesini destekleyici bir unsur olacaktır ve olayı hızlandıracaktır.

Yine, kent çöküntü bölgelerinde bulunan kamuya ait alanlar TOKİ tarafından rezerv alan olarak kullanılmalı ve TOKİ sosyal projeleriyle birlikte çöküntü alanlarında da dönüşümde rol oynamalıdır. Son yapılan düzenlemelerle mali, teknik ve mesleki yeterlilikle ilgili müteahhitler sınıflandırılmış, kentsel dönüşüm yapım işini üstlenen yapı müteahhitleri belediyenin kontrolü altına alınmıştır. Dönüşümde en önemli aktör olan müteahhitlik sektörünün disiplinize edilmesi, sektörün temsilcilerinin sicillerinin tutulması ve üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlerine uygun olarak gelişmesini sağlamak, mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplinini ahlak ve tesanüdünü korumak amacıyla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yasası çerçevesinde müteahhitler odasının kurulmasıyla ilgili yasal düzenleme yapılmalıdır. Bugün, binlerce oda var ama Türkiye'nin bu gayrisafi milli hasılasına devasa, büyük katkısı olan, kriz zamanlarında bile yurt dışında bu ülkeye büyük katma değer getiren -sadece gönüllülük esasıyla kurmuş dernekler dışında- ekonomiyeye, istihdama katkı koyan böyle bir yapının bir odası olmadığı da ayrıca düşünülmelidir. Bunun hayata geçirilmesi gerekir.

Burada bir anekdotu da siz Değerli Komisyon üyeleriyle paylaşmak istiyorum. Sayın Mustafa Demir Bakanımız Bayındırlık Bakanlığıken bir toplantıya katılmıştım, bir çalışmaları vardı, yine bu müteahhitlerin sınıflandırılmasına benzer altyapısı olan bir çalışmaydı. Yine, müteahhitliğin bu tarzda örgütlü bir yapıya kavuşmasıyla, getirilecek olan sertifikasyon sistemiyle elektrikçisi, kalıpcısı, demircisi, betoncusu, bütün alt taşeronlarının sistemde olacağı, herhangi bir yerde bir şikâyet vuzuh bulduğunda bu şikâyetin o sisteme düşeceği ve o şikâyet neticesinde Türkiye dâhilinde özel veya kamuda hiçbir iş alamayacağı, sorunun giderilmesine kadar bir sistemin düzenlenmesi düşünülmüştü. Bu odanın kurulmasının, sicillerin tutulması ve disiplinize edilmesi anlamında da önemli olduğunu ifade etmek istiyorum.

Yine, biraz önce sayın milletvekilim de ifade etti, ilgili idarelerce kırsal alanda bulunan yapıların cazip hâle getirilmesi ve dönüşümü için finansal desteğin yanı sıra, bölgenin dokusuna uygun proje tipleri geliştirilerek ücretsiz olarak vatandaşa verilmeli ve kırsalda da dönüşüm seferberliği başlatılarak cazip krediyle desteklenmelidir.

Diğer bir konu, DASK katılımcılığının artırılması, DASK'ın yeniden düzenlenmesi ve DASK dışı afet sigortacılığının teşviki sağlanmalıdır. Gerçekten de biz İzmir'de bunu gördük, Elâzığ da görmüştür. Burada da şimdi sorunlar başlayacaktır. DASK'ın sisteminde eksiklikler vardır, zaten sonuç raporumuzda da onlar tespit edilmişti ama görüyoruz ki DASK'taki o sorunlar hâlâ devam ediyor. Onun geliştirilmesi ve afet sigortacılığının da teşvik edilmesi önemlidir.

Yapı denetimle ilgili eksiklikler giderilerek ince işlerdeki kontrollerin sıkı olarak denetlenmesi sağlanmalıdır, yapı sigorta sistemi ve mesleki sigorta sistemi getirilmelidir. Değerli milletvekilleri, bu, reasürans firmalarının, sigorta firmalarının -piyasadan, pratikten tecrübelerimle bildiğim kadarıyla işlerine gelmiyor ama Türkiye'de iş yapıyorlarsa bunu zorunlu hâle getirerek yapı sigorta sistemi ve mesleki sigorta sistemi getirilmelidir.

Yine, değerli milletvekilleri, disiplinler arası uyum sağlanmalı, özellikle inşaat mühendisliğinde üniversitelerde Avrupa'daki pek çok ülkenin uyguladığı 3+2 veya 4+2 mühendislik eğitim sistemine geçilmelidir. "Ben inşaat mühendisliği mezunuyum ve bir sürü iş yapıyorum. Ben hem çelik yapıyorum hem beton yapıyorum hem zemin mekaniğinden anlıyorum hem köprüden anlıyorum. Şu anda yüksek bina yapıyorum, köprü yapıyorum. Bana bir iş getirir dersin ki 'köprü' onu da yaparım. Ben her şeyi yapan bir mühendisim." diyorum. Dünyanın hiçbir yerinde böyle "universal" bir mühendislik yok. Yetkin mühendislik... Sadece bunda değil, mimarlıkta da... Mimar olan bir arkadaş mimarlığı bitirdiğinde, Türkiye'nin sosyal şartlarına göre eğitim sisteminde 3+2 ya da 4+2 ve benzer düzenlemeye gidilmeli.

Yeni mezun olan mimar da mühendis de devasa projelere imza atabiliyor. Kendini yetiştirmiş, diploma yeterliliği olmayan müteahhitler bir tane ucuza şey bularak da imza atılarak projeleri yapıyor. Yani çoğaltılabilir, onun için bu çok önemli. Bu konuda da düşüncelerimi ifade etmiş olayım.

Yapının taşıyıcı sistemine verilen zararlar ve bina sistemini etkileyen malzemelerin denetimsizliği... Değerli milletvekilleri, binanın zemine etüdünü yapıyorsun, her şeyini yapıyorsun, binayı dört dörtlük bitiriyorsun; arkadan tesisatçı giriyor, elektrikçi giriyor. Bunun kontrolü tam yapılmadığında taşıyıcı sisteme zarar veriyor ve öyle fotoğraflar var ki bende -ki bu depremle ilgili değil- uygulamada da insanın kabul edebileceği bir şey değil. Şimdi, bunun için zaten yapı denetim sisteminde ince işlerinde kontrolünü aktif olarak sağlamamız gerekirken, burada dört beş yılda yapı sistemini kontrol edici bir mekanizmanın olması gerekir. Benim önerim, bunun yerel yönetimlerde olmasının ben istismara sebep olacağını düşünüyorum; bu, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bünyesinde illerde yapılmalı, mühendis, mimarlardan olmalı, adı “yapı polisi” olabilir; bunlar tarafından binaların dört beş yılda projesine uygunluğu sadece, taşıyıcı sistem eklentileri var mı gibi, böyle beş dakikada bakabileceği bir kontrol mekanizmasının kurulması lazım. Biz istediğimiz kadar sağlam yapalım ama sonradan yapılan bu istismarlarla bunun sonucuna katlanmamız mümkün değil.

Yine, başka bir konuyu daha burada ifade etmek istiyorum. Bu yapı polisinin bir görevinin daha olması lazım, yapı malzemelerinin kaynağını da kontrol etmesi lazım. Evet “beton” diyoruz. Çip yaptık, betonu çipler kontrol ediyor. 3 bin metreküp beton döküyorsun, geliyor, belli kriterleri var, işte “Mikserden şu kadar numune alacaksın.” diye ama arada sulandırıyor mu, götürüyor mu, ediyor mu? Başka bir şey daha söyleyeceğim: Beton firmaları ile laboratuvarların arasında özel uyumları var, birbirlerini kollayan durumlar var. Bütün bunların giderilmesi için işte bu yapı polisi olduğunda caydırıcı olabilmesi amacıyla gerektiğinde beton dökümüne gidecek.

Başka bir şey, demir noktasında... Haddehane demirleriyle dolu piyasa ve çekmek kuvveti geldiğinde orada demir numunelerini alıp götürüyor, çekme dayanımları yapılıyor. Yine buna benzer diğer malzemelerde gidip kaynağında kontrol etmek lazım, üretim kalitelerini kontrol etmek lazım, betonun, malzemenin orada, fabrikada mikserle dolduruluşunu kontrol etmek lazım, demirin fabrikada üretim alanındaki “spekt”lerini gidip kontrol etmek lazım. Camından tutun bütün malzemelerin kontrol edilmesi için bunun olması gerektiğini, bu denetim mekanizmasının yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Sahada karşılaştığım, tespit ettiğim sorun ve önerilerimi de sizlerle paylaşacağım. Demin de ifade ettiğim gibi bu 6306 sayılı Kentsel Dönüşüm Yasası ile Belediye Kanunu’nun 73’üncü maddesini birleştirmeliyiz.

Değerli milletvekilleri, riskli bina tespit başvurusu yapılmış binada riskli yapı tespiti yapılacakken lisanslı firmaların işlerini yapmayı engelleyici problemler çıkıyor. Bu anlatacaklarım hep düzenleme gerektirdiği için bu Komisyonun bilmesi lazım. İdarenin talebi üzerine yapılacak işlemler için binaya girilmesi gereken durumlarda maliklerin izin vermemesi, ilgili binanın mal sahipleri tarafından riskli yapı tespit başvurusu yapıldığı hâlde binadaki kiracıların işlemlere izin vermemesi, özellikle zemin kat maliklerinin engel olması sistemi tıkamaktadır. En bariz örneğini ben yaşıyorum. İzmir Milliyet gazetesi yazarı Engin Bey, İzmir depreminden sonra bizlere gösterdi, binasının gerçekten de çürük olduğunu düşünürüz ve kendisi 4’üncü katta karotunu aldırdı; bina çok kötü durumdaydı, sıkıntılı bir bina ama sistem gereği zeminden de karot alınması gerekiyor, bir türlü zemininden karotu aldıramadı, mahkemelik oldular. Savcılığa intikal etti, mahkeme devam ediyor. Ben bu konuyu aslında Meclise getirdim, görüşmeler oldu. Kamuyla ilgili bir düzenleme yapıldı ama buraya girilmesiyle ilgili köklü bir düzenleme olacağı için Genel Kurula getirtemedim çünkü mülkiyet hakkında kaynaklı yasal

düzenlemeler gerekiyormuş ve sistemi tıkıyor. Ne oldu biliyor musunuz değerli milletvekilleri? O binadaki diğerleri dış cephelerini boyadılar, 6-7 bin lira olan kiralara bir anda 15-20 bin liraya çıktı, millete kiraya vermeye başladılar. Dün Sayın Bakanımın ifade ettiği gibi, yanılmıyorsam Maraş'taki avukatın mücadelesi gibi...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Diyarbakır.

NECİP NASIR (İzmir) – Engin Bey diyor ki: “Yarın bir deprem olduğunda ben altında kalacağım.” Onun için burada o tespitler için acil bir düzenleme yapılması gerekir. Bu konuyla ilgili, savcılıklar -aslında çok basit bir düzenleme- apartman Kat Mülkiyeti Kanunu'na göre aldıkları kararlarla inceleme yaptırın ya da yapımına yönelik kolluk kuvveti desteği sağlanmasında yetkili olsun.

Riskli yapı tespitinin kesinleşmesi sonrasında tespite itiraz eden malikler, mahkemeye başvurarak yürütmeyi durdurma kararı alıp raporların tekrar incelenmesini talep ediyorlar. Bu incelemeleri yapan bilirkişilerin riskli yapı uzmanları olmamalarından kaynaklı yaşanan sıkıntılarla süreç uzatılmakta, insanların riskli yapıda yaşamasına devam etmelerine sebep olmaktadır. Önerim: Riskli yapı tespiti uzman tecrübeli mühendislerle, riskli yapı firmaları tarafından yapılırken mal sahiplerinin, başvuru yapmayan diğer maliklerin de itirazları sonucunda, çevre ve şehircilik il müdürlüklerinde oluşturulan üniversiteden hocaların incelemesiyle, binanın idari ve teknik yönden risk durumuna bilirkişilik mekanizması olarak çalışılmakta ve riskli olup olmadığının teyidi kontrol edilmektedir şu anda. Mahkemeler onlara değil konusunda uzman olmayan diğer kendi atanmış bilirkişilerine rağbet ediyor. Bunun kaldırılarak üniversitelerdeki bu işin uzmanı bilirkişilerin raporlarının -mahkeme heyeti- önemsenmesi noktasında hukuki düzenleme yapılmalıdır.

Ticari ve kira sözleşmelerini, riskli binalardaki malikler arasında mahkemelerde açılan yürütmeyi durdurma ve hisse payı düzeltme gibi çeşitli mahkeme detaylarıyla süreç durdurulup özellikle hukuk oyunları, teknik mühendislik işlerinin, avukatlık mesleği kötüye kullanılarak sürecin uzatılmasına neden olması sağlanmaktadır. Piyasada avukatlar arasında -internette dahi “Kentsel dönüşüm sürecini durdururum.” iddiasıyla reklamların bile olduğu- çeşitli hukuksal oyunlarla, halkın riskli binalarda yaşamasına sebebiyet vermektedirler. Müvekkillerini yönlendiren avukatların iş sonunda “Ben müvekkilimin isteklerini yerine getirdim.” diyerek müvekkilinin hiçbir bilgisi olmaksızın, süreçten ortaya çıkan kayıpta hiçbir şekilde sorumluluk almadıkları gibi, mesleki kazançlarını elde etmek dışında, süreçten hiçbir şekilde sorumlu tutulmamaktadırlar. Bu da sistemde çok fazla sebepsiz ve mesnetsiz itirazın olmasına sebep olmaktadır. Hukuki düzenlemelerle avukatların kendi çıkarları doğrultusunda yaptıkları bu istismar önlenmelidir.

Riskli yapı tespiti kesinleşmiş binanın tahliye ve elektrik, su gibi mecburi kullanım detaylarının mal sahipleri tarafından sonlandırılmasına rağmen, bu binada kiracı olanlar çeşitli nedenlerden dolayı binaların yıkımına engel olmakta. Bu keyfiyeti önleyici kanun ve yönetmeliğin içerisinde ekstra bir madde bulunmamaktadır. Önerimiz: Kiracıların mal sahiplerine açmış olduğu davalarda mahkemelerin yürütmeyi geçici durdurma kararıyla verdiği sürelerde yaşanan felaketlerden kiracılar da sorumlu tutulursa caydırıcı olacağını düşünüyorum.

Bir parselde birden fazla bina olması durumunda binaların tamamına riskli yapı tespiti işlemi yapılamadığı için, riskli yapı tespiti isteyen binalardaki diğer binaların muvafakat vermemesi durumunda sistem tıkanmaktadır. Parsellerde birden fazla bulunan yapıların dönüşümüyle ilgili düzenlemeler yapılmalıdır. Harita uygulamalarında 3194 sayılı Kanun'un 18'inci maddesine dayanılarak yapılan işlemler sonucunda yeni oluşan parsellerde birbirinden bağımsız bina ve maliklerin bir arada sunulacağı değerlendirildiğinden, parsel içerisinde birden fazla riskli yapıya konu edilecek bina bulunmakta ve bu binalardan örneğin, 5 adet binanın 4 tanesine riskli yapı tespit işlemi uygulayıp arsa payı cinsinden üçte

2 arsa payı mutabakatına ulaşılmış olsa bile, riskli yapı tespit işlemi yapılmayan 5'inci bina yüzünden parsellerde işlem sonlandırılmamakta ve bu parsellerdeki işlem tıkanmaktadır. Bu durumu açıklayan 6306 sayılı Yasa'nın 7/2-b maddesi ve Uygulama Yönetmeliği'nin 8/3-c maddesi hükümlerine göre, ilgili idarenin bu binayla ilgili riskli yapı tespit işlemi yapması, süre vererek talep etmesi ya da yaptırması gerekmektedir ancak belediyeler bu işlemleri yapmamaktadır. Bu durumdaki "18 Uygulaması"yla oluşan bu parsellerde arsa payı üzerinden üçte 2 uzlaşa sağlanmış alanlarda talep edilen işlemlerin belediyeler tarafından uygulanmasının zorunlu yaptırım getirilerek sağlanması gerekmektedir.

Türkiye'de imar ve deprem yönetmelikleri statik olarak 1975, 1997, 2007 ve 2019 yıllarında 4 defa revize edilmiş ve günümüzde 2019 Yönetmeliği geçerli olmuştur. 1997 yılı öncesi yapılan binaların tamamına yakınının -istisnalar hariç- riskli yapı tespiti yapılmadan riskli plan içerisinde değerlendirilip ancak riskli olmadığına ispatı ortaya konan binaların sistem içerisinde kalmasına izin verilmelidir.

Değerli milletvekilleri, bu madde aslında önemli, bizim kentsel dönüşümde alınacak kararlarda, bu son yaşanan depremden dolayı 2000 yılı öncesi yapıların tamamının riskli plan içerisinde değerlendirilip riskli olmadığı iddia edilenlerin, onu da statik olarak ispat etmeleriyle dönüşüm gerekmediğini...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Necip Abi, kaç sayfa bu?

NECİP NASIR (İzmir) – Bitti Ağabey.

Yine, riskli yapı tespitine itiraz edilmesi... Şimdi, hep sahada yaşadığımız -zannediyorum bu kentsel dönüşümdeki şunlar olursa, 6306'yla alınacak iradeyle çok büyük hızlı dönüşümler yapılacaktır- sorunlar bunlar. Riskli yapı tespitine itiraz edilmesi şartının başka bir hesap ile riskli yapı tespiti uzmanı tarafından yapılan hesap sistemiyle mahkeme dosyasında kabulü sağlanmalıdır. Mahkemeye gidiyor, bir teknik bilirkişi raporu var ancak mahkemedeki bilirkişi başka bir "performans analizi" dediğimiz statik hesap yapmadan hüküm veriyor, hâkim de ona göre hükmünü veriyor, bunun önlenmesi lazım. Madem mahkeme bilirkişisi teknik bilirkişi raporuna itiraz ettiyse, karşı bir statik raporla o rapora itiraz etmesini sağlamamız gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, yapı stoku göz önüne alındığında mevcut yapı stokunun deprem riskleri açısından değerlendirilmesi ve yapıların sağlanmasında önemli bir başlık da finansmandır. Yaklaşık 6-7 milyon bağımsız bölümün dönüşümü için kira yardımı ve faiz desteği de dâhil büyük bir kaynak gerekmektedir. Söz konusu kaynağın büyüklüğü dolayısıyla sadece kentsel dönüşümde uygulanan devlet destekleriyle değil, mülk sahiplerinin de kendi kaynaklarını harekete geçirmesiyle kentsel dönüşüm hız kazanabilecektir. Afet öncesi yapılan hazırlık ve zarar azaltma çalışmaları arttıkça afet sonrası -Gürsel Bey dedi "bire 7"- faaliyetlere duyulan ihtiyaç ve ayrılan kaynak miktarı da azalacaktır.

Kentsel dönüşüm projelerinin uygulamasında kullanılan kamulaştırma, trampa, arsa ve arazi düzenlemesi ve bunun gibi geleneksel uygulama yöntemleri yerine, imar planı kararlarıyla oluşan artı değer in adil ve etkin mekânsal dağılımını öngören, taşınmaz sahiplerinin mülkiyet haklarını koruyan ve hak kayıplarını minimize eden, kamulaştırmaz el atma davaları ve bunun gibi davalar nedeniyle oluşan kamu yükünü azaltan, kendi finansal çözümünü kendi içinde sağlayabilen kamu-özel sektör ile küçük ve çok hisseli yapıdaki taşınmaz sahiplerini proje bazında bir araya getirebilen, imar haklarının toplulaştırılması ve imar haklarının transfer aktarımıyla ilgili düzenlemeler yapılmalıdır; bu çok önemlidir. Bu yapılamıyor mu? Şu anda yapılabiliyor, örneğin Konya'nın Meram Belediyesi bunu yaptı ama bunun altyapısını hazırlayarak, bunu yaygınlaştırarak finansmanı kendi içinde dönüştürebiliriz.

Kamunun finansman yükünü de azaltmak için deprem zararlarını azaltmaya yönelik politikaların hızlı bir şekilde uygulanmaya konulabilmesi amacıyla gerekli mevzuat hazırlanarak merkezî yönetim bütçesinden ve muhtelif işlemlere konu olacak vergilerden kaynak aktararak, deprem başta olmak

üzere afet risklerini azaltmaya yönelik çalışmalara finansman desteği sağlayacak sürdürülebilir bir deprem fonunun oluşturulması gerekmektedir. Kamu idarelerinin afetlere yönelik harcamalarının bütçe disiplini içinde ele alınması ve özellikle depremlerle ilgili her türlü harcamanın takip edilebilmesi amacıyla bütçe sınıflandırma yapısına uygun olarak kayıt altına alınması yararlı olacaktır.

Kentsel dönüşümün finansmanı ile ilgili üç, dört tane önerimi de sunup konuşmamı bitireceğim.

Depreme karşı dayanıklı hâle getirilmek üzere yeniden inşa edilecek konutlara devlet tarafından sağlanacak krediyi geri ödeme imkânı olmayanlara Deprem Fonu'ndan kaynak sağlanarak kamu tarafından kentsel dönüşümün gerçekleştirilmesinde hak sahiplerine ömür boyu ücretsiz kullanım hakkı tanınmalı, vârislerine ise öncelikle alım hakkının verilmesi sağlanmalıdır.

6306 sayılı Kanun kapsamında kullanılan güçlendirme kredilerinin miktarı ve vadesi artırılarak bu kredilere sağlanan faiz desteği oranı günün maliyet koşullarına uygun olarak yükseltilmelidir.

Yine 6306 sayılı Kanun kapsamında kentsel dönüşümün teşvik edilmesi amacıyla mülk sahiplerine verilen faiz desteği oranı ile kredi miktarının artırılması ve kredi vadesinin uzatılması yerinde olacaktır. Kentsel dönüşüm için kredi temin eden bankalar tarafından yirmi dört aya kadar anapara ödemesiz dönem öngörülse bile, kredinin faizsiz geri ödemesi istendiğinden, mülk sahipleri bu süreçte hem faiz geri ödemesini hem de kiralarnı aynı zamanda ödeme konusunda güçlükler yaşayabilmektedir. Bu nedenle kentsel dönüşümde faiz desteği verilen kentsel dönüşüm kredilerinde anapara ve faiz ödemesiz bir dönemin ihtiva eden ödeme planı seçeneği getirmesi sağlanmalıdır.

İnşaat maliyetlerinin bölgeden bölgeye farklılık gösterebilmesi sebebiyle, kentsel dönüşüm kapsamında kira yardımı olduğu gibi faiz destekli kredi miktarı da bölgelerin sosyal, ekonomik gelişmişlik durumuna göre belirlenmelidir.

Yine, ilgili mevzuatlarda düzenleme yapılarak ülkemiz genelindeki tüm yerel yönetimlerin bütçelerinin belirli bir yüzdesinin özellikle kentsel dönüşüm projeleri için ayrılmasında yarar olacaktır. Ayrıca, deprem riski yüksek bölgelerdeki belediyelerin yıllık yatırım bütçelerinin yüzde 10'unu kentsel dönüşüm projeleri için ayırmaları sağlanmalı ve ayrılan kaynağın yerinde kullanılması için gerekli denetimler yapılmalıdır. Yerel yönetimlerin kentsel dönüşüm projelerinde kullanmaları amacıyla emlak vergisi gelirlerinden belli bir oranda pay ayrılması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, afet riskinin bertaraf edilerek sağlıklı ve güvenlik kentler oluşturulmasının yanı sıra, yatay mimariyi destekleyici politikalar geliştirilmeli ve bu çerçevede mahalle kültürünün devamlılığının sağlanmasına önem verilmelidir.

Sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Ağzına sağlık Ağabey.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ağzına sağlık.

NECİP NASIR (İzmir) – Sağ olun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, Necip Nasır Beyefendi'ye teşekkür ediyoruz, sağ olun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bu dağıttıklarında bunlar yok.

NECİP NASIR (İzmir) – Hayır, bunların da var olanını komple göndereceğim. Ben bunu da okursam zaman...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – WhatsApp grubuna atarsınız...

NECİP NASIR (İzmir) – WhatsApp grubuna atacağım, dijital olarak hepsi var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Necip Nasır Bey'e teşekkür ediyorum.

Hakikaten kendisinin de tecrübesi var, ayrıca meslekten, hem mühendis hem müteahhit; o bakımdan geniş bir çerçevede sundu. Ama ben hepinizden şöyle bir talepte bulunuyorum: Yani bu konuda, bu meselede maksadımız evet, depreme hatta hatta bütün afetlere hazırlık. Sadece deprem değil bakın, bugün...

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Sel oldu.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – ...sel baskını oldu; heyelan var, yangın var. Yani bizim burada afetlere hazırlık yapmamız lazım yani afetlere dirençli şehirler için hazırlık yapmamız lazım; maksat o.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Allah'ın izniyle yapacağız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hep beraber yaparız, merak etme.

NECİP NASIR (İzmir) – Siyaset üstü, hep beraber yapalım. Gökan Bey, hep beraber yapalım; siz de olun, hep beraber yapalım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade ederseniz...

Gökan Bey, size söz vereceğim ama şöyle, bir hususu belirtiyim. Yani bakın, bu sizin özellikle anlattığınız hususlarda 3 tane konu var: Birincisi, hukuki konular var, adaletle alakalı. Yani davalar çok uzuyor, bir bilirkişi rapor veriyor, başka bir bilirkişi, hatta mahkemenin tespit ettiği uzman olmayan bilirkişiler daha başka rapor veriyor yani süreler uzuyor; bu hukuki meselelerin çözülmesi lazım; bir.

İkincisi, idari meseleler. Yani bazı konularda kanuni düzenlemeye gerek yok. Birtakım yönetmelik, yönerge, hatta bakan talimatlarıyla, il idare kurulları kararıyla, valilik kararıyla yapılması lazım.

Üçüncü husus da kanuni düzenleme. Yani biz burada mümkünse bu konuda kanuni düzenleme için neler yapılması lazım, hangi kanunda, hangi değişiklikle yapılması gerekiyor... Efendim, diğer taraftan, kanun değil de yönetmelik, yönerge ve idari tasarruflarla yapılacak işleri sıralayalım ve üçüncü olarak da hukuki olarak yani adalet mekanizmasının hızlandırılması için yapılması gerekenleri yazalım, buna göre tedbirler alalım.

Şimdi, ben şunu ifade etmek istiyorum: Hakikaten, her şeyde bürokrat diyor ki: "Kanun gerekiyor." Ya, ben bakanlığım döneminde -on iki yıl bakanlık yaptım, genel müdürlük yaptım yıllarca- hiçbir şekilde kanun... Kanun gerekli de olabilir ama çok nadir ama özellikle yönetmelik, yönergeyle hatta bakanın tamimiyle olabiliyor bu işler yani buna kimse yanaşmıyor.

NECİP NASIR (İzmir) – İnisiyatif almıyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İnisiyatif almıyor; bunu geliştirmemiz lazım. Gelin, biz burada şunu yapalım: Şimdi, ben geçenlerde Afyon Valimizle görüşme yaparken dedim ki: Sayın Valim, bakın, Afyon da deprem bölgesi, burada bir çalışma yapalım. Özellikle eylem planında şu olsun: İşte, depreme hazırlıklı, depreme dirençli Afyonkarahisar için eylem planı. Yani bütün kurumlar... Bunu her vali de yapabilir. Üst seviyede vali, büyükşehir belediye başkanı...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – İRAP raporları var Sayın Başkanım ama o, hayata geçmemiş, önemli olan bu.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İşte, hayata geçirelim yani bakın, gerekirse biz bunu bir teklif olarak -yani raporun bitmesine gerek yok- diyelim ki sizin söylediğiniz bütün her şeyi, jeolojik etütler, şu, bu, depremsellik fay hatlarının şey yapılması... Efendim, bu var.

NECİP NASIR (İzmir) – Ama yapmıyorlar.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yapacağız, yaptıracağız.

Bakın, şöyle, bana kalırsa yaptırılacak, şu anda bunun için kanuna gerek yok. Bir yazı hazırlayalım, bunu Cumhurbaşkanının talimatıyla -bütün valiliklere talimat versin- deprem belgelerinde bu iş yapılabilir yani gelin, biz bunu yapalım. Maksudımız, bütün herkesi harekete geçirmemiz lazım. Bu 6 Şubat depremi insanları gerçekten tedirgin etti. Dolayısıyla insanlar şu anda hazırlıklı. Ben hatta Afyon için bir eylem planı hazırladım, bunu sunalım, sizlerle de olgunlaştıralım yani komisyon raporunu beklemeden icraata geçelim. Mesela şu komisyon raporu o kadar mükemmel hazırlanmış ki ben hepinize teşekkür ediyorum, burada daha önce Komisyonunda olanlar var, çok mükemmel ama çoğu yerde sordum: Size geldi mi bu? Gitmemiş; bu olmaz yani. Biz mesela burada şunu yapacağız: Her kurumun -mümkünse valilik olsun, Çevre ve Şehircilik, MTA, şu, bu, AFAD- yapması gerekenleri, birtakım tespitleri, teklifleri ve tavsiyeleri yazalım ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık makamıyla gönderelim ve bunun için de Başkanlıkta takip komisyonu olsun. Aksi takdirde bizim bu yapacağımız rapor... Ya, zaten rapor var, bunu yeniden güncelleyelim ve bunu yapalım diye düşünüyorum.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Gökan Bey, siz bir söz istemiştiniz ama...

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Ben bir küçük katkı, bir tecrübeyi paylaşmak istiyorum müsaade ederseniz. Uzatmayacağım, merak etmeyin.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, tamam, Gökan Bey de centilmendir. Müsaade ediyor musunuz?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Başkanımız tabii. Tarihi Kentler Birliği Başkanlığı yaptığı için...

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Estağfurullah.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun efendim.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Efendim, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, ben çok kısa, küçük bir iki tecrübemi paylaşmak istedim.

Efendim, tabii, bu deprem, 6 Şubat depremi ülkemizde maddi ve manevi büyük kayıplara sebep oldu ama bu depremden alınacak ders, bu depremden alınacak dersler ve bundan sonra yapılmaması gereken şeyler, hakikaten, eğer iyi ders alırsak ve iyi bir başlangıç yapabilirsek, bu Komisyonumuza da bunları belli bir oranda yansıtıp bundan sonra da toplumsal zihniyetin değişimine dönük önemli birtakım katkılar koyabilirsek bu depremdeki kayıplarımızın boyutunu inanın azaltmış oluruz. Tabii ki ölenlerin yerine, o canların yerine kimse gelmez. Yaşadığım birkaç şeyi söyleyeyim: Efendim, bir belediye başkanı seçilirken seçim esnasında, biliyorsunuz, meclis üyelerini de şeye koyar, meclis üyeleri de belediye başkanıyla beraber seçilir. Bu meclis üyelerinin, meclis üyesi olmak isteyenlerin çoğuna bir bakarsanız, bunlar imar komisyonu üyesi olmak ister. İmar komisyonu matematik, fizik, kimya gibidir; onun dışındaki komisyonların hepsi resim, beden, müzik gibidir; hani, var ya lise ve ortaöğretimde çocukların benzetmesi. Bu imar komisyonuna bu kadar ilginin ve alakanın olması...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bizdeki Plan ve Bütçe Komisyonu gibi.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – ...Sayın Bakanım, çok ciddi bir toplumsal çöküntünün, çok ciddi bir rahatsızlığın sebebi değil midir? Buradan başlayalım yani işe buradan başlayalım; bir.

İkincisi, efendim, inanın, belediye başkanı bir dönemi bitirmeye yakın ve hatta bitirdikten sonra dahi imar kanunuyla ilgili, imarla ilgili, planla ilgili, tabii nazım planla ilgili, uygulama imar planlarıyla ilgili konuların hiçbirini bilmeden belediye başkanlığını bitiriyor. Hatta hatta yani emsali dahi bilmiyor.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Olmasınlar.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Bu unsurlar, şimdi, efendim...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Olmasınlar yani.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Şimdi, ne olur? İşte, eğer bu toplumsal dönüşümü sağlayamazsak diyorum, Değerli Başkanım, Değerli Milletvekilim, yani bunlar da işin gerçekleri, bizim sahada karşılaştığımız şeyler. Yani belediye başkanları ve meclis üyelerinin, mutlaka, ya İçişleri Bakanlığı ya Çevre ve Şehircilik tarafından seçildikten sonra belli bir süre eğitime ihtiyaçları var. Efendim, hiçbir mesleği küçümsemek istemiyorum ama bir esnaf diyelim, adam belediye başkanı oluyor, ertesi gün önündeki milyarlarca değeri olan bir imar tadilatına imza atıyor.

Son bir cümle daha söyleyeyim. Şimdi, Türkiye’de 1.700-1.800 tane belediye var. Efendim, bu 1.800 tane belediyenin işte, 30 tanesi büyükşehir -hepsine bakamayız ama- 30 tane büyükşehirin önümüzdeki ayki meclis gündemlerine bir bakalım, yüzde 80’i imar tadilatlarıyla ilgilidir.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Azaldılar biraz.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Biraz azalmış olabilir, her ay meclis toplantısı olduğu için.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Kentsel plan değişikliği kalkınca azaldılar biraz.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Evet, Sayın Bakanım, düşünebiliyor musunuz meclis gündemi oluyor... Mesela Samsun’dan örnek vereyim, işte, 1 milyon nüfuslu şehir, bizim 50-60 tane meclis gündemimiz oluyordu, ya, bir bakıyordum, efendim, 40 tanesi, 45 tanesi imar tadilatlarıyla ilgili ya; o tarafa çek, bu tarafa çek, işte, şunu ilave et, şurayı daralt, burayı bilmem ne, hep bu tadilatlarla orada elde edilecek olan yeni imar haklarıyla olan menfaat ilişkileri. Bu, bizim ülkemizin gerçeği, bunun siyasetle hiç alakası yok, bunun şu belediyeyle, bu belediyeyle hiç alakası yok, bu her yerde aynı. O bakımdan, bilmiyorum. Bir küçük tecrübemi böyle sözlerimin başında ifade etmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Gökan Bey, buyurun.

Gökan Bey de büyük nezaket gösterdi.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sağ olun, çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Yusuf Bey, tabii değerli bir Büyükşehir Belediye Başkanımızdı. Tarihi Kentler Birliğinde ben belediyemizi temsilen meclis üyesi olarak bulunduğumda kendisi Değerli Hocamız Metin Sözen’in Başkanlığındaki çalışmalarda önemli katkı yapmıştı. Tabii, Metin Sözen sağlık sebebiyle çalışamaz hâle gelince Tarihi Kentler Birliği de çalışamaz hâle gelmiş; çok üzüntü duyuyorum. Buradan belirtiyim, Şerifler Yalısı’ndan çıkarılma girişimini de hiç doğru bulmadığımı belirtmek istiyorum.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Metin Bey’in sağlığı tabii...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Hayır, Şerifler Yalısı Tarihi Kentler Birliğine tahsis edilmiş bir yalı ama oradan çıkarılmayla ilgili birtakım çalışmalar yapılması da beni çok derinden üzmüştür. En azından bu Mecliste de söyledim, onunla birlikte çalışan milletvekillerinin sessiz kalması da çok zoruma gitti, onu da belirtiyim.

Şimdi, Sayın Başkan, İzmir depremi sonrası, 10 Kasım 2020’de üç ay süresince bir komisyon oluştu 22 üyeden oluşan.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Dört ay, uzatmalarla beş ay.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Önce dört ay, üçüncü ayda bitirdik, sonra nisan sonunda da raporumuzu yazdık, verdik. Daha sonra ben Genel Kurulda Meclis temmuz ayında tatile girmeden son bir konuşma yaptım, dedim ki: Ya, biz bu raporu yazdık, tamamladık. Genel Kurulda bu görüşülmeyecekse

o zaman ne anlamı var dedim. Sayın Meclis Başkanına da hemen ismen bizzat söyledim, sonra hemen, apar topar, kendisinin de konudan haberdar olmadığı ya da gündem gitmediği için bir toplantı yaptık, sonra temmuz ayında da bu rapor yasalaştı.

Şimdi, bizim Bayburt'ta bir laf vardır: "Oğlum adın Reşit, sen söyle sen işit." Bu şu demektir: Yani biz konuşuruz, konuşuruz, konuşuruz ama işi yapacak olanlar sizin yaptığınız bu çalışmalarla ilgili işlem yapmazlar. Şimdi, Türkiye'de kamu bürokrasisinin Meclisten geçen taslakları, kanunları, önermeleri, yönetmelikleri, her neyse bunu hayata geçebilmesi için önce bir yapısal dönüşüme ihtiyacı var; bu ister yerel yönetimler olsun, ister bakanlıkta çalışanlar olsun. Yani olabildiğince kendi yetkilerini kimseyle paylaşmaya yanaşmayan bir bürokratik oligarşik yapı var, bunu bir tespit edelim.

İkincisi, şimdi, bu Komisyonun süresi zaten, 27'nci Dönem, 14 Mayıs'ta bitiyor, 7 Nisandan itibaren de Parlamento çalışmayacağına göre, şurada bizim önümüzde üç haftalık bir zaman dilimi var. O nedenle ben bu Komisyona gelip bize "Burada şunları şunları yaptık." İşte, "Telefonlar asla kesilmeyecek." "Uydu bağlantılarını iki saat içinde organize ettik." "3 tane GSM operatörünün telefon bağlantılarının kesilmemesi için merkezî bir biçimiyle, uydu üzerinden, afet olan yerlere hiçbir aksama olmadan bağlantı vereceğiz." diyen GSM operatörlerini konuşmak istemiyorum ve lütfen çağırmayın buraya, onlar gelmesin mesela, gelecek yüzleri olduğunu da düşünmüyorum ama gelmesinler. Yani "Telefonlarda sıkışma olur, internet üzerinden WhatsApp yazışması kullanın." diye bize önerme yapıyorlarsa çağırmayın onları. "Afette ilk iki saat içinde bütün Türkiye'deki afetlere doğrudan müdahale edecek organizasyon şemamızı kurduk." Hangi ile, kimin gideceğini, hangi ulaşım araçlarıyla gideceğini bize anlatan AFAD'ın yetkililerini çağırmayın. AFAD'ın asıl bize sunum yapan yetkilisi de Tanzania'ya Büyükelçi olmuş yani da başka bir idari hatadır; bu kadar deneyim sahibi, deprem gibi, afet gibi konularda deneyim sahibi insanların ilgisiz alanlara kaydırılması, aslında, Türkiye'de bürokratik liyakat konusunda da ciddi endişelerimizi ortaya koyuyor. O nedenle, ben, sadece, geleceğe ilişkin ne yapmalıyız... Ya, geleceği konuşalım ve buradan bir çıkış yapalım. Ya, biz, depreme dirençli kentler değil, afete dirençli kentler üretmek için havza planlamasına geçmek zorundayız. Türkiye'de 26 tane havza vardır ve Türkiye'de depremden çok daha büyük bir sorun kuraklık meselesidir, su meselesidir, suya ulaşım meselesidir yani su dediğiniz şey temizliğin ta kendisi, insan yaşamının olmazsa olmazı suya ulaşımı düşünmek zorundayız. O nedenle biz, artık, şehirleri, mahalleleri, adaları planlamak yerine, su havzalarının etrafındaki güvenli yaşam alanlarını planlayacak bir anlayışa geçmek zorundayız. Türkiye nüfusunun yüzde 35'i Marmara'da, Türkiye su varlığının yüzde 10'undan altı Marmara'da yani biz insanı taşıdığımız yere suyu da taşıyacak garip bir yapılanmaya doğru gidiyoruz.

Bakın, planlamayla ilgili... Yani Şanlıurfa... Ya, Şanlıurfa'yla ilgili açın haritaları arkadaşlar, ya, on yıllık dönem içinde Şanlıurfa nüfusu Türkiye'de en hızlı artan kent, Gaziantep'le birlikte. En hızlı nüfus artan kent Güneydoğu'da Şanlıurfa, Gaziantep, Güney'de de Antalya; ciddi göç alıyorlar. Biri, tamam, endüstri, sanayileşme, turizmin merkezi olması dolayısıyla, emekli ve yaşlıların yaşam tercihlerinden dolayı hızlı nüfus artışı var ama Gaziantep ve Şanlıurfa nüfus artış hızı çok yüksek olan bir bölge için cazibe merkezine dönmüş durumda ama ciddi bir cazibe merkezine dönmüş durumda. Açın uydu haritalarını ya, Gaziantep, Haliliye'den Karaköprü'ye doğru bütün tarım alanları imara açılıyor. Ya, bütün tarım alanları, on yıl önce tarım alanı olan yerlerin tamamı imara açılıyor. Niye imara açılıyor? Çünkü şehirlerde siyaseti belirleyen, şehrin zenginleridir yani şehrin zengini aynı zamanda iktidar partisinin yönetici kadrolarını da belirler, arazinin büyük bir çoğunluğunun da sahibidir. Oradaki iktidar merkezî iktidar da olabilir yerel iktidar da olabilir. Kendi arazileri varken, gidip dağ taşı imar açmazlar; kendi arazileri neredeyse bu bölgeleri imara açarlar ve bakın, nerede imar açılan bir yer varsa son on yıl içinde imar hareketleri vardır, arazi transferleri vardır, yoksulun arazisi hızlı bir biçimde el değiştirdikten sonra buralarda büyük imar faaliyetleri ortaya çıkar ve ağırlıklı olarak da gecekonduda

yaşayan insanlar... Yani genelde gecekondular şehrin çeperlerinde, dağ yamaçlarında olduğu için... Mesela bu deprem riski taşıyan bölgelerde gecekonduda yaşayanlara bir şey olmaz. Ağırlıklı olarak son yirmi yıl içinde, son otuz yıl içinde, son kırk yıl içinde, ovoidan bozma dere yataklarının kenarında, şehrin merkezinde, geçmişte ayrılmış olan donat alanları hızlı bir biçimiyle imara açılmış ve yıkılan, yıkılacak olan binaların büyük bir çoğunluğu da bu alanlar üzerindedir. Biz şimdi kentsel dönüşüm meselesinin çok ötesinde bir noktaya geçmek durumundayız. Yani arkadaşlar, Pazarcık depremi nasıl oluyor da Çukurova’da 15 katlı binayı yıkıyor? Ya, bu bina kentsel dönüşüme tabi olan bir bina değil. Diyarbakır’da, Şanlıurfa’da yüksek binalar yıkıldı. Bunlar zemin emniyet gerilmesi dikkate alınmadan, beton kalitesi dikkate alınmadan, daha önemlisi, mühendislik denetimine tabi olmadan yapılmış olan yapılar ve bugün bizim önümüzde... Ben, eğer bu Komisyon depreme dirençli kentler üretecekse... Gecekondu mahallelerinin dönüşümünden çok daha hızlı bir biçimiyle tarım alanları üzerinde 1970’de, 1980’de, 1990’da, 2000’de yapılmış, çoğunlukla 5 ile 10 kat arasında, mühendislik kurallarının hiçbirine uymamış, deprem yönetmelikleri o günkü koşullara göre yapılmış, iskân almış, kat mülkiyeti oluşmuş binaların hızlı bir biçimde dönüşmesi gerekir yani buna başlamak zorundayız. Hatay’da yıkılan binaların çok büyük bir çoğunluğu kanuni açıdan yasal binalardı ama Asi Nehri’nin kenarında, Çelikhan-İskenderun-Kırıkhan Fayı’nın tam üzerinde, Hatay Fayı’nın tam üzerinde ya da 300-500 metre mesafedeki bir şehir yerle bir oldu. Dün ben Hatay’dan geldim, Hatay merkezde dolaştım, ya, bir şehirde binalar yıkılırsa değerlendirmek başkadır ama bir şehrin tümü yıkılıyorsa, o zaman, orada suçlular üzerinden genel bir değerlendirme yapmak yerine bütün yanlışla bakmamız gerekiyor; ya, büyük yanlış görmek zorundayız. Yani yan yana 200 bina yıkılmaz arkadaşlar, 200 bina yıkılıyor, 500 bina da ağır hasarlı duruma geliyorsa burada da artık bilimin göstericiliğine inanmamız ve onu tespit etmemiz lazım.

Şimdi, bakın, Hatay’la ilgili bir gerçeği ortaya koymamız lazım. Hatay diğer şehirlerden niye daha fazla yıkıldı yani neden çok daha fazla hasar gördü? Çünkü Hatay 2011 yılından beri bir sınır şehri; ağırlıklı olarak gelirinin çok büyük bir kısmı sınır ticaretine, Arap ülkelerine, Suriye, Irak ve Suudi Arabistan’a gidecek olan yani gümrük kapılarından geçecek olan sınır ticaretine dayalı bir endüstrisi var, bir ekonomisi var. On iki yıldır Hatay ekonomik anlamda çok ciddi biçimde geriye gittiği için, bu manada özellikle de Hatay’ın sınıra en yakın olan Antakya, Defne ve Samandağı bölgesine baktığımızda yıkımların en çok burada olduğunu görüyoruz çünkü dönüşmesi gereken yapı stokunun çok büyük bir oranda hâlâ kırk yıllık binalar olarak kaldığını gördük. Bu önemli bir tespit yani siyasal bir kararın risk açısından da başka sonuçlar doğurmasının bir örneği.

Şimdi, Değerli Başkanım, biz, ülke olarak, betonarmeyi millî yani Türk Bayrağı’mızdaki ay yıldız gibi millî bir inşaat tekniğine çevirmiş durumdayız. Afete bu kadar maruz kalma özelliği olan bir ülkede, topraklarının neredeyse yüzde 90’ı fay hatlarına çok yakın, depremden etkilenme oranı neredeyse yine yüzde 90’lar olan kent yerleşimlerimiz var. Bütün Karadeniz’de köylerin boşalmasıyla dere kenarlarına toplanmış olan, geçmişte işte, bin, 2 bin nüfuslu şehir merkezleri 10 bin, 20 bin, 30 bin nüfuslara ulaştı, derelerin iki yanına biz bentler yaptık, doldurduğumuz alanlarla şehri büyüttük. Yani bizim afet konusunda çok hızlı bir biçimiyle bir işlem yapmamız gerekiyor. Yani afetin binalarımızı yıkacağını, o nedenle afete dirençli şehirler inşa etmemiz gerektiğini mutlaka belirtmemiz lazım.

Bir başka olay şu: Yani önümüzde ne yapacağız? Kamunun bütün binaları, riskli yapıları iyileştirmesi, yıkılmış olan tüm binaları kamunun yapması gibi bir uygulama -geçen de söyledim- deprem ülkesinde ama dünyanın 3’üncü büyük müteahhitlik sektörüne sahip olan Türk insanına büyük bir haksızlık. Yani şimdi, sadece TOKİ yapacak, kamu kurumları dönüşüm yapacak; bu doğru değil. Onun yerine, bizim, başka seçenekleri hızlı bir biçimde oluşturmamız lazım. Adana’dan İskenderun’a, Hatay’a, Gaziantep’e bir tıra 2 tane konteyner koyup bu konteynerleri ulaştırıyoruz. Ya, bakın, 38’inci günde

yani biz hâlâ İskenderun'da, ne bileyim depremin vurmadığı bir Reyhanlı'da ya da Osmaniye'nin bir ilçesinde herhangi bir antrepoyu prefabrik konteyner yapım atölyesine dönüştüremedik. Ya, bu bizim açımızdan inanılmaz bir şey yani altı saatte sahra hastanesi kurma kültürü olan bir ülkenin otuz sekiz günde prefabrik yapıları, konteynerleri kamyonla taşınmasını hakikaten aklım almıyor yani bir kamyon 20 tane konteyner malzemesi taşıyıp bir üretim bandında bunu hızlı biçimde hayata geçirirken biz Türkiye'nin her yerinden konteynerleri tirlara yüklüyoruz, 60 bin liralık, 70 bin liralık konteynere 30 bin lira da nakliye parası ödeyerek bir sorun çözüyoruz. Bu betonarme yapı alışkanlığını terk etmek zorunda Türkiye. Yani çimentocuların ve çimento fabrikalarının oluşturduğu bu lobinin gücünü kırmak durumundadır. Türkiye gibi afet riski altındaki bir ülkede prefabrik yapılaşma oranının yüzde 20-30'lara ulaşması gerekiyor çok hızlı bir biçimiyle. Ya, biz prefabrik yapıları mesela niye KDV'de sıfır muafiyet getirmiyoruz? Neden prefabrik yapıları... Şu anda Hatay'da kaç bin bina yapılacak? 300 bin mi? 300 bin, 400 bin konut yapılacak, Gaziantep'te 100 bin, Nurdağı'nda... Ya, biz neden hemen hızlı bir biçimiyle prefabrik yapıları... Ya, herkes 5 katlı, 10 katlı binada oturmak zorunda değil, güvenli alanlarda 2 katlı binalarda altı üstü de oturabilir. Bunlar hızlı bir biçimde, üç günde, dört günde... Prefabrik endüstrilerle bütün dünyada var. Niye biz buna dönmüyoruz? Yani hem afet riski altındayız diyoruz hem... Geri dönüşümü sıfır olan bir malzeme betonarme, sıfır. Çeliğin var geri dönüşümü, ahşabın var, prefabrik yapının var, hepsinin var; betonarme yapının geri dönüşümü sadece atık ve moloz, içindeki demiri alabilirsenez alırsınız ama bu kadar yüksek bir... Yani Necip Bey, kusura bakma hani, bunları söyledin de ya, bunlar...

NECİP NASIR (İzmir) – Yok, doğru, katılıyorum ben.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, biz hâlâ çadır...

NECİP NASIR (İzmir) – Bir maliyet unsuru söz konusu.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, bakın, çadır götürüyoruz, çadır, yirmi gün sonra, bir ay... Şimdi herkes diyor ki: “Çadır olmaz, konteyner gelsin.” Nisan ayından sonra sıcaklar geldiğinde konteynere klima isteyecekler, kuramayacağız, herkes “Konteynerleri kaldırın.” diyecek, prefabrik yapı isteyecek. Yani gerçekten, bizim şu raporlarda yazdığımızdan çok daha fazlasını bilen on binlerce, yüz binlerce insanımız var yani Türk insanı çok zeki, çok başarılı, ben çok güveniyorum onlara ama yani artık şu “Biri ne der?” yanlışından bir kurtulalım ya! Ya, bugün ne demek, bir konteynerin selde suya kapılarak içindekilerle birlikte kaybolması, akıl alacak şey değil yani. Biz bunları çoktan aşmamız gereken... Üniversiteleşme oranımız yüzde 16'ya çıkmış yani biz böyle bir ülke değiliz, bunları hak etmiyoruz. O nedenle, prefabrik yapılarla ilgili hemen bu hafta içinde -yani bu Komisyon bir karar alacaksa- teşvik kararları çıkması lazım. Hemen, bu bölgedeki endüstriyel, yıkılmamış olan fabrikaları dönüştürerek; bir, bu bölgedeki TOKİ'nin yapacağı konutlarda çelik kapı, malzeme, vitrifiye, bütün bunlarla ilgili bu bölgeye gelip istihdam yaratacak olan kurum ve kuruluşlara teşvik vermeli, sigorta muafiyeti getirmeliyiz, vergi muafiyeti getirmeliyiz; artı, bütün yatırımlarla ilgili teşvik; artı, ürün garantisini vermemiz lazım. Yani hızlı bir biçimiyle bölgede bir şey yapacaksak, biz Anadolu'nun her yerinden ürün getirip bölge yapmak yerine, doğrudan bu bölgeye... Mesela Osmaniye; siz Osmaniye Milletvekilisiniz, Osmaniye'de belki 50 bin bina zarar gördü, hasarlı ya da ağır hasarlı. 50 bin binada 50 bin çelik kapıya ihtiyaç var, 150 bin bataryaya ihtiyaç var, 250 bin kısa musluğa ihtiyaç var, 200 bin tane hortuma ihtiyaç var. İlla seramik fabrikası kur demiyorum ama basit endüstriyel hizmetleri bölgeye getirip orada istihdamı ve sanayiye, ticareti ayağa kaldıracak tedbirleri bulmamız lazım. Aslında bizim konut yerleşimi, sanayileşme, lojistik merkez, ulaşım aksları bütün bunları -o demin söylediğim gibi- havza planı içinde oluşturmamız lazım. Artık lütfen ama lütfen, ya, bu şehir merkezleri... Ya, Anadolu'da hangi şehre gidiyorsak; gidin Malatya'ya, nüfusun yüzde 70'i Malatya merkezde, gidin

Maraş'a, nüfusun yüzde 70'i Maraş merkezde, her merkez şey olmuş ve arkadaşlar, bütün merkezler deprem fay hattının ya içinde ya kenarında ve tamamı tarım toprağı. Planlaması son derece kolay, arazi planlanıyor, imara açılıyor. Kahramanmaraş'ın 2000 yılının uydu haritasına bakalım, şimdiye bakalım, tamamı tarım toprakları, yıkılan yerlerin tamamı tarım arazilerinin imara açılmasından olmuş; geçmiştekiler de 1980'deki tarım alanlarının imara açılmasından olmuş.

Bakın, on bin yıllık Anadolu coğrafyasını bildiğimizde hep şu karşımıza çıkar: Uygarlıklar depremlerle yıkılır, depremlerle yıkılan uygarlık başka bir uygarlık tarafından gelir yönetilir ama aynı coğrafyada eski malzemeye -taş malzemedir- yeni kentler yapılır. O nedenle, bizim kentlerimizin tamamı geçmişte depreme maruz kalmış ve yıkılmış yerleşim yerleridir. Bu manada, Gürsel Bey çok doğru bir şey söyledi yani insan sosyolojik bir varlık, insan çevresiyle yaşayan bir varlık. Biz tarihî kültürü ve tarihî dokusu olan şehir merkezlerinde yaşamaya alışmış bir milletiz, bütün Anadolu böyle, İstanbul da böyle. Şimdi, bizim, yeni yaptığımız uyduk kentler, 5 bin nüfuslu, 10 bin nüfuslu mahalleler ile merkez arasındaki ilişkiyi mutlaka sağlamamız lazım. Endişem şu: Eğer merkezdeki dükkân sahipleri, çarşı pazardaki büyük esnaf, arazi sahipleri, bol bol kira alan insanlar siyaseti de belirliyorlarsa bu uydu kentlerde ticaret merkezlerinin oluşmasına izin vermiyorlar; oraya bir tane market, bir tane bakkal koyuyorlar, geri kalan bütün satın almanın merkezden yapılması için engel oluşturuyorlar; böyle bir şey olmaz. 10 bin nüfuslu bir uydu kent yapıyor isek bunun içinde okulunu yapıyoruz, ibadethanesini yapıyoruz, camiye yapıyoruz, kreşini yapıyoruz ama onun ötesinde yaşam alanlarını oluşturmuyoruz. Niye bunlar önemli? Tıptaki ilerlemeyle birlikte ortalama insan yaşı her geçen yıl uzuyor yani belki bundan otuz yıl sonra kadınlar doksán yıl, erkekler seksen altı yıl yaşayacak yani 65 yaşındaki birisi emekli olduğunda yirmi-yirmi beş yıl aslında yaşadığı çevrede de hayatını sürdürecektir. O nedenle, bütün bu planlama anlayışlarına bu biçimiyle bakmamız lazım. O nedenle TOKİ'nin yapmış olduğu 5 katı geçmeyen yapılanmalarla ilgili başarılı uygulamayı ben de destekliyorum ama Adıyaman'da niye 11 katlı bina yaptınız, neden yani? Adıyaman gibi gene faya çok yakın, Çelikhan Fayı'na çok yakın olan bir bölgede 11 katlı 1.100 daire boşaltılmış durumda, yanındaki 5 katlılarda hiçbir şey yok yani; bir tercih yani, bir yanlış bu. Niye yapılmış çözmek mümkün değil.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yeni karar, biliyorsunuz, zemin artı 3.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Çelikhan'a gittim ya, Çelikhan, fayın geçtiği yer. Çelikhan'ı gittim, gezdim, galiba 10'un altında ölü sayısı. Yani aslında fayın tam üzerinde olmak da ölümü getirmiyor. Yapıları kayalık zeminler üzerine inşa etmişseniz, bir kent orada inşa edilmişse, genelde... Yıkılan binalara baktık, çoğu kerpiç ya da taş binaların yıkılması sonucunda enkaz altında kalmış insanlardan oluşuyor.

Şimdi, burada şehircilik anlayışımızın özü... Belki burada sizden ayrılacağım nokta şu: Ben İzmir nüfusunun artmasına karşıyım. O nedenle, mevcut tarımsal üretimin yoğun olduğu yerlerde, oraya sanayiye getirerek yeni göçler getirmeyi planlama anlayışını da doğru bulmuyorum.

NECİP NASIR (İzmir) – Biz de istemiyoruz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bakın, şimdi, 10-13 milyon insan... Urfa'yı saymayalım, Diyarbakır'ı saymayalım, Adana'yı saymayalım; hadi, Urfa 2,5 milyon, Antep 2,5 milyon, Adana 2,5 milyon, 7,5 milyonu saymayalım. 6 milyon insan depremden doğrudan, birinci derecede etkilendi; bunların da yarısı bölgeyi terk ettiler. Bizim öngörümüz 3-3,5 milyon civarındaki insan bir biçimiyle bölgenin dışına çıktı; bir kısmı köylere gitti ama mutlaka yaşadığı yeri terk etti, şehrini terk eden insan sayısı da 1,5 milyonun üzerinde. Şimdi, bu insanların sürekli olarak yaşamın daha da zorlaştığı büyük merkezlere gitmesi yerine, bizim, ülkenin ticaret, sanayileşme ve gelişme planlarını baştan sona değiştirmemiz lazım. O nedenle, İstanbul 15 milyon, 2 milyon da yabancısıyla 17 milyon, 3 milyon

da muhtelif Anadolu kentlerinden belli aylarda burayı mesken kabul edenlerle 20 milyon bir kent; taşıyamıyor, taşıyamadığı için de artık buralarla ilgili Anayasa'ya mı koyarız, yasaya mı koyarız, parsel bazında plan tadilatı yapmayı yasaklamamız lazım, tarım alanlarını imara açmayı yasaklamamız lazım, su havzalarını imara açmayı yasaklamamız lazım. Yani öyle katı kurallar koymalıyız ki Samsun Büyükşehir Belediye Başkanımızın dediği gibi imar komisyonlarını plan tadilatı yapamaz hâle getirmemiz gerekiyor. Şimdi, niye? Orada bir bilgilendirme yapalım. Herhangi bir yurttaş, parseliyle ilgili plan tadilatı yaptığında; belediyeye öneriyi yaptı, şehir plancı plan hazırladı, kurum görüşlerini aldı, olumlu ya da olumsuz, getirdi meclise sundu. İlgili planlama müdürlüğü dedi ki: "Eksiklerini tamamla, getir." Getirdi, meclise gitmek zorunda. E, engelleyelim bunu, bunu kaldıralım biz. Yani biz niye yurttaşın parseliyle ilgili ya da kamunun ya da herhangi bir kurumun -devlet kurumu da olabilir tüzel kişilik de olabilir şahıs da olabilir- bu parsel bazında plan önermesini imara açmayı engelleyecek bir düzenleme hâlâ yapamıyoruz? Bunu yaptığımız anda...

NECİP NASIR (İzmir) – Bunu yaptık.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yapmadık.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Parsel bazında plan tadilatı yoktu.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Büyükşehirlere gidelim...

NECİP NASIR (İzmir) – Bir şey yanlış anlaşıldı herhâlde.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bakın, fonksiyon değişikliği geliyor, başka önermeler geliyor yani plan bütünlüğünü bozucu... Çünkü burada bir şehir plancı dosyayı hazırladı, ilgili müdürlüğe sundu. Müdürlük, kurum görüşlerine baktı, meclise havale ediyor bunu, meclis de bunu görüşmek zorunda. Ha, burada meclisin yüzde 80'i imar komisyonuna gidiyor ama "İmar komisyonu da hepsini kabul ediyor." demek doğru değil yani çoğu da reddediliyor, yüzde 90 reddediliyor; onu söyleyeyim. Ama bütünüyle bunu kapatmamız gerekir.

NECİP NASIR (İzmir) – Ya, ben ayrıldığı noktayı anlayamadım Gökan Bey, aynı şeyi söyledik. Ben master planların bölgesiyle bütüncül yapılarak şehrin anayasasının yazılması gereklidir dedim. Böyle bir "İzmir'e gelsinler." talebimiz de yok bizim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ya, mesela, şimdi, Kiraz konusunda ben sizin gibi düşünmüyorum. Mesela, Kiraz, tarımsal üretimin olduğu bir yer. Kiraz'a plan da yapmayalım ya, köylü yaşasın orada.

NECİP NASIR (İzmir) – Hayır, onu da yanlış anlamışsınız.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Neyse, ben tamamlayayım, özür dilerim.

NECİP NASIR (İzmir) – Hayır, hayır, lütfen, ona açıklık getirmem lazım.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yok yok ama lütfen...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şöyle yapalım; konuşmalar bittikten sonra herkesi dinleyeceğiz akşama kadar, gece on ikiye kadar müsaitiz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkan, bizim imar affı, imar barışı ya da uygulamadan kaynaklanan muhtelif sorunları gidermek için sürekli olarak seçimlerden önce bir düzenleme yapma alışkanlığımızı tümüyle gömecek bir kararlılığın içinde olmamız lazım.

Bakın, bir belediyeye gittim, ismini vermeyeceğim, dedim ki: "Başkan -4-5 bin nüfuslu bir beldeye gittim, çok da ölü var- nasıl ruhsat veriyorsunuz?" "Biz ruhsat vermeyiz burada." dedi. "Nasıl vermiyorsunuz?" dedim, "Biz ruhsat vermeyiz burada. İşte, köydü bura, eski beldeydi, şimdi belediyeyiz yani belde belediyesiyiz. Bizim burada insanlar evini yapar, beş yılda bir af çıkar, müracaat ederler, yasallaştırırlar." dedi.

Şimdi, bakın, Anadolu'nun pek çok beldesi mahalleye dönüştü. Hatay'ın 80-100 beldesi vardı. Belde belediyelerinin kapatılması son derece doğru oldu ama bunlar mahalleye dönüşünce mahalle olmadılar, bunlar hâlâ tarımsal üretim içindeler ve buralarda hâlâ ilçe belediyelerinin imarla ilgili bir denetimi mümkün değil yani yapmadıklarını görüyoruz. Bir kere herkes gidiyor kendi tarlasına, tarlanın bir kenarına evini yapıyor ilk; ruhsat almıyor. Beş yılda bir elektrik, su bağlatmak için yazıya ihtiyaç oluyor, bir düzenleme geliyor, arkasından bir uygulamayla da evini yasallaştırıyor. Bütün bunları ortadan kaldırmamız lazım.

Bakın, köylerdeki yıkılan yapıların neredeyse tamamı mühendislik hizmeti almamış, tek katlı ya da 2 katlı yapılar. E, bir köye gidiyorsun... Akbez diye bir köye gittim; 87 kişi ölür mü bir köyde ya? Yani Kırıkhan'ın bir köyü, bu kadar insan ölür mü ya? Yani köyde zaten 2 kattan fazla ev yok ama hiçbir mühendislik hizmeti almadığı gibi, Kırıkhan fay hattının da tam üzerinde bir yerleşim yeri. Ya, bakın, Sayın Başkan, mesela, devlet Akbez köyünü taşımalıydı. Şimdi, biz, Artvin'in Yusufeli ilçesini niye taşıdık? Baraj altında kalacak diye, değil mi? Yani taşımayabilirdik, barajı yapardık, su gelirdi "A, su geldi, Yusufeli su altında kaldı." İnsan aklı öngörüyor, diyor ki: "Burada baraj yüksekliği gelince kot alıyorsun, bu Yusufeli sular altında kalır, o zaman Yusufeli'yi taşımamız lazım." Peki, Kırıkhan'daki, başka yerlerdeki fay hattının tam üzerindeki köy yerleşim yerlerini -bunlar 300-500 haneden oluşan yerler- biz niye taşımadık bugüne kadar? Ben yine söyledim mesela, Bingöl-Erzincan arasındaki depremde "Yedisu 2 bin nüfuslu bir ilçe, ya, yıkılacak, tam fay hattının üzerinde." 2 katlı, 3 katlı yerleşim yeri, yapıların yarısı kamunun, yarısı da köylünün, 1950'lerden kalma; kerpiç, briket, taş, üzeri saman, ot, loğ taşıyla sıkıştırılmış çamur, onun üzerine getirilmiş, sac yapılmış. Ya, depremde, bunun altındaki insanlar, tek katlı binada, enkazın altında ağırlıktan dolayı, duvarın altında kalmaktan dolayı ölecekler. Yani niye biz mesela bu derece... İşte, arkadaşımız Müzeyyen Hanım da hep söylüyor; ya, fayın tam üzerindeki köy yerleşimlerini, belde yerleşimlerini, mahalleleri niye biz taşımıyoruz artık? Yani neyi bekliyoruz ki mesela? Şimdi, otuz sekiz gün oldu, bir tane karar çıksın, bana desinler ki: "Şurası, işte, Gediz Deltası'ndaki şu köy fayın üzerindedir." ya da "Menderes'te fay üzerindeki şu köyü taşıyoruz." Ya, 1942'de Erbaa'yı taşımış devlet. 1939 Erzincan depreminden sonra 1942'de Erbaa taşınmış, sonra Nıksar depremi olmuş, sonra Artova, arkasından Ilgaz depremi olmuş. Yani Kuzey Anadolu Fayı'nın üzerindeki kimi yerleşim yerlerini genç cumhuriyet taşımış. Bunu hemen, hiç gecikmeden başlatmamız lazım.

Hukuki düzenlemeye ihtiyaç var. Nedir o? "2/3" Ya, şimdi, her yerde hukuk fakültesi açıldı, her mahallede 50 tane avukat var, herkes dava alıyor. Kiracı veriyor avukata bir vekâletname -yani ben, şimdi, meslekleri küçültmek için söylemiyorum- bir dava açıyor. 19 daire birleşmiş, bina riskli, karot almış, C10 seviyesinin altında çıkmış, binayı yıkacaklar. Kiracının biri gidiyor mahkemeye, yürütmeyi durdurma alıyor, elektrik, su bağlatma yazısını bağlatıyor; 19 kişi evi terk etmiş gitmiş, bir kiracı orada oturuyor, hiçbir işlem yapamıyorsunuz. Ya, bütün bunlarla ilgili bağlayıcı hukuki düzenlemeyi hemen alalım; niye almayalım? Şu dönem içinde alabiliriz.

NECİP NASIR (İzmir) – Doğru.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Çok doğru.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – İlk iş bu olmalı.

NECİP NASIR (İzmir) – Alalım, teklif edelim Hocam. Gökân Bey, zaten az önce bunu ifade ettim; bunları yazalım, bence beklemeye gerek yok.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Burada herkes mutabık zaten.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Bekletmeyelim.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Raporu beklemeye de gerek yok, Komisyonun önerisi olarak gönderelim yani.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Başka önemli bir nokta şu: Yani şimdi, burada, tabii oraya sonra geleceğim ama 3,5 milyon kiracı İstanbul’da. Şimdi, binayı yıkalım, tamam. 1970’ler... Ben, şimdi, İstanbul’u avucumun içi gibi biliyorum. 1960-1980 arası İstanbul, gecekondulaşma, 1980-2000 arası kaçak, çok katlı bina, müthiş bir göç hareketi, 2000 sonrası 2’nci kez yapılan binaların yıkılarak şimdi yüksek yapıya dönüşmesi... Hatay’a gittik, en çok yıkımın olduğu yerler ana caddeler. Niye? Ana caddelerde asma katlı dükkanlar var, bodrum katı olmayanlar var. Ben, kolon kesmeye, tabii, teknik olarak inanmıyorum yani hiçbir kolon kesilemez.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Çok var ya.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bakın, ben de 99 depreminde Avcılar’da yer açmak için mesela kolon kesmiş...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Onu biliyorum, galeri.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, oto galerisi.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Tabii, 10 bin binayı kolon kesmeye bağlamak, mühendislik...

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Tamamı değil, tamamı tabii ki değil.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yani şöyle söyleyeyim, bakın, esas olan şu: İmar yönetmeliğinde zemin katta sadece giriş holü yapıp yaşamı 1’inci kattan başlattığınız anda, emsalde zemin kat sadece merdiven; yeni yönetmelikle de merdivenler emsal dışı sayıldığı için yumuşak kat dediğimiz zemin kat. Var mı plan notlarında? Var, hemen iptal edelim; bir. Yani böyle binalar var, gidiyorsun, sadece zemin katında bir bina giriş holü var, merdiven var, geri kalan yerde sadece kolonu görüyorsunuz; bu, bir.

NECİP NASIR (İzmir) – Statik hesapları yapılabilir.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Tabii, yani kolon boyutları doğru yapılırsa bu engel değil ki.

NECİP NASIR (İzmir) – Bundan önceki yönetmelikte yoktu esas ama şimdi var; hiç gerek yok.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, bu tür binalar çok.

NECİP NASIR (İzmir) – Eski.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Tabii, eski, 70’lerde, 80’lerde, 90’larda yapılmış yapılar var.

İki; bu, bizim emsal hesaplarımızda, TAKS ve KAKS hesaplarımızda TAKS verilen yerlerde “h” veriliyor. Zaten, baktığımızda, yıkılan binaların çok büyük bir çoğunluğu TAKS ve “h” olan binalar. TAKS vermiş 0,25; “h” vermiş 30,5. Bu ne demektir? Her yana 1,5 metre çıkabilirsin. Bizimki uygulamada da 1,5 çıkmıyor, 1,80 çıkıyor. Çünkü öyle ya, iskân aşamasında da ölçerken 1,80’i 1,5 yazdın mı fotoğrafta da bir şey çıkmıyor; bu tür binalar. Ya, şimdi, 10 katlı, 12 katlı, 15 katlı binalarda çıkma olur mu? “Mühendislik açısından çözülebilir.” diyorsunuz...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çıkmayı kesinlikle yasaklamak lazım.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Zaten şu öbür raporda da bunlar yayınlanmış.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ama bir şey söyleyeyim, bakın, ben bunların hepsini burada söyledim, bu Komisyonun tutanaklarının hepsinde var bu. Yani üzüliyorum; biz ilave yaptığımız muhalefet şerhlerinde, ilave görüşlerde bunları söyledik. Bunu söylerken Hatay’a bile çok değindik yani “Hatay yıkılacak.” dedik “Kahramanmaraş yıkılacak.” dedik, ya, dedik Komisyonunda. Gittik, gördük yani ben oraları çok gören birisiyim, o yapı stokunun... Bizim milletvekilimiz var, İsmet Tokdemir’in oğlunun ofisine gittim, binaya baktım “Hemen çıkalım buradan.” dedim, “Niye ağabey?” dedi, “Bu

bina yıkılır ağabey.” dedim; yıkıldı, yerle bir oldu. Allah’tan o binanın tamamı iş yeri idi, gece olduğu için o binada ölen olmadı. Yani anlatabildim mi? Bir binanın yıkılıp yıkılmayacağını görmek için de hani karot bile almaya gerek olmuyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bizim bir de kamu kaynaklarını nereye kullanacağımız konusunda artık bir tercihe gitmemiz lazım. Bakın, Gürsel Bey söyledi, siz de değindiniz; ben İstanbul depremi demiyorum çünkü bu Marmara Denizi’nin içinden geçen bir fay “zone”u ve Marmara’daki fay “zone”unun etkileyeceği şehirlerin başında bence İstanbul gelmiyor. Yani en çok yıkım yapacağı yerler bence İstanbul değil. Niye? Yalova, Sakarya, Kocaeli, Bursa, Çanakkale, Tekirdağ ve İstanbul. İstanbul’u niye çok etkileyecek? İstanbul’da yapı sayısı çok fazla olduğu için. Yani mesela, İstanbul’da 1 milyon 100 bin bina risk altında diyelim, bunun yüzde 1’i yıkılacak olsa 11 bin bina yapıyor. İstanbul’da bina başına ortalama 15 kişi yaşıyor. Bunun anlamı şu: İstanbul’da yüzde 1 bina yıkılsa 165 bin kişi enkaz altında demektir. Hasarlıyı, ağır hasarlıyı demiyorum. O nedenle herkes İstanbul diyor, bence Marmara’nın riskinin bütünüyle düşünülmesi lazım.

Şimdi, Marmara’nın riski sadece konut yapılarında yaşamını yitirecek ya da yaralanacak insanlarla ilgili değil. Bakın, Türkiye açısından Marmara depremi bir ulusal güvenlik meselesidir. Türkiye Cumhuriyeti’nin yüzyıllık tarihinde yaşamayacağı kadar büyük bir risk taşıyoruz. Bakın, çok farklı sonuçlar doğuracak bir afet riskiyle karşı karşıyayız. O nedenle, sadece İstanbul’u dirençli hâle getirmek değil, Bursa’yı da Yalova’yı da Sakarya’yı da Kocaeli’yi de... Yani Gölcük’e kadar geldi deprem. Pazarcık depremi 90 kilometre ötedeki Çukurova’da 14 katlı binaları yıktı. O nedenle, deprem sadece geçtiği güzergâhı değil, zayıf betonarme özelliği gösteren, zayıf zemin özelliği gösteren farklı uzaklıktaki binaları, 100 kilometreye kadar olan binaları yıkabilmektedir. O nedenle, bütünüyle Marmara’nın riskinin azaltılması gerekir. Nedir bu? Artık bütün belediyeler yapı stokunu biliyor; bakın, herkes biliyor. Hangi binanın yıkılacağına kadar noktasal tespit var yani İstanbul Büyükşehir Belediyesi 39 ilçeye... Bu, geçmişten beri başlamış bir çalışma yani ben buna “İstanbul Büyükşehir Belediyesini biz kazandık, biz yaptık.” demiyorum, geçmişten gelen bir birikim var. Buna en sonunda -evet, İzmir depreminden sonra- çok büyük hız verildi ve bütün 39 ilçede hangi noktada hangi bina, riskine kadar tespitler yapılmış durumda ama şimdi, dönüyoruz, kamunun bunun finansman ayağını oluşturmaya.

Şimdi, bununla ilgili ayrılmış olan bir bütçemiz yok. Bakın, 200 bin liraydı bağımsız birim başına dönüşüm için, sonra 600 bin liraya çıktı, şimdi 1 milyon lira. Ama buna ulaşmak mümkün değil arkadaşlar, buna ulaşamıyoruz, mevzuat yüzünden insanlar ulaşamıyor. Yani öylesine bir şey ki... Yine, Gürsel Bey söyledi, yüzde 100 katlıyorum. Hatırlar mısınız, Avcılar Belediye Başkanımız 2020 yılında buraya geldi, dedi ki: “Biz 120 bin TL’ye 80 metrekare konutu dönüştürüyoruz.” Dedim ki: “Nasıl dönüştürüyorsunuz?” “Hatta, biz, belediye olarak, bu işin organizasyonu için ödenen paradan da belediyeye yüzde 2 pay alıyoruz.” dedi. 120 ile 150 bin TL arasında... Üç yıl içinde inşaat maliyetleri -TOKİ’nin yaptığı ihaleler ortalamasını söylüyorum, son yaptığı 28 ihale ortalaması- 1 milyon 600 bin TL. Şimdi, inşaat maliyetlerindeki...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Konut başına değil mi?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Konut başına, o da tünel kalıp. Tünel kalıp, konvansiyonel yöntemlere göre yüzde 10-15 daha ucuz bir yöntemdir. Mimari açıdan benim çok sevmediğim bir yöntem olmasına rağmen, maliyet açısından yüzde 10-15 daha ucuz bir maliyet yaratmasına... İşte, TOKİ’nin müteahhitlerinin... Bize hep ifade edildiği gibi, seramik TOKİ seramiği, kapı TOKİ kapısı, musluk TOKİ musluğu gibi yani piyasada birinci ürün değil ama ona eş değer daha ikincil ürünlerin kullanıldığı bir sektör olmasına rağmen, yapılan ihalelerdeki rakam 1 milyon 390 bin ile 2 milyon 500 bin TL arasında değişmiştir. Burada, köy yapılarının biraz daha fazla olduğunu belirtmek istiyorum.

Şimdi, bu büyüklükteki bir kentsel dönüşüm maliyetini bizim... Çoğunlukla otuz kırk yıl önce yapılmış olan, ağırlıklı olarak da burada bulunan milletvekillerinin yaşından daha fazla yaşa sahip olan hane halklarının dönüştürmesi mümkün değildir. Buralarda yeni kat vererek, buralarda emsal artırarak dönüşümü hızlandırmak da şehircilik ilkeleri açısından yönetilebilir değildir. O nedenle, nasıl ki bugün bir afet olduğunda bütün yükleri kamu kurumları, başta Hazine ve bakanlıklar olmak üzere yerel yönetimler üstleniyorsa bunu bir ulusal güvenlik meselesi hâline dönüştürüp bence öncelik gerektirmeyen kimi yatırımlar ertelenerek bu meselenin üzerine gidilmesi gerekmektedir. Bir afet başladı mı -Allah göstermesin- peş peşe gelir yani afetlerin birbirini tetiklemesi gibi bir şey vardır, özellikle de yer sarsıntılarında böyle bir durum vardır. O nedenle, mesela, basit bir şey söylemek istiyorum: Nakkaş-Başakşehir Kuzey Marmara Otoyolu'nun ek yolu için 2021 yılında 8,5 milyar TL artı KDV'yle ihale yapıldı. 2021 yılında 100 metrekare konut için ortalama inşaat maliyeti 200 bin TL'ydi; 40 bin konutun yapım bedelidir arkadaşlar bu, 40 bin.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Neresi için?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Nakkaş-Başakşehir Kuzey Marmara'nın ek otoyolu inşaatı. Yani gerekli midir? Gereklidir. Bakın, hiç gereksiz demiyorum. Kuzey Marmara'nın Nakkaş-Başakşehir arasında yapılan otoyol projesinde olan bağlantı yolunun, sizin de aslında Kanal İstanbul olmayan ama "Kanal İstanbul'a başlıyoruz." dediğiniz bağlantı yolunun 2021 yılı ihale bedeliyle, biz 40 bin konutu bedelsiz dönüştürebilirdik. O nedenle, işte, tercihler, siyasal iktidarın burada alacağı kararlar önemli. Ya, bizim tercihimizi neden yana yapacağımızı belirlememiz lazım. Artık, hani biz bir şey söyleyince o ilin milletvekili karşı çıkıyor, burada ben -İbrahim Bey sağ olsun- İkizdere'yi Erzurum'a bağlayan Ovit Tüneli'yle ilgili "Ovit Tüneli'ne ihtiyaç vardı ama yani Ovit Tüneli'ne harcanan milyar dolara yakın parayla biz ulaştırmada mesela daha çok metro yatırımı yapabilirdik; işte, 500 bin, 1 milyon nüfuslu Esenyurt'u şehre bağlayabilirdik." demiştim. Yani ikisi de tercihse tercihi neden yana yapmak gerektiğine de siyasiler karar veriyor ama şimdi bize düşen, siyasilere düşen temel karar bürokrasiye tercihler noktasında yol gösterici olmaktır, neyi tercih edeceğimizi onlara anlatmamız gerekir. Ben yürekten inanıyorum, Marmara'da yaşanacak bir depremde millî ekonominin yüzde 50'sinden fazlasının olduğu, üniversitelerin yüzde 50'sinden fazlasının olduğu, Türk turizm gelirinin yüzde 40'ının sağlandığı, bilim entegre yaşamın yüzde 71'inin geçtiği bir kent bir afetle yıkıldığında bu Türkiye Cumhuriyeti devleti açısından ulusal güvenlik meselesi olacaktır ve mutlaka bunun tedbirlerinin hızlı bir biçimde alınması lazım. Ancak, tabii, bir problem var, o da ne? Milyonlarca insan deprem enkazının altında yardım beklerken biz risk altında olan binalarla ilgili nasıl bir uygulama yapacağız? Bakın, Mecliste imar, afet yeniden... Tam adı nasıl?

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Afet Yeniden İmar Fonu.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Afet Yeniden İmar Fonunu görüşüyoruz. Afet Yeniden İmar Fonu yani sadece depremde mağdur olmuş şehirlerdeki düzeltme için bir kaynak yaratmanın peşindeyiz ama mesela o yasanın içine de... Biz konuştuk "Ya, buraya risk analizi yapalım, risk analizimizde yüksek çıkan yapı stoklarının, adaların, mahallelerin, bölgelerin, köylerin değişmesi konusunda onları da katalım." dedik ama, maalesef, onu başaramadık.

Şimdi, tabii, bunu niye söylüyorum? İşte, mesela, gene bir siyasal tercih olan "Kanal İstanbul" gibi. 40-50 milyar dolarlık bir proje yerine yılda 10 milyar dolarlık bir kaynak ayrılmış olsa Türkiye'de toplam yapı stokunu dönüştürmek için 80 ile 120 milyar, tüm altyapıyı ve kamu yapı binalarını dönüştürmek için 200 milyar dolarlık bir kaynağa ihtiyaç varsa buradaki tercih şu, siyasal iktidar şu tercihi yapacak: Buna 10 milyar dolar ayırdığı zaman yirmi yılda çözebilir, 20 milyar dolar ayırdığı zaman 10 yılda çözebilir; bugün çözüme şansı yok ama bir planlama yaptığımız anda diyeceğiz ki:

“Bütçe kaynaklarından bununla ilgili ayırdığımız budur.” Değerli arkadaşlar, bunu yaparken de çimento ve demir çelik üreticilerinin sektördeki hızlı talep artışı karşısındaki fiyat artışlarının önüne geçmek gerekir. İstanbul’da hazır betonun metreküp fiyatı 2.200 TL artı KDV, bu fiyatlarla dönüşüm yapmak mümkün değildir. Daha iki yıl önce 200 liraya satılan bir metreküp beton bugün 2.200 TL’ye gelmiş ise o zaman sorumluluk sizdedir; gereğini yapacaksınız, ihracatı yasaklayacaksınız. Türk çimento üretiminin yüzde 40’ını, 50’sini ihraç etmek ne demek?

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Başkanım, bu da çok önemli bir konu, maliyetleri de çok artırıyor.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Neden biz yani Türk insanı, çimento... Yani, bir kamyon çimento bir iPhone parası, 1.500 dolar. Bir kamyon çimentoyu Amerika’ya 1.500 dolara ihraç ediyoruz, gemiyle ihraç ediyoruz; navlun ücretiyle, taşıma ücretiyle, kâğıt ücretiyle, her şeyiyle bir iPhone telefon parası ama ihracat yüzünden içeride tekeller oluşmuş durumda. Özellikle şimdi depremin en çok vurduğu İskenderun’da, Adana’da... Adana’da az ölüm var ama Adana’da en az 20 bin, 25 bin bina riskli duruma girdi, bunların hepsinin yenilenmesi gerekir. Adana’da yıkılacak olan binalar -Adana’yı biliyorsanız mutlaka görmüşsünüzdür- 10 katlı, 15 katlı, 20 katlı; 80 daireli, 100 daireli binalardan bahsediyoruz yani bu binalarla ilgili... Artık bizim vatandaşın kendi riskli binasını kamu kaynaklarından değil, kamunun faizsiz finansmanıya ama uygun maliyetlerle dönüştürmesini de sağlamamız gerekir; bu fiyatlarla dönüşüm mümkün değildir. Bakın, dönüşümü kamunun yapacağını öngörmek gerçekçi değildir; bu, Türk mühendislik, mimarlık ve müteahhitlik sektörünün bütün birikimleri açısından da yanlıştır. Yani, biz çok güçlü bir sektörün var olduğunu biliyoruz ama burada sektörü bağlayan nedir? Bu maliyetlerdir. Bu maliyetler artık kontrol edilemez bir noktaya gelmiş. Yani, ya, arkadaşlar biz şunu gördük: Depremin ilk günü 15 bin liraya giden tırlar 30 bine çıktı. Yani, depremin ilk günü 15 bin... Yakıt mı arttı? Hayır. Arttı mı yakıt? Aksine, belki 50 kuruş da azaldı. Yani, bu konularla ilgili bağlayıcı, gerekirse de devletin gücünü hissettirecek kararlılıkta kararlar almak gerekiyor. Yani, öteki türlü, herkes istediği fiyattan istediği ürünü satamaz.

Şimdi, şöyle söyleyeyim: Burada, dönüşüm konusunda, siz gene devlet eliyle bunu yaptınız, hiç evi olmayan insanlar için bir uygulama getirdiniz. Bu risk bize gösterdi ki hiç evi olmayanlara arsa verdiğinizde buraya ev yapabilmeleri mümkün değil; evin parasını ödeyecek, bitecek, yirmi sene sonra da önce evin, arsanın parasını ödeyecek, sonra evini yapacak. Şimdi, bunun yerine, özellikle de bu bölgelerde ucuz arsayı evini yapmak isteyen insanlara verin yani sadece asgari ücretin 2 katı geliri olana ya da beyan etmiş olana değil. Siz, bu deprem bölgelerinden başlamak üzere, geriye kalan yerlerde de bunun önünü açın, kendi kaynağı varsa vatandaş sorunu çözsün. Bakın, İskenderun’daki Eda Apartmanı Sahil Apartmanı’yla birlikte en çok ölümün olduğu apartman. İskenderun’da Eda Apartmanı’nın önünde bir yurttaş şunu söyledi: “Bu binada oturanların her birisi... Bakın, şu enkaz altındaki araçları görüyorsunuz, bu otomobillerin her birinin fiyatıyla bu evler yeniden yapılabilirdi.” Yani, biz depremde yaşamını yitirmiş, enkaz altında kalmış ya da ağır hasar görmüş olan yurttaşların tümünü de şey düşünmeyelim, bunların içinde hâli vakti yerinde olup kendi işini çözecek olan insanlar da var. O nedenle, burada uygulamada a, b, c, d, e tipinde farklı uygulama modellerini hayata geçirmek zorundayız.

Yine, ulaşım araçları, limanlar... Bakın, Marmara depreminde çok büyük bir risk altındayız; limanlarımız, deniz yapılarımız ve deniz araçlarımız... 2 metrelik ya da 1 metrelik bir tsunamide denizde bulunan, ulaştırma hizmetinde kullandığımız deniz araçlarımızın ve Marmara kıyısındaki ya da Bursa kıyılarındaki araçlarımızın büyük bir çoğunluğunu kaybedeceğiz; bunlarla ilgili hızla bir tedbir alınması lazım. Hatırlarsanız, 1700 yılında Marmara depreminde Osmanlı donanmasının tamamı denizdeki tsunami sebebiyle yok olmuştu. Bizim, denizde bulunan araç gerecimizin de ekipmanlarımızın da

deniz araçlarımızın da mutlaka planlanmasına; limanlarımızın, iskelelerimizin mutlaka buna uygun olarak yeniden planlanmasına ihtiyacımız var. Gördük ki bizim lojistik meselesiyle ilgili de... Ulaştırma konusunda herhangi bir yerleşim yerine, herhangi bir afet bölgesine lojistik kanallarımızın mutlaka çeşitlendirilmesi ve buralarla ilgili yeni ulaşırma senaryolarının hızla hayata geçmesi çok önemli.

Yine, okullar... İskenderun'da gördüm, İlçe Millî Eğitim Müdürü "87 okul var." dedi, ben onun bilgisi üzerinden... Yani "3 okul dışında yeni yapılmış 84 tane okulumuzda hasar meydana gelmedi; çatlamayla, hafif hasarla ya da hasarsız atlattık." dedi. Şimdi, İskenderun için tekrar söylüyorum: Fay hattı Amanos Dağları'nın Kırıkhan tarafındaydı, arada bir Amanos Dağları var. İskenderun mesafeden dolayı, çürük zeminden dolayı, dolgu alanından dolayı, tarım toprağından dolayı afete maruz kaldı. Niye dedim? Yani, niye olduğunu biliyorum; okullarda güvenlik katsayısı 1,5. Bizim hastanelerimizi, afet anında organizasyonu yöneteceğimiz kamu hizmet binalarımızı hızlı bir biçimde elden geçirmemiz lazım.

Başka bir nokta, mesela, Hatay'da bunu hiç göremedim. Ya, bizim bir afet anında kullanılabilecek tek katlı, prefabrik, bir metrekarelik yerimiz yokmuş; bu da büyük bir risk yani. Herhangi bir yerleşim yerini düşündüğümüzde, orada bizim afete dönük a, b, c planları içinde... Ya, kamunun belediye binası 5 katlı olabilir ama belediyenin orada tek kat üzerine çelik konstrüksiyon yapılmış, afetten etkilenmeyecek ilave yönetim binalarının olması gerekir; o binalarda muhtelif makine ikmalî olabilir, su kanalizasyonu idaresi olabilir ama hemen oraya geçip belediye oraya taşınabilir. Bugün Anadolu'daki pek çok belediyede kamu... Yani, yok; binası, hepsi birden yıkılıyor çünkü hepsi betonarme, bu betonarme kültürü girmiş bir kere yani nasılsa. Buralarda alternatiflerin hızla... Şu gelebilir: Ya, afet bölgelerinde, fay hattına yakın olan yerleşim yerlerinde kamu, kamu kurumları, özellikle de yerel yönetimler ya da valilikler binalarını çeşitlendirmek durumundadır, güvenli alanlara taşımak durumundadır. Hastanenin ötesinde sağlık tesislerinin tümünü, tek katlı, iki katlı sahra hastanesi özelliğı gösterecek alanları planlamak durumundayız.

Bunun ötesinde, ne yaşadık? Bakın, gene, bizi ilgilendiren... Bu Komisyon şunu yapmak zorunda: Nüfusu 5 bini aşan bütün yerleşim yerlerinde, deprem toplanma alanlarında kişi başına belli sayıda -her 100 kişi için bir tane- önceden yeri hazırlanmış tuvalet, duş ve su tesisatları hazır hâle getirilerek, tesisatları bitirilerek, üzerine bir tane sakı konularak bitirilmesi gerekiyor. Ben, mobomu getirdiğimde ya da duş konteynerimi getirdiğimde nereye koyacağımı önceden bilmeliyim, oraya vinçle indirdiğimde de hemen tesisatı bağlayabilmeliyim, jeneratör orada hazır olmalı, yedek su deposundan çalıştırabilmeliyim. Biz Anadolu'da dört gün, beş gün tuvalete ulaşamadık arkadaşlar, sizler biliyorsunuz. Yani, suya ve tuvale ulaşmak mümkün değil. Moboyu getiriyorsunuz, şebeke çökmüş, buna ilişkin sistem yok, bütün binalar yıkılmış. Hemen bir plan alınacak, her 5 bin nüfus için bir toplanma alanı oluşturulacak; bu toplanma alanında da her 100 kişi için bir tuvaletin yapılabileceğı tesisat hazırlanacak. Parkın içinde, toplanma alanlarında tak, tak, tak... Mobo geldi, tak koydu, on dakika içinde bitecek; ilk yapılması gereken. Arkadaşlar, Hatay'da Jandarma Alay Komutanlığı üs olmuş, girdiniz mi onun tuvaletine? Hatay'a giden var mı?

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Girdim ben, girdim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Böyle bir şey olabilir mi ya? Ya, böyle bir şey olabilir mi? Yani "üs" diye "karargâh" diye olduğumuz yerde insanlar kırk sekiz saat, yetmiş iki saat tuvalete ulaşamadı, olamaz böyle bir şey! Artık biz bir karar alacaksak bunu hızlı bir biçimle alıp hayata geçirmemiz lazım.

Ben, yine, bütün bunlarla ilgili... Türkiye'nin önündeki en büyük sorun ulusal güvenlik meselesidir. İklim değışikliği Türkiye açısından birinci derecede problemdir. Türkiye orta kuraklık seviyesinden kurak ülkeler seviyesine geçmek üzeredir. Türkiye'nin su rejimi değışmiştir, Türkiye'nin yağış rejimi

değişmiştir. Türkiye yağışlarını mevsimsel değil, genel olarak tarımın da istemediği dönemlerde ani yağış rejimleriyle almaya başlamıştır. Bu meselede, biz... Yani, bu Komisyon Deprem Komisyonu ama afete dirençli, afet riski altındaki alanların dönüştürülmesiyle ilgili bir geniş bakış açısına mutlaka ulaşması gerekir.

Yine, köy yerleşik alanlarıyla ilgili... Bizim artık mutlaka köy yerleşik alanındaki nüfus göçünü tersine çevirerek; ulaşım araç gereçlerinin de gelişmesiyle birlikte şehir merkezlerine 10 kilometrelik, 20 kilometrelik, 30 kilometrelik köy yerleşim alanlarımızı doğru zeminlerde planlayarak; buralardaki okulları da köy okullarını da yeniden açarak nüfusu olabildiğince... İşte, Ebenezer Howard'ın bahçe kent anlayışında dediği gibi; bir merkez ve merkez nüfusunun yüzde 15 olması, nüfusun geri kalan yüzde 85'inin o merkezin etrafındaki belli noktalara kümelenmiş ve oralarda şehri besleyen, merkezden dağılan, merkeze hep eşit uzaklıktaki belli alanlara gelmesi lazım. Yani, şehircilik açısından bakıldığında zaman da bizim en azından bundan sonra oluşturacağımız yerleşim yerlerinde köy yerleşim yerlerini planlamamız lazım, köyde yaşayan nüfusun sayısını hızla artırmamız gerekiyor. Gördük ki afete maruz kalmış yurttaşlarımızın tamamı ilk fırsatta geldiği köye gitti çünkü orada en azından kendisine sahip çıkacak olan bir alan var, en azından mahremiyeti sağlayabilecek... Biz bu depremde kadınlar açısından, çocuklar açısından mahremiyetin ne kadar önemli ve değerli olduğunu gördük. Biz bunu sağlayamadık arkadaşlar, şehirler kadınların mahremiyetini sağlayamadı. Afete maruz kalmış yerlerde bunun da önemli bir çalışma alanı... Bu, planlamanın temel ilkelerinden biri hâline dönüşmesinin şartı. Yani, bizim, yeni bebek sahibi olmuş bir kadının çocuğunu nerede emzireceğini bile planlayamadığımız ortaya çıktı; bütün bunlar önemli.

Yine, ruhsat işlemleriyle ilgili, köy yerleşik yerlerindeki ruhsat işlemleriyle ilgili... Yani, evet, buralardaki yaşam koşullarının ağırlığı dikkate alınarak tip projeler oluşturulabilir, uygulama planlarıyla birlikte oluşturulabilir, zemin etütleri kamu kurumları tarafından yapılabilir. Her köy yerleşim yerinde, özellikle de buraların -belki meralar için de- güçlü zeminler üzerinde köyler planlanabilir ama -Mecliste de konuşmuştuk- tarım alanlarının imara açılmasını mutlaka engellememiz lazım. Çanakkale'den Tekirdağ'a, Balıkesir'den Muğla'ya tarım topraklarının parselenerek, 5 bin 5 bin parselenerek, içine 250 metre villa yapılarak tarımsal üretimin özel hobilere dönüşmesinin mutlaka engellenmesi gerekir. Bu, bizim açımızdan hayati bir meseledir. Türkiye'nin ulusal güvenlik meselelerinden biri de tarım topraklarının hızlı bir biçimde imara açılması meselesidir. TOKİ'nin Adıyaman'da en son başladığı alan kamuoyunun çok dikkatini çekti, buğday ekim alanı direkt imara açılmış. Ben Adıyaman'a gittim. Adıyaman'da, şu anda, Adıyaman Belediyesinin şehrin hemen batısında yaptığı hayvan barınakları var, oralar rezerv alan ilan edilmiş, zeminler son derece güvenli; kent oraya taşınabilir. Adıyaman'a bakılırsa 200 metre daha yüksekte bir alandan bahsediyoruz. Adıyaman açısından daha nefes alınabilir yani insanların o sıcak havalarda bunalmayacağı bir ferahlığı da sağlayabilir. Böyle yerler varken orada tarım toprakları niye imar açılıyor, açıkçası ben çok çözebilmiş değilim.

Finansman meselesi önemli, kamu kaynaklarının finansmanını mutlaka çözmek zorundayız. Bu inşaat maliyetlerini kontrol altına alırken burada sabit fiyat garantisi verilebilir. Bir bölgede... Bakın, bugün gidin, İstanbul'da peşin para verin, hazır beton alamazsınız; peşin para verin, demiri bağlayamazsınız. Arkadaşlar, kimse peşin parayla mal vermiyor, diyor ki: "Betonu ne zaman döneceksin, o gün gelersin, o günkü fiyattan peşin parayla ödersin." "Ya, ben bin metre küp beton istiyorum, kaç para?" "2 milyon lira." "Buyur, 2 milyon lıramı vereyim." "Hayır, kabul etmem." diyor. Paranın getirisi yüzde 1,5, maliyet artışı aylık yüzde 10. Şimdi, böyle bir şey olamaz yani bu,

inşaat sektöründeki dönüşümün önündeki en büyük nedenlerden bir tanesi. Hiçbir müteahhit bağlantı yapamaz hâle gelmiştir, hiçbir ürüne fiyat garantisi veremez hâle gelmiştir; bunun mutlaka çözülmesi lazım. Bu çözülmeden bütün bu anlattıklarımız var ya hepsi boş, hepsi boş, hiç yani.

Geçen sene geldiler, bana dediler ki: “Ya, bir camimiz riskli, yıkacağız, yeniden yapacağız.” Sarıyer’de, Aydınevler Camisi. Beton firmasını aradım, dedim ki: “Ya, para peşin, hayırsever parayı verecek, kaç para?” “550 lira.” “Sen benim için kaç inersin?” “500’e inerim.” “Tamam, 5 bin metre küp beton alacaklar.” “Yok, veremem; hangi gün alırsa o gün...” Cami inşaatı devam ediyor, bugün 2.200 lira betonun İstanbul’daki fiyatı; bu, yönetilebilir değil yani bu, yönetilebilir değil. Siz TÜİK’le istediğiniz kadar deyin ki: “Enflasyon rakamları yüzde 1,5-2 arttı.” İnşaat maliyetlerindeki aylık artış net yüzde 10’un üzerinde, her ay yüzde 10’un üzerinde artış meydana geliyor.

Şimdi, bu kira yardımı konusunda, 3.500 lira kesinlikle sorunu çözmez. İstanbul’da bugün... Ya, gözlerim yaşardı arkadaşlar. Sarıyer Reşitpaşa’da merdiven korkuluğu olmayan bir çatıya çıktım; korkuluk yok, ikinci kat, çatı arası, 2 oda 1 tuvalet, 10 bin lira kira... Aile deprem sonrası Kahramanmaraş’tan gelmiş, aylık 10 bin lira, 5 kişi... Yani, 2 aile, bir odada bir aile kalıyor, bir odada bir aile; bulamamışlar. Kiraların bu kadar yüksek arttığı bir dönemde bu yeni deprem göçüyle birlikte -ki buna Suriyelilerin de göçünü katalım, bölgedeki bütün Suriyeliler de büyük şehirlere göç ettiler- bu 3.500 lira kira yardımıyla dönüşümü sağlamak çok mümkün değil. Son olarak da şöyle söyleyeyim: Yani, mutlaka bunun 6 bin liranın üzerindeki bir rakama hızla çekilmesi lazım.

Bu konularla ilgili, gerekirse evini riskli yapı hâline dönüştürüp geçici olarak, bir yıllığına ya da iki yıllığına kiraya çıkacak olan insanlarla, evini kiraya veren insanlarla ilgili de birtakım düzenlemeler getirilebilir. Devlet bunların kirasını ödeyecekse, devlet bu konutları kiralayacaksa o zaman bu kişilere “10 bin lira değil, bize 6 bin lira ver ama size de belli istisnalar getiriyoruz.” diyerek bir özendirme yapılabilir çünkü büyük şehirlerde boş konut çok fazla, insanlar dairesini satacaksa kiracı almıyorlar, kiracı girerse satamam endişesini taşıyorlar. Bu manada, kamu bu tür dönüşümlere girecek olan yerlerle ilgili kısa dönemli, bir yıllık, iki yıllık kiralamalar yaptığında çıkacağı belli olursa bu tür düzenlemelerin de faydalı olacağını düşünüyorum.

Yine, ulusal güvenlik meselemiz Marmara depremidir. Türkiye’nin Marmara depremini bütün kurumlarıyla, bütün siyasetiyle bir devlet politikası hâline getirerek mutlaka çözmesi gerekir. Bunun için ben Gürsel Erol Beyefendi’ye tekrar teşekkür ediyorum. Türkiye’nin en büyük şehrinin Belediye Başkanı -Sayın İmamoğlu- Valisi buraya gelmeli ve bizden ne istiyorlarsa yasal düzenleme bizim onu mutlaka hızlı biçimde çıkarmamız lazım. Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Bursa Valisi de gelmeli, Tekirdağ da gelmeli, Çanakkale de gelmeli. Çanakkale’yi göz ardı etmeyin, Çanakkale, birinci derece deprem bölgesi. Marmara Fayı Çanakkale’deki fayı da tetikleyebilir. Fayların birbirini tetikleme, stres öteleme diye bir durumu söz konusu. Bütün buralara baktığımız anda bu Komisyon eğer bir ay içinde, çalışacaksa, bunları yapabilirse çok mutlu olurum.

Ya, burada biz çok ilave görüş yazdık. Ben Recep Bey’e çok teşekkür ediyorum yani kendisini çok iyi yetiştirmiş, iyi bir inşaat mühendisi ve depremi de doğrudan yaşayan bir bölgeden geldiği için bu Komisyonun bu hâle gelmesinde katkısı inkâr edemeyiz. Diğer üyelerimizin katkısının yanında Başkan olarak kendisine de bir kez daha ben teşekkür ediyorum

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet...

NECİP NASIR (İzmir) – Ben bir yanlış anlaşılmayı düzeltebilir miyim?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şöyle, müsaade ederseniz ben bir toparlayayım.

Teşekkür ediyoruz özellikle Gökan Zeybek Beyefendiye, epeyce konulara temas etti. Tabii, özellikle bir konuyu ben de izah etmek istiyorum. Yani tabii, TOKİ sadece kendisi yapmıyor ya, bunları müteahhitlere ihale ediyor, bunu belirtiyim. Bir de TOKİ tabii, kendi tünel kalıp sistemiyle inşaat yapıyor. Birincisi, esasen 2 artı 1 de var ama daha ziyade 3 artı 1 konut yapılmasını biz şu anda kendilerine de söyledik ve zemin artı 3 veya en çok zemin artı 4 kat yapılacak bu yapılar.

İkincisi, bir de teknik üniversitede arkadaşlar bir çalışma yaptı hatta ben teknik üniversitenin ön raporunu, 1'inci raporunu da sizlere Whatsapp'tan gönderdim, oraya da bir bakarsanız. Özellikle teknik üniversitedeki bir grup da kuvvetli bir ekip, prefabrik yapılar gerek prefabrik betonarme gerekse çelik gerekse hem çelik hem prefabrik konutlar üzerinde çalışma yapıyor, bu konuda da bir girişim grubu oluştu. Dedğiniz gibi bu kadar hızlı konut yapılacak yani mutlaka diğer prefabrik imalatlarının da ele alınması gerekiyor.

Tabii, kentsel dönüşümde hakikaten finans çok önemli yani bizim elbette bir öncelik sıralamamız lazım; afet için en riskli bölge neredeyse oradan başlamanız lazım ama burada da afete maruz kalmış olan vatandaşlara kış gelmeden, en azından önümüzdeki yıldan itibaren mutlaka konutlarını teslim etmemiz lazım, birinci öncelik o. İkinci öncelik de bana göre mutlaka tabii en riskli bölgeler neresiyse... Evet, katılıyorum yani İstanbul, sadece İstanbul değil, muhtemelen Gemlik, Bursa, Çanakkale, Tekirdağ, oralarda da risk var. Bu konuda böyle bir plan hazırlanması şarttır diyorum. Bunun için en önemli şey mevzuat dışında bir de finansman, işin mali boyutu var. Yani bana göre devletin de öncelik sıralaması yaparak bütçeden bir miktar kentsel dönüşüm için pay ayırması lazım ama belediyelerin de büyük imkânları var biliyorsunuz. Az önce ben de raporda teklif etmiştim ama özellikle siz de, Necip Bey de teklif etti, belediyelerin de en azından yüzde 10 kadar, yüzde 15 kadar bir kentsel dönüşüm payı bütçelerinde ayırması gerekir diye düşünüyorum. Ya, bunu sadece belediyelere yüklemek doğru değil, sadece merkezî yönetime yüklemek doğru değil. Dolayısıyla, buna vatandaş katkıda bulunacak, belediyeler katkıda bulunacak, merkezî yönetim katkıda bulunacak. Bir de yeni finans metotları bularak vatandaşın katkısı o şekilde karşılamak mümkün olabilir diye düşünüyorum. Evet, iştirak ediyorum yani vatandaşın imkânı müsait olanların önünü açıp vatandaşın kendi planlarını yapmasının önünü de açmamız lazım. Yani sadece TOKİ değil, sadece tünel kalıp sistemi değil, prefabrik inşaatlar, çelik ve diğer sistemler, betonarme, prefabrik ve aynı zamanda vatandaşın bu işte kendisinin bizzat kendi binasını yapması yolunda birtakım düzenlemeler yapmamız şart.

Teşekkür ediyoruz.

Şimdi sizin... Aslında gene bir hanımefendi, özellikle Derya Hanım söz istedi ama...

NECİP NASIR (İzmir) – Kısa bir cevap...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Yok, yok, buyurun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok kısa olmak kaydıyla...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Başkanım, bir şeyi de eksik bırakmayalım yani büyükşehir belediye başkanlarını çağırma işini çözeceksek...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, müsaade ederseniz ona göre bir planlama yapacağız.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Planlama derken neyi kastediyorsun Başkanım?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kardeşim, az müsaade edin, bizim çağıracağımız şeyler var, konuşalım ondan sonra hep birlikte karar vereceğiz. Yani sadece o değil, bölgede şu anda afette kalmış olan büyükşehirler, belediyeler var, şu anda onları da söyleyeceğiz, dinleyeceğiz.

NECİP NASIR (İzmir) – İş çözümsüzlüğe gider, şimdi biz bize konuşalım. Şimdi, bak, ben biraz önce ifade ettim ya, o İzmir depreminden önce araştırma yaptım, saydım mikrobölgelendirme çalışmalarından 12 tane madde İstanbul’da hepsi yapılmış İzmir’de yok derken. Şimdi, oradan gelecek olan Büyükşehir Belediye Başkanımız burada neyi anlatacak? Bu dört yıl içerisinde yaptığı hizmetleri mi yoksa İstanbul’a hazırlığını mı anlatacak? Yani bizim aslında bunu siyaset üstü tutup çözüm önermemiz daha doğru ve Sayın Bakanım da ifade etti, siz bir sürü önerilerde bulundunuz, biz bir sürü önerilerde bulunduk; amaç, depreme karşı alınacak önlemlerde kentsel dönüşümün hayata geçmesi, dirençli yapılar oluşması, planlama. Bu sizin sunduğunuz, benim sunduğum da hep hayatın içinde yaşadığımız idari, hukuki, teknik eksiklikler ve bürokratik oligarşinin getirdiği sıkıntılar var. Bizim, bu Komisyonun bunları hızlı bir şekilde giderebilecek şekilde öneriler oluşturup siyaseti bir kenara bırakıp bunu siyaset üstü tutarak bir sonuca gitmemizin doğru olacağını düşünüyorum.

Ben sadece şey için söz almıştım, ben yanlış ifade ettim ya da anlaşıldım. Ben olsaydım sorunlar içerisinde kentlerin plansız olduğunu, alt üst ölçekli planları olmadığı için dönüşümün önünde de engel olduğunu, İzmir’in merkezinde hala 5.000’lik planları olmayan ilçelerin olduğunu, bunlardan bir tanesinin de Kiraz olduğunu söyledim ve bu planlarla ilgili herhangi bir revizyon, dönüşümle ilgili bir plan yapıldığında bu, Anayasa’ya, hukuka aykırı olduğu için direkt mühendis mimarlar odaları tarafından mahkemeye verilerek dönüşüme engel olduğunu ifade etmeye çalışmıştım. Yani ben Kiraz’ın tarım alanları genişlesin diye değil, yanlış anlamayın, ben...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Plan geçerse tarım alanları imara açılır.

NECİP NASIR (İzmir) – Hayır, Gökân Bey, buraya gelirken bir plan dâhilinde... Diyoruz ki: Bütün Türkiye’deki illerin, ilçelerin bölgesiyle bütüncül planları yazılsın, anayasası yazılsın, biri gelip de şehrin merkezine AVM yapmasın, sanayi yapmasın. Bölgesiyle bütüncül planları yapmazsak biz diğer uygulamaları nasıl yaparız? Tabii, bu planları yaparken geline bu durum itibarıyla da fay hattı, mikrobölgelendirme çalışmaları, bütün jeolojik, jeofizik zeminleri de göz önünde bulundurarak master planları yapılmalıdır diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Şimdi Derya Hanım söz istedi.

Buyurun Derya Hanım.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Çok teşekkür ederim Bakanım. Öncelikle, Komisyonumuzun hayırlı olmasını diliyorum. Allah güzel şeylere komisyon kurdursun, üzücü bir olay sonucu kuruldu Deprem Komisyonumuz.

Tabii, deprem çok acı bir afet diğer afetler gibi ama boyutu gerçekten çok büyük bir boyutta oldu; fay hattı üzerinde olması, çok geniş, 11 ili kapsamı ve 11 ilin ilçeleri, köyleri, mahallelerini kapsamı açısından bizim için üzücü bir dönem geçti. Tabii, can kaybı, mal kaybı ve psikolojik açıdan da çok büyük etkileri oldu.

İlk girdiğimde ben Nurdağı’na insanlar çok büyük bir şok altındalardı hatta 2’nci depremde üst köprü çatlamıştı, üst otoban çatlamıştı, altta Nurdağı’nda, kayaların düştüğü yerde ben 2’nci depreme yakalandım ve orada insanların şöyle bir şeyiyle karşılaştım: Arabalardan çıktıklarını, kayaların yuvarlandığı bölgede olmamıza rağmen insanların arabadan çıktıklarını gözlemledim. Bizim yanıımızdaki çocuklar “Kaçalım.” diyorlardı. Çocuklar nereye kaçacağız? Yan taraf uçurum, yukarıdan kayaların geldiği yerdeyiz zaten ama herkes gerçekten çok büyük bir şok altındaydı, beyinler durmuştu ve Nurdağı’na girdiğimde... Aslında Nurdağı’na girmemiz üç dört saati buldu çünkü alt, eski yol da

çökmüştü ve orası toprakla dolduruluyor, oradan bütün ekipler, AFAD ekipleri Adana Havalimanı'na indi ve havalimanından bölgeye, Hatay'a geçişler, Kahramanmaraş geçişleri, Gaziantep geçişleri o hat üzerinden sağlanabildi ve orada da büyük bir otoban yıkık, alt yol yıkılmış, alt yolda büyük bir yarık var ve bu şekilde geçişler sağlanabildi. Dediğim gibi, dört saat süren, üç saat süren çalışmalar sonrasında bu süreç yürütüldü. Zor bir dönemdi çünkü tespitleri çok hızlı yapman gerekiyor. Yolu gidiyoruz, yol her gittiğimiz yerde yarıyor ve şoförler arabayı şu şekilde kullanıyor çünkü gittiğimiz anda yollar yarıyor yani her artçı deprem, her artçı sarsıntı yeni bir yarılmayı meydana getiriyor. Giderken sağlam gittiğimiz yollarla dönüştü yarılmış şekilde karşılaşıyorduk. Tabii, Karayolları ekipleri olsun, belediye ekiplerimiz olsun hızlı şekilde bunların tamiratını günbegün yaptılar ama o yollarda ani yarılmalardan dolayı ciddi kazalar... Mesela, bir tırın devrilmesi yolun ciddi anlamda saatlerce kapanmasına sebep oldu, ekiplerin erişimini zorlaştırdı, bizler de çok zor gittik gerçekten. Hayatımızda yaşamadığımız, herkesin büyük bir şok altında olduğu bir süreçti.

Nurdağı'nda gerçekten çok ciddi bir hasar vardı, İslâhiye'de yine aynı şekilde. Okulları açalım diyoruz, Millî Eğitim Müdürümüz de dâhil enkaz altındaydı, bütün belediye ekipleri enkaz altındaydı, belediye ekiplerimizin çoğu. Yani o şehirlerde aslında deprem olan yerlerdeki acil kurtarma ekiplerinin dışında diğer şehirlerden acil kurtarma ekiplerinin gelmesi bu anlamda doğru bir durum oldu çünkü zaten herkes afetzede, herkes büyük bir şok altında. Aslında Gaziantep bir anlamda daha şanslıydı çünkü şehir merkezinde, bizim ana merkezde 11 binamız, birisi site olmak üzere yıkılmıştı ve biz, itfaiye ekiplerimiz, acil ekiplerimiz daha hızlı hareket edebiliyorduk ama erişimde trafikte yoldan dolayı zorluklar yaşıyorduk.

Tabii, aslında depremlerin şiddeti hissedilenle ölçülüyor, insanlar üzerindeki, hayvanlar üzerindeki hasarlar, yollar üzerindeki hasarlarla ölçülüyor. Ben şu konuyu dile getirmek istiyorum: Depremi derecelendirmelerinde farklı çalışmalar yürütülmüş, bunlar; duyulmayan, çok hafif olan, hafif olan, az şiddetli olan, şiddetli olan, çok şiddetli olan, hasar yapıcı olan, yıkıcı, çok yıkıcı, ağır yıkıcı ve çok ağır yıkıcı ve yok edici depremler olarak sınıflandırılıyor ama benim gözlemlediğim bu bölgedeki yıkıcı depremler, kaya düşmesi ve yamaç kayması olan depremler, dik meyilli yol kenarlarında ve vadi içlerinde yer kaymaları olan ve göllerde, sularda kuru kaynaklar akabiliyor, akan kaynaklar durabiliyor. Çok yıkıcı depremlerde demir yolu rayları eğiliyor, kara yolları köprüleri yıkılıyor, eğimli zeminlerde çatlaklar oluşuyor 10 santim, yer kaymaları, dağ kaymaları, sularda dalgalanmalar oluyor, heykeller, sütunlar düşüyor, C tipi betonarme yapılarda ağır hasar, az yapıda yıkıntı, B tipi tuğla, kâgir yapılarda yıkıntı ve az yerleşim olan yerlerdeki kerpiç yapılar gibi, kırsal konutlar gibi, kireç ve çamur yapılar gibi yapılarıdaki yıkıntıları kapsıyor. Ağır yıkıcı depremlerde ise ağır hasar, yıkılma oluyor, demir yollarında raylar bükülüyor, barajlar, bentler ve köprülerde hasarlar oluyor, C tipi yapılarda yıkılma yani betonarme yapılarda yıkılma oluyor, B tipi yapılarda büyük ölçüde yıkılmalar oluyor, kesme taş, tuğla yapılarda yıkılmalar oluyor ve heyelanlar oluyor, nehirlerde, dik meyilli yerlerde heyelanlar oluşuyor.

Burada gözlemlediğimiz depremler gerçekten yıkıcı, ağır yıkıcı, çok yıkıcı depremler arasında yer alan yani gerçekten 11 şehri kapsayan büyük bir depremden bahsediyoruz. Ben Gaziantepliyim, Gaziantep'te yaşadım hep; mimarım, mesleğim mimarlık. İslâhiye, Nurdağı, fay hattı üzerinde, hep bildiğimiz, birinci derece deprem bölgesi olarak tanımladığımız bir bölgeydi; Hatay'dan başlayan bir fay hattı üzerinde bulunduğunu biliyorduk ve Gaziantep'in kuzeyi ve kuzeybatısının depreme, bu fay hatlarına daha yakın olduğunu biliyoruz. Güney kesimlerimizde bu hasar bu şekilde hissedilmedi; mesela, Şehitkâmil'de hissettiğimiz depremi Şahinbey'de hissetmedik, o bölgede daha az yıkım olmuştu, binalar daha az hasar görmüştü. Sanki dedik ki Alleben depremi bu tarafa geçirmemiş gibi yani bu bölgede sanki deprem olmamış gibiydi. Tabii, şehir merkezi, Şehitkâmil bölgesinde Sofalıcı'yı da

bu merkezde ana hat olarak gösteren bazı yabancı kaynaklar bulunmakta. Tabii, Şehitkâmil’de yıkılan evlere şöyle baktığımızda, o Sofalıcı’yla böyle birçok gördüğümüz bağlantı kurulan bir hat var yani bunlar tabii zaman içerisinde incelemeler sonucunda ortaya çıkacak aslında. O bölgede bir sitemizde 4 blok yıkıldı ve yine aynı adanın içerisinde Pamukkale Sitesi’nde yine yıkım oldu, farklı bir müteahhit tarafından yapılan bir binaydı ve yine o hatta yakın olan bölgelerde yıkımlar oldu.

Tabii, şehrin genelinde olmayıp 1 milyon 800 bin nüfusun yaşadığı bölgede 11 binada bu yıkıntılar neden oldu bunun ciddi anlamda araştırılması önemli ve bunlar, savcılarımızın gözünün önünde, üniversiteden bu konudaki uzman akademisyenlerimiz tarafından numuneler alınarak çalışmalar yürütüldü ve burada beton kalitesi olsun, donatılar olsun, büyük bir çoğunluk 99 öncesinde olan, 93’te hatta izninin alındığı... Fakat genelde şöyle bir şey gözlemledim: Hep müteahhit değişmiş yani birinci müteahhit ikinci müteahhite vermiş, ikinci müteahhit üçüncü müteahhite vermiş. 6 katlı izinliyen, 6 katlıyken ikinci alan müteahhit onun üstüne 2 kat çıkmış, yıkılmayan 2 binası mesela farklı bir müteahhit tarafından yapılmış. Yani bu müteahhit değişimlerinin aslında sonrasında çok önemli incelemelerin gelmesi gerektiğini düşündüm, hep aynı şeyleri gördüm. Pamukkale Sitesi’nde de ilk 3 katı bir müteahhit yapmış, 3 katın üstüne olan bölümü başka bir müteahhit yapmış. Yıkılan, çöken binanın 3 katı, öbür 3 katın üstü sonradan yavaş yavaş çöktü ve sağlamdı, ayaktaydı; demek ki bu müteahhit değişikliklerine... Ya da orta hasarlı ve ağır hasarlı olan yeni bitmiş bir bina var, o da yine müteahhit değiştirmiş. Yani bunların teslim alınırken ciddi incelemelerden geçmesi önemli, zemin etütlerinin yapılması, sağlam zemine inilmesi. Tabii, ben hem mimarım hem inşaat, mekanik yüksek lisans doktoralı mimarlık öğretim üyesiyim, yapı statiği ve betonarme derslerine de giriyordum. Bu anlamda bazı şeyler çok dikkatimi çekti yani 99 öncesi donatılar nervürsüzdü ama çok ince donatılar kullanılmıştı binalarda. Sağlam zemine inilmemiş, tek yönde bağ kirişleri sağlanmış, temellerin bağlantı yönleri tek yönde bağlantı sağlanmış. Ben 92 depremi olduğunda, Erzincan depremi olduğunda mimarlık öğrencisiydim Gazi Üniversitesinde. Bize hocalarımız böyle birkaç gün, bir haftalık çok yoğun sunumlar ve eğitimler vermişlerdi, orada çok dikkatimi çeken bir şey olmuştü; hep sunumlarda bir kiriş eksik, bütün katın kirişi var, iki kolon arasındaki bir kiriş yok ve binalar dönerek hep yıkılmış. Tabii, yatayda ve dikeydeki bağlantıların olması önemli, kolonların da sürekliliğinin olması, kirişlerdeki bağlantılarda sürekliliğin olması, temel bağlantılarında da sürekliliğin olması, zeminlerine göre planların yapılması, sadece bir alanı etkileyen değil, zemini projeyi mimar tasarlıyor, kolonların şeklini mimar belirliyor. Ben de mimarım, meslektaşım. Cepheye dik kolonların yapılması gerekiyor ve diğer yönde de kolonların olması ve bunların bağlantılarının çok iyi olması kirişlerin, geçilen mesafelere göre döşemelerin seçimi, temelin zemine göre seçimi, kazık temelde mesela, zeminin türüne göre fore kazık da olabilir, radye jeneral temel de kullanılabilir, hepsinin çözümleri var. Tamamen sivilaşma olan yerlerin hiç izinlerinin verilmemesi bu anlamda önemli. Yüksek bir binanın yanında kısa dükkân katları olan binalar var; bunların dilatasyonla ayrılması gerekiyor. Mesela, sahada gezdiğimizde, işte, “Benim binamın üstünde bina yok.” diyor ama o bina öbür binaya bağlıysa ikisi aynı binayı temsil ediyor. Hem planda hem kesitte o bina ayrımlarının çok iyi olması, dilatasyonlarının olması, dilatasyon olan yerlerde döşemelerin hemen hemen aynı seviyeye gelmesi çünkü döşemenin bir tarafta olduğu yerde öbür tarafta kolona geliyorsa bu, deprem sırasında çarpmadan dolayı kolona zarar verebiliyor. Kolon aks aralıklarının hemen hemen eşit olması, kolon yönlerinin düzgün olması, perde duvarlarının dağılımlarının düzgün, dengeli bir şekilde olması. Bir binada da şöyle bir şey, hiç aklımıza gelmeyecek bir şey; hani hep malzeme araştırılıyor, donatı araştırılıyor ama sonradan binalara eklemeler yapılıyor. Mesela, binada alt katı banka almış, bankada çok ağır kasalar konulmuş. Bu, akla gelmeyen bir şey ama rijitlik merkezi ile kütle merkezinin mesafesinin minimum olması gerekiyor. O kasalar nerede konuldu, ben tam yerini bilmiyorum ama örnek olarak söylüyorum, hiç akla gelmeyen bir şey. Sonrasında çok

ağır su depoları eklenebiliyor binalara. Bunların konulduğu yerlerin tespit edilmesi ve bunların aslında bir denetimle sürdürülmesi gerekiyor. Tabii, mimar, tasarımı yapıyor, inşaat mühendisleri bunların, kolonların, kirişlerin, döşemelerin kesitlerini ve donatılarını hesaplıyor. Sonrasında müteahhitler işin yapım aşamasında ve uygulamada da işçiler, çalışan personeller de bu donatıların doğru bağlanması, doğru uygulanması, projelerdeki gibi yapılması konusunda, beton kalitesinin verilen şekilde gerçekte uygulanması, bunların denetimlerinin yapılması. Bizim daha önce Gaziantep'te Belediye Başkanımızın öncülüğünde bir toplantımız olmuştu; müteahhitler, inşaat mühendisleri, mimarlar arasında. Şöyle bir şey oldu: Olurların geç verildiği ve sürekli düzeltme projeleri istendiği yönünde bir eleştiride bulunuldu. Belediye projeyi gönderiyor, düzeltme istiyor, yine eksik geliyor; belediye projeyi gönderiyor, düzeltme isteniyor, yine eksik geliyor ve sürekli bu döngüler ve sanki belediye bunu yapmak istemiyor ya da engel çıkarıyor gibi. Aslında, her şey... İrlanda'ya gittik geçen Dışişleri Komisyonu'yla, izinlerin bir yılda verildiğini söylediler. Bizim doğru projeyi, doğru uygulamayı, zemininden yukarısına kadar hepimiz sorumluluğumuzu çok iyi alarak yönetmemiz gerekiyor. Ben hani burada biraz siyaset dışı da konuşuyorum. Hepimiz bu konuda yani yapını da kontrol edeni de izni vereni de... Her şeyin çok iyi yapılması gerekiyor. Kolon kesme birkaç projede vardı. Birkaç projede şikâyetler, işte kolon kesimi olabileceği önerileri, olmuş olma olasılıkları yüksek ama nasıl bu sorumluluğu alabilmişler, gerçekten ben çok üzülüm. Bir kolon kesme.... Hatta bir tanesinde Nurdağı'nda olan bir binada adamla böyle birbirlerine girmişler kolon kesme davası yüzünden ve o adam da vefat etti ailesiyle birlikte, şikâyet edilen kişi. Tesisatçılar geliyor Bakanım; adamı gönderiyorsun, adam işi yapıyor ama mesela, klima tesisatı bağlanacak; adam kirişin içerisinden geçiriyor sistemi, kimsenin haberi yok. Ne yöneticinin haberi var ne müteahhidin haberi var ne mühendisin haberi var; sonradan yapılan eklemeler. Bunların da ciddi kontrollerle, ciddi izinlerle yürütülmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü oradaki bir şeye zarar vermesi... Bizim, merkezde yıkılan binalarımız çok hızlı yıkılmış yani blender gibi anında, ilk sekiz saniyede, yirmi saniyede çökmüşler ve insanlar yataklarından kalkamamışlar, bir koridorlarına ya da bir merdivene gidememişler. Hissetmeden, yatağında vefat eden insanlar bulduk ve bir yaşam üçgeni dahi oluşmamış kurtarılmış ekiplerinde. Mobilyalarını dahi ben göremedim yani böyle bir yıkım olmuş, binalar un gibi yıkılmış. Ben aslında işin öncelikle... Hani AFAD kurtarma boyutu sonraki bir boyut ama bizim o aşamaya binalarımızı getirmememiz gerekiyor çünkü kurtardığımızda farz edin ki 30 kişilik bir bina; bunun 20'si anında vefat ediyor, 10'u kurtarılabiliyor. Bizim tümünün sağlam yapılması, tümünün kurtarılabılır olması yönünde önemli çalışmalar yürütmemiz gerekiyor ve bu alanda herkesin kendi görevini yapması gerekiyor.

Bir de eğimli araziler var mesela. Eğimli araziler aslında hani düz toprak alan arazilere göre avantajlı ama orada da bazıları dolgu yapmış; temeller aynı seviyeye inmemiş, aynı seviyeye inmediği için bağlantılar düzgün sağlamamış. Burada da önemli şekilde bu alanların da...

Yumuşak kat konusu geçti. Evet, Nurdağı'nda benim gözlemim çok büyük bir oranda yumuşak kat çünkü orası oto galericilerin olduğu yer ve bütün Türkiye'nin minibus satışı buradan yapılıyor. 1,5 katlı ya da tamamen yüksek katlı olan galerilerin olduğu binalar yapılmış ve bu katlarda kat yükseklikleri fazla olduğu için bina salınımda sünelik sağladığında bunun kat yüksekliği yüksek ama diğerlerinin düşük; bu salınım da buradan binayı götürüyor yani sünelik sağlamada, esneklik, sünelik yani o kadar büyük bir denge içinde olmalı ki hem ağırlığı artırmamamız gerekiyor, kütle ağırlığını artırmamamız gerekiyor, kesit ölçüleri, donatılar o kadar dengeli bir şekilde olması gerekiyor. Binanın sünekliliğini, malzemenin yapısını bozmayacak şekilde bir sarsıntıda, bir olayda tekrar binanın eski konumuna geldiğinde, sünekliliğinin, esnekliğinin sağlanabilmesi gerekiyor. Plastik konuma o malzeme geçtiği anda biz orada işi sıkıntıya sokuyoruz aslında. Bu alanda da çalışmalar yürütülmesi gerekiyor.

Müteahhitlerle ilgili... Gerçekten çok başarılı müteahhitlerimiz var. Yurt dışına gidiyorum; GDAÜ PA'dayım. Orada bizim müteahhitlerimizden, projelerimizden gerçekten övgüyle bahsediyorlar ama demek ki bazı alanlarda da daha böyle, hepsini yukarıya taşıyacak daha güçlü bir yapıyı da oluşturmamız gerekiyor bizim burada. Tabii, burada bakanlıklarımızın çok büyük katkıları oldu yani ben valilerimize... Anında gelen valilerimiz oldu bize, koordinatör valilerimiz oldu, bakanlarımız hepsi anında bir bölgeye gitti. Bize Murat Kurum Bakanımız geldi, anında, Enerji Bakanımızla beraber geçtik zaten biz. Enerji Bakanımız geldi, İçişleri Bakanımız geldi, hepsi anında olay yerine müdahaledelerdi, olay yeri içindelerdi. Hepsinin farklı alanlarda farklı durumları oldu, farklı katkıları oldu. Olayı anında çözmek için çok büyük ekiplerle gelmişlerdi. Akaryakıtından tutun da yani oradaki güvenliğin sağlanmasına kadar, insanlara erişimine kadar çok büyük bir alandı enkazın olduğu alan. Hatay'ı görmedim ben Gaziantep'ten ayrılamadım ama Hatay'da çok çok daha büyük olduğu söyleniyor. İlk indigimde Adana'da yıkılan binaları gösteriyordu, hep orası basına ilk anda yansıdı.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – 11 bina.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Evet.

O binaların, ikinci, o öğlen bir buçukta olan deprem anındaki hasarlı binaların yıkılışları görüldü. Bakanlıklarımız çok iyi bir çalışma yolu izledi Murat Kurum'a şahidim yani Gaziantep'te çalıştım. Şöyle ki: Bizim tabii, fay hattı olan köylerimiz çok fazla. Arazi tespit çalışmalarını sürdürüyorlar; ellerini atıyorlar, fay hattı çıkıyor, ellerini atıyorlar, fay hattı çıkıyor. Muhtarlarımızı çağırdılar; önce, arazi tespitleri, zemin etütleri yapıldı. Konutları nerelerde yapabiliriz? Bunlarla ilgili çok çalışma yapıyorlar, yine fay hattı çıkıyor, başka alana kayıyorlar zemin etütleriyle ilgili. Ama mesela, bizim İslâhiye ve Nurdağı'nda TOKİ tarafından yapılan binalarımızda hiçbir sıkıntı olmamıştı; fay hattına da çok uzak yerler değildi aslında ama oralarda bir sıkıntı yaşanmadığını gözlemledik. Şöyle bir çalışma yürütülüyor: Mümkün olduğu kadar fay hattından uzağa taşınacak konutlarla ilgili bir süreç yürütülüyor ve defalarca zemin etütleri alınıyor. Yapıyorlar, bir daha alıyorlar tespitleri ve her köyü, her mahalleyi taşımak için orada bakıyorlar, bir sürü fay hattı geçiyor yine. Mesela, 80 hanelik bir köy var; 10 hanesi sağlam kalmış, 70 hanesinde hasar var. Bu köyü tamamen taşımayı planlıyorlar ve o 10 konut için de tekrar çalışmalarını sürdürüyorlar, onların da taşınması için AFAD'la birlikte iş birliği içerisinde süreci yönetiyorlar. Fay hattı olanların tamamıyla ilgili bir çalışma şu anda yürütülüyor yani onların yerinde bırakılmamasıyla ilgili yahut heyelan alabilecek, kaya düşmesi, sel baskını olabilecek yerler de bu sürecin içerisinde beraber çalışıyorlar ama mesela adam diyor ki: "Ben yerimde kalmak istiyorum."

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Diyemez.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Diyor.

Biz ona eğer zemin de sağlamsa, zeminde bir sıkıntısı yoksa o köyün hepsine bakılıyor.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Diyemez, diyemez.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Yok, şimdi, şöyle ki... Pardon, bir dinleyebilirsiniz ben bir anlatayım olayı. Adam onu istiyor ama biz onun o istediğine bağlı kalmıyoruz. Eğer fay hattı olan bir bölgeyse bu zaten kesinlikle kabul edilmiyor ama eğer orada sadece 10 bina yıkılmış, 80 konut var, sadece 10'u yıkılmışsa, zemin araştırmaları müsaitse buna izin verilecek ama zemin araştırmalarında sıkıntı varsa bu, kesinlikle o kişiye anlatılıyor, kendisinin hayati durumu için, sağlamlığı açısından bunlara kesinlikle izin verilmiyor yani aslında birebir yürütülüyor. Şöyle ki: Adreslerle ilgili karışıklıklar var. Mesela, bina yıkılmış görünüyor ama sağlam, sağlam görünüyor, yıkılmış. Bunlarla ilgili şikâyet dilekçeleri, itiraz dilekçeleri veriliyor ve o itiraz dilekçeleri sonrasında tekrar bunların hepsi birebir, uydurmadan de kontrolleri yapılarak... Ben çok ilettilim mesela, Banu Hanım'a; şu binayla ilgili

şöyle görüş... Anında bana resimleri gönderiyor gerçekten ve binalar doğru yani hani burada çok profesyonel bir çalışma ekibi var ama saha çok geniş. Yıkım çok, ağır hasarlı binalar var, orta hasarlı binalar var; bunların da yıkımları... Birkaç bina daha vardı orta hasarlı “Biz ne yapalım?” diyorlardı, bu orta hasarlı binalarla ilgili kararlar henüz alınmamıştı. Benim baktığımda “Bu binalar kesinlikle yıkılmalı.” dediğim binalar vardı gönderilenlerde yani orta hasarlı binaların o anlamda yıkılması... Yani öyle bir beton var ki harç sanki yani beton değil harç, bu binaların da gerçekten yıkılması gerekiyordu. Bakanlık çok büyük bir titizlikle çalışıyor. Tabii, konteynerler aşama aşama geliyor. Şu konuda ben de katılıyorum: Konteynerlerle ilgili açılıp kapanabilen... Bir tıra 10 konteyneri yükleyebileceğimiz çalışmaları yapmamız gerekiyor. Daha hafif, daha kullanılır malzemeleri, AR-GE çalışmalarımızı yürütmemiz gerekiyor. Akademisyenlerimizle, üniversitelerimizle iş birliğini yürütmemiz gerekiyor.

Ben her anlattığım derste konusu ne olursa olsun hep depreme dayanıklı yapı tasarımını anlattım; hem mimarlık hem inşaat mühendisliği olduğu için iki alanı da anlattım öğrencilere ama şöyle bir şey var mimarlarda: Proje çalışması yürütürken proje bittikten sonra o taşıyıcı sistem konusunun tekrar bir gözden geçirilmesi gerektiği konusunda biraz daha hassasiyeti belki akademisyenlerimizin, hocalarımızın, öğrencilerimize tekrar bir vurgulamasında fayda olduğunu görüyorum, tekrar bu konunun... Ama gençlerimiz taşıyıcı sistem hesaplaması ki mesela, betonarme dersinde hesaplama derslerine o kadar çok katılmak istemiyorlar, o kadar mimarlık öğrencilerinin de -inşaat mühendislerinin zaten mesleği ama- bunu bilmesi gerekiyor. Onun kolonunun aşağı yukarı ne olabileceği, üstüne 2 kat çıkamayacağı çünkü hesaplama yukarıdan başlıyor; ölü yük ve hareketli yüklerle bu hesaplamalar başlıyor ve onların, kolonların, kirişlerin hesabı ona göre yapılıyor. Sen onun üstüne 2 kat eklediğin zaman bütün hesaplamayı yok ediyorsun, bütün hesaplamayı iptal ediyorsun ve bu hesaplama zemine kadar gidiyor. Bu konuların önemli olduğunu düşünüyorum.

Tabii, Gaziantep de dediğiniz gibi nüfus artışının yoğun olduğu bir şehrimiz ve kentsel dönüşüm çalışmalarında aslında güzel çalışmalar yapıldı. Şahinbey bölgesinde Şahinbey Belediye Başkanımız Mehmet Tahmazoğlu çok başarılı bir süreci daha önceki süreçte yürüttü ve belediyelerimizin bu imkânlarının, verilen bu uygulamaların oranlarının artırılması, yapabilen, gücü olan belediyelerin önünün açılmasını da ben önemli görüyorum. Tabii Bakanlığımız büyük ve ani bir durumla karşılaştı şu anda ve hızlı bir çözüm için bu projeler yürütülüyor ama tabii ki biz bunu bütün yapılarda uygulamalıyız, tüm kuralları uygulamalıyız. Bu konuda tabii ki diğer alanların, diğer inşaat firmalarımızın, diğer firmaların da işin içerisine girmesi oradaki alanı da aslında rahatlatacaktır. Bununla ilgili sistemler neler olabilir bunları da çalışmamız, bunların önünü açmamız da gerekli. Aslında çok büyük katkı sağlayan insanlar oldu; kurtarma ekiplerinden tutun da yabancı ülkelere, Katar’dan vardı gelen, Kazakistan’dan vardı gelen. Gerçekten AFAD ekiplerimiz çok dikkatli bir şekilde çalışmayı sürdürmek istediler. Tabii, insanların aileleri enkaz altında, sürecin daha hızlı sürmesini istediler ama o işin o kadar hassasiyetle yürütülmesi gerekiyordu ki arada birinin kalması ya da enkazın içerisinde hızlı çalışarak geçirilmesi de farklı bir sıkıntıyı yaratabilecekti. Sürekli sesler vererek AFAD ekipleri, sürekli sessiz dinlemeler yaparak canlıların ulaşımı, erişimiyle ilgili şeyleri sağlamada gerçekten... Kurtarılan kişiler şunu dediler: “Sesi duyuyoruz ama bizim sesimiz onlara gitmiyordu.” Kurtarılanlar oldu ama gerçekten o hızlı yıkılanlarda sayılar çok azdı ve anında herkes yerinde vefat etmişti.

Bizim, bu anlamda, çalışmalarımızı daha dikkatli, daha hassas olarak ve herkesin kendi üstüne düşen sorumluluğu çok iyi yapması gerekiyor. Bununla ilgili, bu deprem sonrası çok iyi bir raporumuz var, gerçekten, önceki çalışmalarla ilgili ama bu depremde neler yaşadık? Bu depremde neleri farklı gördük? Neleri ekleyebiliriz? Bakanlıklarımızın görmüş olduğu tespitler neler? Çünkü çok geniş bir çalışma yürüttüler. Belki bizim aklımıza gelmeyen farklı yeni çatlak olan alanlar çıktı, ben tespitin içinde değilim ama gerçekten düşündüğüm yerler var yani. Bunların çok iyi görülmesi gerekiyor;

ona göre de buna yakın bölgelere bundan sonra izin verilmemesi gerekiyor. Her bölgenin farklı bir durumu var. Hatay’da benim daha önce gördüğüm İskenderun’da, Arsuz’da o bölgede toprağı kazarsın, bir karış alttan su çıkar. Gerçekten, bina yapımı için bu bölgelerin farklı temellerinin işin içerisine girmesi, yapılıyorsa da bunların yapılamayacağı alanların tespiti... Her bölgenin farklı hassasiyeti var; bizde mağaralar var, kaya alanlarımız çok ama mağaralar da var, toprak zemin alanlar da var. Hepsinin sağlam zemine inilerek çalışmaların hassas bir şekilde yürütülmesi, hesaplamaların ona göre yapılması ve süreci...

Cumhurbaşkanımızın önderliğinde, bakanlıklarımız öncülüğünde bir yılda bu konuları teslim edeceğiz, yerlerine ulaştıracamız ama kendimizi de ileri taşıyacak bilimsel çalışmalarla da akademisyenlerimizin de işin içinde olması gerektiğini düşünüyorum.

Hayırlı olur, güzel şeylere imza atacağımıza inanıyorum Bakanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Özellikle Derya Hanım, tabii, sizin de tecrübeleriniz var.

Teşekkür ederiz.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Sağ olun Bakanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bunları da özellikle belirli bir sıra hâlinde...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Yürüteceğiz inşallah.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Özellikle üyelerimizden alırsak onları bir rapor hâline getireceğiz; teklifler, tavsiyeler, kurumların yapması gereken hususlar.

Evet, Mehmet Ali Çelebi söz istemişti.

İzmir Milletvekilimiz Mehmet Ali Bey.

Buyurun.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Bakanım.

Öncelikle bütün kıymetli hazırunu saygıyla selamlıyorum. Çok faydalı çalışmalar yapılacağına inanıyorum; alanında uzman, kıymetli vekillerimiz görüşlerini paylaşıyorlar zaten rapor da elimizde.

Şimdi, 30 Ekim İzmir depreminde 9 bina yıkıldı. Tam randımanlı bir çalışma yapıldı orada, sorunsuz; görev alan kişi sayısı 5 bin. Bu depremde 9 bin bina yıkıldı aynı oranda, tam randımanlı bir çalışma yapacak olsak 5 milyon kişi gerekiyor yani bu depremin büyüklüğünü anlatmak için... Buradan hareketle -bilmiyorum hani bu rapor da çok kıymetli bir rapor- şunu ifade etmek istiyorum: Genel bir felsefe değişikliğine gitmemiz gerekiyor. Yani biz şuna hazırlanmışız: Bir ilde deprem olacak, onun çevresindeki iller ona yardım edecek. Belki böyle depremler yüzyılda bir oluyor ama bizim bu felsefeyi değiştirmemiz lazım çünkü önümüzde İstanbul depremi var.

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – 4’üncü seviye, alarm seviyesinde ulusal kapasiteyi aşan depremlerle ilgili de AFAD’ın çalışması var; onlar da raporda var.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Evet, emeğinize sağlık.

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – Sadece 3’e hazırlanmış değiliz, 4’e de hazırlanmışız.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Yok yok, ben uygulama bağlamında...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Uygulama için söyledi, evet.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Onunla ilgili de zaten önerilerim olacaktı. Buradan baktım, özellikle arama kurtarma ile ilgili benim önerilerim olacak.

Şimdi, çok güzel bir rapor, sayılar verilmiş; AFAD'ın personel sayısı, itfaiyenin, sivil toplum kuruluşlarının, Polis arama kurtarma, Jandarma arama kurtarma ve Kara Kuvvetleri Komutanlığı. Şimdi, biraz önce vekilimiz de belirtti zaten raporumuz hazır. Bu deprem tecrübesinden hareketle nelerin yapılmasına dönük öneriler de bizim raporumuzda yer alırsa Bakanım, çok faydalı olacağını değerlendiriyoruz ki siz de öyle söylediniz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, öyle olması lazım.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Öyle olacak.

Burada Türk Silahlı Kuvvetlerimiz hani “İlk anda neden çıkmadı?” vesaire gibi bazı eleştirilere muhatap oldu. Dün, ben Meclis konuşmamda İnsani Yardım Tugayının faaliyetleri, kaç timi olduğu -zaten raporda da var- Silahlı Kuvvetlerin kaç arama kurtarmacısının olduğu... Ama görüldü ki dünyanın en büyük arama kurtarma operasyonu yapılmasına rağmen 35 bin kişiyle yani bu, arama kurtarmacı olarak dünyanın en büyük arama kurtarma operasyonu; yetmedi yani çünkü 9 bin bina ve her birine 10 kişi versen zaten 90 bin olması gerekir ki 10 kişi de yetmiyor, onlar devridaim yapmak zorunda. Bu 35 bin kişinin 10 bini de zaten 90 ülkeden toparlandı yani 90 ülke 10 bin kişi gönderdi, geri kalan 25 bin kişi de bizde ama olağanüstü bir seviyede arama kurtarmacı olmasına rağmen tabii ki şikâyetler de oldu, her yere yetiştirilemedi. Burada bunun çözümü aslında basit, yani Türk Silahlı Kuvvetlerinin burada ne yapacağına dönük benim kritik bir önerim olacak; o da şu: Şimdi, bizim komando birliklerimiz var Sayın Bakanım; bunlar hem Jandarmada hem de Kara Kuvvetlerinde yani hem İçişlerinde hem Millî Savunma Bakanlığında. Bu komando birlikleri, özellikle komando bölükleri her biri 1 tim hazırlasa Türkiye genelini kapsayacak elimizde yeterli personel olur. Her bölükte de malzeme olması lazım, bölük depolarında olacak; kesicisi, hiltisi, jeneratörü ve dinleme cihazı. Orada en büyük sorun... Yani siz orada Silahlı Kuvvetleri 10 bin, 20 bin kişiyi sahaya sürseniz bile malzeme olmadıktan sonra ne yapacaksınız?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğru.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Dolayısıyla komando bölüklerinde bir tim eğitilecek; cihazları da kesicisi, hiltisi, bölük depolarında tutulacak. Bunu yaparsak bu arama kurtarma işinde çok ciddi mesafe kaydederiz. Yani ben hep İstanbul'u düşünerek, İzmir'i düşünerek, bölgesel bazda bir şey düşünüyorum, kaldı ki şu da çok önemli: Şimdi, AFAD arama kurtarmacısını bugün aldınız, bugün deprem olmadı, on sene sonra adam yaşıyor. O zaman ne yapmak gerekiyor? Zinde birlik lazım.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Yetiştiriyoruz.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – İşte, komandolar; zaten yaşlanan gidiyor, hep genç bu çocuklar, zinde birlikler, evet, komandolar.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ordu bu şeyleri yapmıyor muydu Sayın Bakan? Her yıl ordunun bununla ilgili şeyi var.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Sayısı belli, raporunuzda var Vekilim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Var, var. Müsaade ederseniz, bitirsin çünkü siz söz istediniz.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Sayısı belli Vekilim. Bu var, JAK'lar da geldi, şeylerde geldi ama o sayıyı artırmanın peşindeyim ben de. Bu iş zaten biraz da kanun işi yani kanunla bunun düzenlenmesi de gerekiyor. Dolayısıyla zinde birlikler arama kurtarmacı olarak orada olur. Ha, bu yeterli mi?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bir de itfaiye teşkilatlarını da katsak buna.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – İtfaiye var zaten Bakanım, raporda da yazıyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani belediyelerin...

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Raporumuzda itfaiyenin de diğer STK’lerin de arama kurtarma sayının artırılması var, Silahlı Kuvvetler için de aslında o öneri var.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Var evet, burada yazıyor. Toplam 46.332 kişilik bir arama kurtarma potansiyelimiz var ama İstanbul’a yetmeyecektir, bunu takviye etmemiz gerekir. Şimdi, uzmanları böyle hallettik. Bu yeter mi? Bu da yetmez. Üzerine, gönüllüleri biraz daha artırmamız gerekiyor; onu nasıl yapabiliriz Silahlı Kuvvetler üzerinden? Ben hani asker olduğum için oradan biraz tecrübe olarak paylaşmak istiyorum. Şimdi, bu bedelli askerlik yapanlar var, bir ay birliklerde yapıyorlar gidiyorlar. O bir ay askerliği kaldırıp bunlara AFAD bünyesinde AFAD eğitimi versek, bunlar da bulundukları şehirlerde bu eğitimi alsalar ve bir deprem anında sefer görev emri gibi bir emirle ilgili yerlere gitseler biraz önce bahsettiğim uzmanların emrine girerler; dolayısıyla o sayıyı da artırmış oluruz yani gönüllü takviyesi de yapmamız lazım. Sivil toplum kuruluşlarının şu an 10 bin rakamı var, bunu daha da artırmamız gerekiyor ve ikisini birleştirdiğimiz an bu arama kurtarma işini bence bitiririz. Zaten AFAD kendi bünyesinde çalışmalarını yürütüyor. Yani özellikle bunu ifade etmek istiyorum.

Hepinize tekrar saygılar sunuyorum.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani bu çok önemli, ben de çok önemiştir özellikle komando birlikleri bünyesinde arama kurtarma ekiplerinin olması lazım, teçhizatıyla birlikte; bunu planlayalım. Ayrıca, gönüllüler, AFAD’ın bünyesinde sürekli, bir de bütün itfaiye teşkilatının bünyesinde ona göre yetişmesi lazım. Her zaman yangın olmuyor hatta ormandaki arkadaşları da buna dâhil edelim.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) – Evet, o da geçti Bakanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onu da lütfen şey yapalım. Yani bizim arama kurtarma ekiplerini bu şekilde arttırmamız lazım. Belki büyük kurumlar da olabilir; mesela, Devlet Su İşleri, Karayolları gibi. Çok köklü birimler çünkü şu anda sahada en çok hizmet eden birimler; Devlet Su İşleri, Orman Teşkilatları ki onlara da böyle bir mükellefiyet yükleyelim diye teklif ediyorum.

Evet, şimdi, tabii, aslında Mücahit Bey sizden daha önce söz istemişti ama... Mücahit Bey...

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Var mı programınız?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bir programı varmış.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – 4’üncü maddede konuşmam var müsaade ederseniz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kaç dakika sürer acaba Değerli Vekilim? Müzeyyen Hanım...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Birkaç dakikada hemen toparlarım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, o zaman teşekkür ederiz. Müzeyyen Hanım gideceği için...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sağ olun inceliğiniz için.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mücahit Bey centilmendir yani ben biliyorum.

Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Öncelikle, bugün sel afetinde Adıyaman ve Urfa’da 13 vatandaşımız hayatını kaybetti; önce, onlara Allah’tan rahmet diliyorum, yakınlarına da sabır ve başsağlığı diliyorum.

Arkadaşlar, yani gerçekten AFAD’la ilgili bir şey söylediğimiz zaman kızılıyor ama AFAD’ın normalde deprem öncesi, deprem sırası ve deprem sonrasına ilişkin çok organize bir örgüt olması, çok organize bir devlet kurumu olması gerekirken ne yazık ki üç gün boyunca işte, yollar kapalıydı, GSM operatörleri kapalıydı, havalimanı kapalıydı, Adıyaman Havalimanı ve Hatay Havalimanı tabii pert oldu, kara yolları pert oldu. Deprem büyük bir deprem miydi? Evet, büyük bir depremdi ama AFAD’ın görevi, deprem öncesi alması gereken önlemler, deprem sırasında nasıl davranılacağı, buna ilişkin envanterin tutulmuş olması... Nerede kaç iş makinesi var? Nerede kaç kurtarma ekibi var? AFAD Hatay’da enkaz altında kaldı, bunun yerine ikame edecek hangi birimler var? Deprem sonrası elimizde kaç çadır var? Bunları nereye kuracağız? Kurduktan sonra işte bu sel afeti gibi meydana gelen afette insanları daha sağlıklı yerde nasıl ikame edeceğizin planlanmış olması gerekirdi arkadaşlar.

Yine, bir başka şey 7269 sayılı Yasa arkadaşlar, Afet Yasası, hâlen yürürlükte, altmış dört yıl önce çıkan bir yasa ve 7’nci maddesi diyor ki: “Afet bölgelerinde veya civarında bulunan ordu, jandarma, kıta, birlik ve müessese kumandanları, hazarda kendilerinden vali veya kaymakamlar tarafından istenilecek yardımları üstlerinden emir beklemeksizin yapmaya mecburdurlar.” Şimdi, soru şu: Bu 11 vali buradaki ordu komutanlarına emir verdi mi, veriyse bunun belgesi nerede, vermediyse niye vermedi, verdi de ordu harekete geçmediyse niye geçmedi? Bütün bunlar izaha muhtaç konular. Çok açık Kanunun 7’nci maddesi arkadaşlar. Dolayısıyla ordunun elinde son derece önemli, 1999 depremlerindeki gibi hemen harekete geçip o devasa enkazı kaldıracabilecek ekipmanı, gücü ve her yıl yinelenen tatbikatları olduğunu biliyoruz. Dünyanın hiçbir yerinde hastanesi olmayan bir ordu yok arkadaşlar ama biz hastaneyi kapattık; biz sahra hastanesi kuramadık. Yabancı ülkeler geldi sahra hastanesi kurdu deprem bölgesine, ordunun bir hastanesi yok çünkü bu yapıyı dağıttık. Lütfen bunları önümüze koyalım. Bunu suçlama amacıyla söylemiyorum. Biz hâlâ bakın, kaç şey yıkıldı dediniz, 9 bin mi? Dokuz bine yakın bina.

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – 210 bin.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – 210 bin bina yıkıldı.

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – 650 bin bağımsız bölüm.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – 210 bin binanın yarısından insanlar kurtarılmış olsa arkadaşlar, yarısı çıkarılmış olsa... Daha ölümle bile, ölümün gerçekleriyle bile yüzleşemeyen bir durumla karşı karşıyayız. Bizim söylemek istediğimiz, deprem, elbette ki AKP’liyi de vuruyor, MHP’liyi de vuruyor, CHP’liyi de ama politikaüstü bir konudur. Ben 2020 yılında fay yasası çıksın diye alımın damarını çatlattım, 2021 yılında indi fay yasası ve ne yazık ki AKP ve MHP oylarıyla reddedildi. Fay yasası neydi? 24 ilimiz, 500’ü aşkın köyümüz ve 100’ü aşkın ilçemiz doğrudan fay zonları üzerinde. Bugün siz de söylüyorsunuz, fay zonu üzerinde olduğu için yerleşimler bu kadar hasar gördü. 7,7 evet, büyük bir depremdir ama 9 büyüklüğünde Şili’de bir deprem meydana geldiğinde sadece 500 veya 800 arasında insan hayatını kaybederken bizde 7,7’de niye üçüncü dünya ülkesi gibi on binlerce insan hayatını yitiriyor? Ortaya koyup, masanın üzerine koyup sorgulamamız gereken konu budur. Biz bunun için mücadele verdik. Peki, bu kadar üretim yaptık, niye bunlardan hiçbir tanesi hayata geçmedi? Biz 2021 yılında sabahlara kadar beş buçuk ay çalışma yaptık, 268 önerme vardı; niye bunlar hayata geçmedi?

Yine, bir başka şey arkadaşlar, AFAD’ın hazırladığı -biz hazırlamadık- İRAP Raporları; Adana’ya ilişkin, Hatay’a ilişkin, Maraş’a ilişkin depremin yeri, merkez üssü, büyüklüğüne kadar burada AFAD söylemiş. Bakın, size Hatay raporundan bir cümle okuyayım sadece, Hatay’la ilgili arkadaşlar, diyor ki: “İlimizin tektonik yapısı ve aktif fay hatlarının varlığı, ilimizdeki fay hattına yakın yapı stokunun olması ilimizde bazı bölgelerde yer altı su seviyesi yüzeye yakın olması ve sıvılaşma riskinin artması, sanayi bölgelerinin deprem açısından riskli bölgelerde bulunması, ekonomik ömrünü yitiren binalar

ve 98 öncesi yapılan yapılara yeterli analizlerin yapılmamış olması, afete maruz bölge içerisinde yapılaşmaların olması ve bu yapıların yıkılmaması, ikincil afete sebebiyet verecek tesislerin varlığı tehdit olarak değerlendirilmiştir.”

Peki, buna ilişkin ne yaptık arkadaşlar, bu illerde nasıl bir düzenleme yaptık? Bunları masaya yatırmayacak mıyız, bunları sorgulamayacak mıyız? Yani bu bizim raporumuz değil arkadaşlar.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müzeyyen Hanım, zaten onun için toplandık yani.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Bunları ben tutanaklara girsin diye söylüyorum.

Evet, tabii ki şimdi bugünkü sel afeti... Giresun’da yaşadık ölümlü sel afetleri. Ne yazık ki -ben Sayın Çevre ve Şehircilik Bakanının da yüzüne söylediğim için buradan rahatlıkla söylüyorum- yine aynı dere yatağına, taşkın alanının içerisine 4-5 katlı TOKİ binaları yapıldı arkadaşlar. Ya, doğayla barışık yaşamamız gerekiyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hayır, Dereli’deki binaları gördünüz mü?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Tabii ki gördüm fotoğraflarıyla.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ama yamaçta.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Efendim, bize getirip koydukları fotoğraflarda, ilkokul mezununun bile görebileceği normalde dere yatağının içerisinde yeniden yapılaşmanın olduğunu görüyoruz. Yani benim söylemeye çalıştığım şey şu: Aklın, bilimin ve teknolojinin yolunu izlemeliyiz. Yapı denetimini gerçekten yapı denetimi hâline getirmeliyiz. Kentsel dönüşümü gerçekten kentsel dönüşüm hâline getirmeliyiz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğru, aynen, biz de aynı şeyi söylüyoruz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – İmar aflarından artık vazgeçmeliyiz. Sigorta sistemi, eğer yapı yıkıldığında o sigorta firması ödeyecekse o yapıyı sonuna kadar kontrol eder. Proje firması, yaptığı projede bir değişiklik var mı, yok mu, yapının bitmesine kadar hem sorumlu hem kontrolör olmalı bence. Bu yapı denetim sisteminin tamamen sil baştan gözden geçirilmesi gerekiyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bir de ruhsat aldıktan sonra belli sürelerde mutlaka denetim gerekiyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Kesinlikle, kesinlikle.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onu da ilave ederseniz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Efendim, şimdilik söyleyeceklerim bunlar, daha sonra daha detaylı...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz, zaten dün de konuştunuz. Teşekkür ederiz, sağ olun, zaten siz de meslektensiniz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben teşekkür ediyorum, her gün konuşacağız efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İnşallah.

Teşekkür ederiz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Özür diliyorum arkadaşlar, hakkınızı helal edin.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Sayın Bakanım, ben Mücahit Bey’den müsaade isteyeceğim. Var mı müsaadeniz Mücahit Bey?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mücahit Bey, Selman Bey’e...

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Sayın Bakanım, Selman Bey’in genel merkezde bir görevi varmış herhâlde.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Selman Bey, sizden de özür diliyorum, kusura bakmayın ne olur. Ben tekrar geleceğim.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – EStağfurullah, problem yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, Selman Bey, buyurun, size de söz vereyim.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum öncelikle.

İnşallah, yaptığımız çalışmaların hayırlara vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İnşallah.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Hakikaten, belki de Türkiye Cumhuriyeti tarihinde rastlamadığımız büyük bir afetle karşı karşıyayız ki ben bir inşaat mühendisi olarak geçmişte mesleğimle alakalı yaptığım araştırmaların da neticesinde şunu gördüm: Literatürde yaşanan belki en büyük deprem silsilelerinden bir tanesi. Bunu yalnızca tek bir deprem olarak ifade etmek tabii ki doğru değil çünkü biliyoruz ki burada çok büyük depremler yaşandı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, beş yüz altı yüz yılda bir olan deprem bu. Bunu ben bir de sismoloji dersi okuduğum için biliyorum. Yani bu küçük bir deprem değil.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Tabii, evet, hele bunun dokuz saat arayla yaşanmış olması ki şöyle Sayın Bakanım, dokuz saat içerisinde 6,5’un üzerinde 6 tane deprem oluyor. Bunların her biri, zaten tek başına büyük afet anlamına gelen 6 tane depremi biz dokuz saat içerisinde yaşadık. Bir de tabii farklı özellikleri de var yani özellikle yere yakın olması, insanların yaşadığı yerde olması, okyanusta, açık denizde vesaire değil de doğrudan karada yaşanması, ortaya çıkan enerjinin boyutu 30 katrilyon jul civarında ve dediğim gibi Türkiye Cumhuriyeti tarihinde yaşanan en büyük 2’nci ve 3’üncü deprem olarak literatüre geçmiş olması aslında afetin ne kadar büyük olduğunu ortaya koyuyor. Yine, tabii depremlerin büyüklüğü aynı anda yıkımın da büyük olmasına sebep oluyor.

Teknik açıdan inceleyecek olursak, özellikle Hatay’da ve Adıyaman Gölbaşı tarafında zemin sıvılaşması ve özellikle sıvılaşan zemine batan, eğilen ve devrilen binaların görüldüğü İTÜ’nün raporunda da açıkça yazıyor. Yine Maraş ve Adıyaman’da ise daha çok yumuşak kat probleminin yaşandığı ortaya konuluyor. Ama asıl problem -yani çok büyük detaylara bence gerek yok, zaten burada fazlasıyla konuşuldu- 1999 öncesi eski yönetmeliğe göre yapılan yapıların beton kalitesi, demir kalitesi, imalat problemlerinin binaları ne kadar zayıflattığını maalesef gördük, bizzat şahit olduk. Ben ilk gün saat beşte Hatay’daydım Sayın Bakanım ve dokuz gün oradaydık. Yani gerçekten, bir inşaat mühendisi gözüyle baktığımızda, çok acı bir sahne vardı. Yine imalat hataları yani soğuk derz, donatı yetersizliği, yumuşak kat -az önce de ifade ettik- bir de ben daha önce ifade edilmeyen olarak söyleyeceğim, zemin etüdüyle alakalı yaşanan büyük problemler var. Yani zemin etütlerinin yanlış yapılmış olması ya da büyük bir bölge için yetersiz sayıda zemin etüdünün yapılmış olması büyük problem, yapılmamış olanları zaten saymıyoruz.

Bir ikincisi, yalıtım yetersizliği sebebiyle binaların çatısında ve temel kolonlarında bilhassa, zemin kat kolonlarında çok ciddi bir korozyon olduğunu görüyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Korozyon çok, evet.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Bunlar “kabuk atması” dediğimiz, “donatı bükülmesi” dediğimiz problemlere yol açmış ve ciddi manada binaların dayanımını, mukavemetini azaltmış durumda. Yani daha onlarca belki hata saymak mümkün ama bunlar zaten sayıldı diye çok uzatmamak adına devam ediyorum.

Meclisin çalışma takvimine göre zannediyorum önümüzde üç hafta kadar var, Sayın Bakanım, gerçekten eğer verimli çalışmak istiyorsak bu Komisyonu biz sonuç odaklı ve çözüm odaklı kullanmalıyız fikrine katılıyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Neticeye gidelim yani.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Tabii.

Gökân Bey ayrıldı ama gerçekten o da bu bakış açısıyla yorumlar yaptı, ben kıymetli buluyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, Gökân Bey de aynı şeyi söyledi.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Şöyle bir ekleme yapıyorum yalnız söylediklerine: Yani daha önceki Komisyonunda da Recep Bey, Necip Bey beraberdik, biz kendi aramızda yaptığımız değerlendirmelerde gerçekten teknik ve sonuca yönelik işler konuştuk. Fakat ne zaman çok fazla misafir davet etmeye başladık, özellikle siyasi misafirleri ne zaman davet ettik, konu da siyasileşti ve bu Komisyonun çözüm odaklı havasının dağıldığını gördük. O yüzden, Recep Başkanımız da hatırlar, bizler, mesela, belediyeleri çağırırken asla siyasi olarak belediye başkanlarını değil, altta o konudaki teknik sorumluyu çağırdık ki konu siyasileşmesin ve çözüm odaklı çalışmaya devam edelim. Ben, gerçi bunları Gürsel Bey’in ve Gökân Bey’in teklifine göre not almıştım ama ikisi de şu anda yok, belki tutanağı okurlar.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kayda geçti efendim.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Bir de yani zaten önceki Komisyonun hazırladığı rapor çok kıymetli. Burada çok güzel öneriler var, görüşler var. Yine dünden bu yana çok güzel öneriler ve görüşler de burada dile getirildi ama ben de elimden geldiğince tekrara girmeden, çok detaya girmeden, başlıklar hâlinde birkaç önerimi sıralamak istiyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tekrara girmeden, çok iyi olur.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Tabii ki bunlardan en önemlisi bence toplumsal bilinç. Yani Türkiye gibi bir afet ülkesinde, afetin bir gerçek olduğu ülkede toplumsal bilincin muhakkak oluşturulması lazım. Bunun için, dediğim gibi, teknik detaylar hariç ilk önerim benim ilk ve ortaöğretimde özellikle depreme ve afetlere yönelik özel derslerin konulması ve çocukların daha o yaşta bu bilinçle yetiştirilmesi bence çok hayati bir şekilde önemli. Bunu Millî Eğitim Bakanlığımızın müfredata eklemesini önemli buluyorum Sayın Bakanım. İlk ve ortaokul seviyesindeki öğrencilere özellikle deprem ve afet konulu özel dersler konulması toplumsal bilinç anlamında katkı sağlar diye düşünüyorum.

İkincisi, mekânsal planlama ve şehir planlaması, sizin de çok iyi bildiğiniz gibi çok ama çok kıymetli. Şu anda da zaten mikrobölgeleme çalışmaları Hatay’da, Maraş’ta, Adıyaman’da yapılmaya başlandı. Bunun afetten etkilenebilecek bütün illere muhakkak uygulanması lazım. Güçlendirme Yönetmeliğinin muhakkak...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bence bunun için kanuna falan gerek yok. Bir kararnameyle bütün valilere şu illerde, “Şu şu çalışmalar yapılsın.” diye...

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Evet, katılıyorum. Mikrobölgelemelerin...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bunu siz yazarsanız.

NECİP NASIR (İzmir) – Yazarım tabii ki memnuniyetle.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bu kararnameyi gönderelim, Cumhurbaşkanını...

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Aynen katılıyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Siz, birlikte...

NECİP NASIR (İzmir) – Beraber yazalım.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Beraber yazalım inşallah, alt komisyon oluşturalım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hatta Gökân Bey’in de tecrübesi var. Gökân Bey, siz, tabii ki Derya Hanım, sizler, Başkanımız bir şey hazırlasınlar bu konuda mesleki olanlar. Şu anda riskli olan vilayetlerde valilikler marifetiyle bu yapılması gereken çalışmaları -kanuna falan gerek yok- yapsınlar. Zemin etütleri, riskli binaların tespiti, gerekli tedbirlerin alınması. Hatta ben bir çalışma yaptım, bunu yapsınlar.

NECİP NASIR (İzmir) – Deprem master planı, kent jeolojisi çalışmaları, mikrobölgeleme çalışmaları, e-bilgi sistemi; bunların hepsi, olmayan iller... İstanbul’un var olduğunu biliyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok güzel bir noktaya temas ettiniz. Ben mesela bir hazırlık yapmıştım onu da sizlere arz edeyim tensip buyursanız. İllerde vali veya vali yardımcısının başkanlığında üst komisyon, altında bunlara bağlı teknik komisyonlar oluşturalım. Aynı şekilde ilçelerde kaymakamlıklara bağlı üst komisyon, onların altında teknik komisyonlar. Belediyeden, çevre, şehircilik il müdürlüğünden vesaire her bir kurumdan teknik elemanlar buraya katılsın, bir plan dâhilinde binaları incelesin; odaları da dâhil edelim, bütün odalar, jeoloji, jeofizik vesaire inşaat mühendisleri odası, mimarlar odası, hepsi katılsın. Şehirde ve bütün illerde bir seferberlik başlasın.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Devam edebilir miyim?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Uygun mu bilemiyorum.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Tabii tabii, estağfurullah.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Burada bir karar alalım oy birliğiyle. Yarın bunu hep birlikte bir oylamaya sunalım. Birkaç arkadaş bunu yazsınlar, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle... İcraata geçeriz.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – “İl afete hazırlık komisyonları” diyebiliriz Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam. Şöyle desek daha iyi değil mi?

NECİP NASIR (İzmir) – Valiliklerin böyle bir çalışması var bildiğim kadarıyla Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yok, yok.

NECİP NASIR (İzmir) – Ama hayata geçirilmesi için zorlamamız lazım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şöyle diyeceğiz: Hayata geçirilmesi için, efendim, bir plan yapsınlar, eylem planı. İşte falanca ilde afete dirençli şehirler için eylem planı diye bir isim koyalım. Hatta afet...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bu afete hazırlık mı? Çünkü bu kanuna aykırı bir şey, kararnameyle yapılacak bir şey değil bu.

NECİP NASIR (İzmir) – Yok, yok, bu zaten var, yapılması...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hayır, efendim, değil, eylem planı. “Afete dirençli” diyelim.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Afete hazırlık.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – “Hazırlık” değil bu, “afete dirençli” diyelim. Düzeltiyorum, afete dirençli şehirler için eylem planı, uygun mu?

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Yani gelsin arkadaşlar, değerlendirelim tabii. Bunlar kararnameyle olacak işler değil, kanun olması lazım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, zaten kararname değil, harekete geçirmek Sayın Vekilim. Bakanlık bile talimat verir, bu illeri harekete geçirelim.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Acil eylem planına ihtiyaç vardır.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onu diyorum yoksa şey değil, kanuna gerek yok ki.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – İl İdaresi Kanunu’nda bile bu yetki valilerde var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – “Yetki valilerde var.” diyor.

NECİP NASIR (İzmir) – Yetki valilerde de yapılmayanlar için Sayın Bakanım diyor ki: “Harekete geçirtelim, yaptirtalım.”

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Harekete geçirelim.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Tedbir almakta fayda var.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Mesele üzüm yemek Mürsel Bey ya.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mürsel Bey...

NECİP NASIR (İzmir) – Mürsel Bey, siz şey yaptınız da orada bu mesela, güncel deprem master planı, kent jeolojisi çalışması, mikrobölgelendirme çalışması...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, her vilayette bu ekip var, herkesi devreye sokacağız.

NECİP NASIR (İzmir) – Aslında var ama yapmıyorlar, sonuçlandırmıyorlar. Mesela, İstanbul tamamını yapmış ama İzmir’de hiç yok, bunu ifade ettiler.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ama burada herkes olacak. Belediye başkanı da olacak, büyükşehir, ilçe belediye başkanları. Yani bunu bir teklif edelim, bir ilk icraatımız olsun. Bakın, rapor hazırlıyoruz ama rapor hayata geçmeyince ne kıymeti var? Biz, burada kanun teklifi, mevzuatla ilgili, bakanlıkların yapacakları şeyler, tamimler, bunlar için devreye sokalım. Gerekirse Millî Savunma Bakanımızla görüşelim, komutanlar bu konuda bir hazırlık yapsın. Şeye gerek yok bazı şeylerde, sadece harekete... Biz, burada ateşleme işlemi yapacağız Mürsel Bey, tamam mı?

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Başkanım, biz mal ve can kaybını kurtaran her şeye destek oluruz.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Ben, Mürsel Bey...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, bir bitirsin.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Selman Bey tamamlasın, ben de konuşacağım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, Selman Bey, sonra Mücahit Bey, sonra sizin... Mücahit Bey 2 kişiye...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Mücahit Bey çok fedakârlık yaptı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – 2-3 kişiye fedakârlık yaptı.

Buyurun.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Ben devam ediyorum Sayın Bakanım.

Güçlendirme yönetmeliğinin muhakkak çıkarılması lazım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Güçlendirme...

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Yönetmeliği... Yani güçlendirmeye özel. Zaten bizim raporumuzda da var ama bu gerçekten özellikle şimdi ortaya çıkan yani ağır hasarlı ve yıkılmış binaların ya da acil yıkılacak binaların zaten yerine binalar yapacağız ama orta hasar verilmiş binalarla alakalı da ya da İstanbul’daki kentsel dönüşüm çalışmaları için de bu güçlendirme yönetmeliği muhakkak olmazsa olmaz diye düşünüyorum. Sertifikalı ve etkin mühendislik hizmeti için, yine dediğim gibi, bizim kanunumuz var ama uygulamada bunun gerçekleşmesini muhakkak sağlamamız lazım. Tabii, burada mühendislik hizmetinin niteliği gerçekten çok önemli. Bu az önce yani hepimizin bahsettiği, hepimizin bildiği teknik olarak yapılan hataların önüne geçebilmek için işin başında ehil insanların olması çok önemli.

Yine afet öncelikli ulaşım planlarını da biz daha önce sıklıkla konuşmuştuk ama bunun da bence özellikle Hatay’da ben bizzat yerinde gördüm ki yani o ulaşım planları olmazsa olmaz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, Selman Bey, doğru.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Öyle bir durumda ulaşım çok kritik, hayati olabiliyor.

Yine afet toplanma alanlarının mevcut durumlarının muhakkak analiz edilmesi ve bunların güncellenmesi gerektiğini düşünüyorum Sayın Bakanım. Evet, bizim toplanma alanlarımız var, doğru ama muhakkak “Bunların mevcut durumu nedir?” diye bir tespit yapılması iller tarafından ve bunların güncellenmesi...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Valiliklere gönderilecek yazıya bunu da koyalım.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Gökan Bey de geldi. Yine birkaç konuda ben siz yokken غيابınızda teşekkür ettim çözüm odaklı yaklaşımınız için.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Gökan Bey, sizi bir komisyonda vazifelendirdik, komisyon içinde alt komisyon.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Şimdi, şöyle bir şey daha söyleyeceğim: İTÜ’nün raporu önümde, gerçekten çok kıymetli bir ön rapor. Bu ön rapor olmasına rağmen....

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şu anda çalışıyor, tekrar ben de işin içindeyim.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Evet, ekip çalışıyor Sayın Bakanım, ben de irtibat hâlindeyim. Yani burada hocalarımızı da -biz bireysel olarak da görüşüyoruz ama- burada muhakkak teknik açıdan, bundan sonra yapılması gereken acil işlerle alakalı dinlememiz gerektiğini düşünüyorum. Çünkü burada, mesela, alternatif hızlı konut ihtiyacının karşılanması için alternatif planlar, alternatif projeler var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Var.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Hatta deprem atıklarının bertarafıyla alakalı da bir başlık var ve teknik olarak...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Derya Hanım’ın uzmanlık alanı, değil mi?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Evet.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Günün sonunda kısa, orta ve uzun vadede çözüm planları da ortaya konulmuş durumda. O yüzden bu raporun da bizim çalışmalarımıza çok ciddi manada ışık tutacağını düşünüyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Raporu WhatsApp’tan gruba gönderdim ben.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Onu incelemenizde fayda var Gökan Bey, incelerseniz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Evet, geldi bize de. Mikdat Hoca Bayburt eniştesidir, bana yolluyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yapma, Mikdat yamandır, benim talebem.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Sayın Bakanım, kısaca benim görüşlerim bu kadar.

Biz diğer Komisyonunda İTÜ’lü hocalarımıza biraz vakit ayıramamıştık ama şimdi dinlersek daha iyi olur diyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi zaten 2 vekilimiz kaldı, onları da dinleyelim. Yarın inşallah -biraz sonra söyleyeceğim- bir grubu dinleyeceğiz.

Mücahit Bey, buyurun.

Size teşekkür ediyorum, 3 kişiye öncelik tanıdınız.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Ben teşekkür ediyorum Sayın Bakanım, sağ olun.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; öncelikle Şanlıurfa ve Adıyaman’da meydana gelen sel felaketinde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet diliyorum; yaralılarımız var, onlara da acil şifalar diliyorum.

Kahramanmaraş Merkezli Depremlerin Sonuçlarının Tüm Yönleriyle Araştırılması, Depreme Dirençli Yapı Stokunun Oluşturulması ve Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Etkinliğinin Artırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuzun alacağı kararların ülkemize hayırlar getirmesini niyaz ediyor, hepinize hoş geldiniz diyorum.

Merkez üssü Kahramanmaraş Pazarcık ve Elbistan olan, seçim bölgem Osmaniye ile 11 ilimizde hissedilen depremlerde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet, asrın felaketinden etkilenen tüm vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileklerini iletiyorum.

Asrın felaketleri olarak gerçekleşen 2 büyük deprem ile sonrasında yaşanan diğer depremler ve artçı sarsıntılar yaklaşık 14 milyon vatandaşımızın yaşadığı geniş bir coğrafyada büyük yıkıma yol açtı. Her 2 deprem de yeryüzüne 7 kilometre gibi yıkımın şiddetini katlayarak artıran bir yakınlıkta yaşanmıştır. Kırılan fayların genişliği itibarıyla da bu depremler benzerlerine göre çok geniş bir alanda çok büyük yıkıma sebebiyet vermiştir. Dolayısıyla sadece cumhuriyet tarihimizin değil, coğrafyamızın ve dünyanın en büyük felaketlerinden biriyle karşı karşıya kaldık.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; devletimizin tüm kurumları, kuruluşları, personeli ve imkânları depremin ilk anından itibaren seferberlik ruhuyla felaket bölgelerinde çalışmaya başlamıştır. Bir yandan depremin yıktığı altyapının ve yaşanan karmaşanın getirdiği zorluklar, öte yandan olumsuz hava şartlarına rağmen depremden sadece birkaç saat sonra bakanlarımız, valilerimiz, kaymakamlarımız deprem şehirlerine ulaşarak çalışmaların koordinesi sağlanmıştır. AFAD’ın yanı sıra belediyelerimiz, sivil toplum kuruluşlarımız, gönüllülerimiz velhasıl sahada ihtiyaç duyulacak herkes seferber olmuş, gerek arama kurtarma çalışmaları gerekse depremden zarar gören vatandaşlarımızın barınma ve yiyecek gibi ihtiyaçlarının karşılanması noktasında canla başla çalışılmıştır. Sadece ülkemizin değil, dünyanın en büyük felaketlerinden birini yaşadığımızın bilinciyle ülkemizin ve milletimizin tüm imkânları Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde planlı ve etkin şekilde harekete geçirilmiştir. Depremin yaralarını sarmak için hiç vakit kaybedilmemiş, güncel tespitlere göre deprem bölgesinde 392.350 konut ve 75.681 köy evinden oluşan toplam 468.031 hane

inşa edilmesi, Osmaniye ilimizde 11.080 konut ve 6.856 köy evi yapılması planlanmış, hatta bazı bölgelerimizde inşaat çalışmaları başlatılmıştır. Yeni konutlar bitene kadar isteyen vatandaşlarımız çadır ve konteyner kentlerde, isteyenler misafırhane ve yurtlarda barınabilecek, isteyenler de 3 ila 5 bin lira arasında kira yardımı alabilecektir. Depremden etkilenen 1 milyona yakın vatandaşımıza 10’ar bin lira ödeme yapılmış, hak sahipleri için taşınma yardımı olarak açıkladığımız 15’er bin liranın ödenmesine de devam edilmektedir. Hayatını kaybeden vatandaşlarımızın yakınlarına acil ihtiyaçları karşılaması amacıyla 100’er bin lira da ödeme devreye alınmıştır. Deprem bölgesindeki vatandaşlarımızın vergiden sigortaya, banka borcundan kredi ödemesine kadar pek çok yükümlülüğü ertelenmiştir. Çiftçilerimizin yıl içinde dağılan destekleme ödemelerini de hızla ve nakdi olarak yapıyor, hayvan kayıplarını da telafi ediyoruz. Türkiye İş Kurumu vasıtasıyla 20 bin vatandaşımızın “Toplum Yararına Çalışma Projesi” kapsamında deprem bölgelerinde istihdamı sağlanmıştır. Önümüzdeki günlerde ihtiyaca göre bu destekleri, tedbirleri, kaynakları daha da çoğaltarak depremedelerimizin yaralarını sarmaya, bölgenin ihyasını kesintisiz sürdürmeye kararlıyız.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; geçmişte pek çok afette il ve ilçelerimizde yaşayan vatandaşlarımızın nasıl yanında olduysak inşallah bir yıl içerisinde 11 ilimizi tekrar ayağa kaldırmayı hedefledik. İnsanımızın bize olan güven ve güvenini asla boşa çıkarmadık, şimdi de Allah’ın izni ve aziz milletimizin desteğiyle 6 Şubat depremlerinin izlerini kısa sürede inşallah sileceğiz. İlimizde Gençlik ve Spor Bakanımız Sayın Mehmet Muharrem Kasapoğlu başkanlığında afet koordinasyonunda yürütülen yardım çalışmalarının her bir vatandaşımıza ulaştırılması için canla başla çalışılmış; Sayın Valimiz, koordinatör valilerimiz, kaymakamlarımız, ilimize gelen milletvekillerimiz, Balıkesir Büyükşehir Belediyemiz, Altındağ Belediyemiz, tüm kamu ve sivil toplum kuruluşu görevlilerimize yürekten teşekkür ediyorum.

Toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Bölgemizde, Çevre ve Şehircilik Bakan Yardımcımız da Osmaniye’de şu anda bulunuyor. Hasar tespit çalışmaları tamamlandı, bunlar askıya çıktı, askıyı müteakip itiraz süreleri var. İşte az hasar, orta hasar veya ağır hasarlı binalarla ilgili çalışmalar devam ediyor. Sayın Bakan Yardımcımız o gün bugündür bölgemizde.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kim?

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Mücahit Demirtaş.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hı, Mücahit...

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Çevre ve Şehircilik Bakan Yardımcımız bölgemizde. Hızla, inşallah, yaraları sarmaya çalışıyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İnşallah.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Benim de birkaç önerim olacak Sayın Başkanım.

Üniversitelerde belki... Biraz önce Selman Bey kardeşimiz “İlkokulda bir farkındalık oluşturmak adına” demişti ama ben üniversitelerde... Madem bizim ülkemiz afetlerin sık sık yaşandığı bir bölge olduğuna göre dolayısıyla biz toplumu veya bu konuda insan kaynaklarını da yetiştirebilirsek, AFAD’da bunların istihdamına yönelik belki bir bölüm açılabilir, üniversitelerden mezun olduktan sonra bunların orada istihdamları sağlanabilir. Daha bilinçli yetişebilir, onlar da kendi aralarında organize olabilirler, o yetişmiş kardeşlerimiz. Büyük ilçelerde AFAD ilçe müdürlüğünün kurulmasının yararlı olacağını düşünüyorum. Mesela, bizim ilimizde bu işlerle alakalı 10 afet personeli vardı. Dolayısıyla 100 binin üzerinde ilçelerimiz var, bu ilçelerde de bunların bir temsilcilikleri olursa aynı anda onlar da koordine olabilir. Belki daha yararlı olabileceğini düşünüyorum.

Bir de mülki idare amirlerinin illerle eşleştirilmesi...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, şimdiden, deprem öncesi...

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Deprem öncesinden eşleştirilmesi. Bu bir plan dâhilinde olursa yani kimin, ne zaman, nereye gideceği eşleştirmenin neticesinde...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Belediyeleri de ilave ederseniz.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Belediyeler ve mülki amirlikler, kaymakamlar ve valiler olduğu zaman eşleşmesi lazım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani eşleşti...

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Yani eşleştiği zaman...

Bir de Sayın Bakanım, daha önce görev yapmış mülki amirler olursa afet bölgelerinde. Mesela, bizim orada kaymakamlık yapan bir valimiz vardı, Niğde Valimiz. Mesela, onu Adıyaman'a vermişler. O demiş ki: "Ya, ben Osmaniye Düziçi'nde beş yıl kaymakamlık yaptım, sahayı tanıyorum, ben orada daha faydalı olurum." Bakanlık da olumlu karşılamış, bölgeye geldi. Bölgeye gelir gelmez biz onu hemen o ilçelere saha taramasına gönderdik ve kısa sürede çok büyük fayda sağladı. Orada zamanla yarışıyorsunuz sonuçta Sayın Bakanım. Bu anlamda önemli olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bu konuda merkez valiler var, daha önce orada çalışma yapmış.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Daha önce görev yapan merkez valiler olabilir, daha önce görev yapan, şu anda başka yerde, afet bölgesi dışında çalışan mülki amirler olabilir, onlar da oralarda görev yaparsa...

Ben katkı veren arkadaşlara teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sağ olsunlar.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Hakikaten Gökan Bey'in çok güzel tespitleri var.

Bir de elimizde şöyle bir rapor var yani hakikaten çok güzel hazırlanmış.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mükemmel bir rapor.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Ben Sayın Uncuoğlu'na da emeği geçen arkadaşlara da teşekkür ediyorum. Gürsel Bey'in fikirleri kıymetliydi, Gökan Bey'inki kıymetliydi.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Sağ olun, teşekkür ederiz.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Sayın Bakbak'ın, komutan olması, daha önce görev yapması sebebiyle çok değerli kardeşim Mehmet Ali Bey'in, Necip Nasır ağabeyimizin -bölgemizdeydi zaten, sahada bire bir- tespitleri oldu. Onlarla ilgili kendisinin buradaki sunumundan da istifade ettik. İnşallah kısa süre içerisinde -çok fazla vaktimiz yok- bunlarla ilgili yani Hükûmete buradan önerilerimiz olursa, belki sizin de buyurduğunuz gibi...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bence gönderelim.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Birtakım şeyler belki valiliklere yeniden genelgelerle hatırlatılabilir.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bence hatırlatalım.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Hatırlatılabilir, belki bir kararname çıkarılabilir. Meclis kapanmadan eğer yasal düzenleme gerekiyorsa onu da buradan çıkartırsak iyi olur.

Ben tekrar teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok teşekkür ederiz.

İfade ettiğiniz hususlar çok doğru. Özellikle okullarda hatta üniversitelerde bu konuda en azından öğrencilerin eğitilmesi, şuurlandırılması çok faydalı olur diye düşünüyorum. Bunu Millî Eğitim Bakanımızla, YÖK Başkanı'yla da görüşelim, mutlaka bunun ele alınması lazım.

Çok teşekkür ediyoruz.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mürsel Bey söz istedi.

Evet, Mürsel Bey, buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Komisyonun değerli üyeleri, şimdi öncelikle, Sayın Başkan, şunu sormak istiyorum: Komisyon kuruldu, Deprem Komisyonu. Bugüne kadar -en yakın olanı sayayım- Van depremi var, Elâzığ depremi var; bu depremler yaşandı. Her depremin ardından da Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir komisyon kuruldu. Komisyonların raporları yazıldı, geldi. Merak ediyorum şu an bu yaşanan depremlerden sonra herhangi bir kanun çıkarıldı mı?

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Çıkarıldı.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Komisyonun faaliyet raporuyla ilgili kanunlar çıkarıldı mı?

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Çıkarıldı, 2010'dan sonra çok fazla çıkarıldı hem de.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bir deprem kanunu çıktı mı?

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Birçok kanunu ilgilendiriyor.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bir deprem kanunu...

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Tek başına deprem kanunu olmaz.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Yönetmelik değişti.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ama sadece Başkana soruyorum, siz de söz alın cevaplayın bence.

Şöyle edelim Sayın Başkan, bu Komisyonun önemi şöyledir...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, sizin konuşmanızdan sonra çıkan kanunları ifade edelim.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Tabii ki.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – O zaman, ben madem ifade edeyim: Ben Bakanken özellikle AFAD Üst Kurulu vardı. Hakikaten o üst kurul da çok iyi çalışmalar yaptı. Dedik ki: “Bu çok dağınık, çeşitli bakanlıklar da bu vazifeyi şey yapıyor.” İlk defa AFAD'ın kurulması, bu konudaki kanuni düzenlemeler, çok sayıda kanun bu dönemde çıktı. Hakikaten AFAD'ın yapılanması bana göre çok faydalı oldu.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bunlar ama deprem sonrası afet yönetimi, risk yönetimi konusunda. Riskin azaltılması lazım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ama o konuda da kanunlar var, kentsel dönüşüm var.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Şöyle aslında Başkan...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mürsel Bey, o zaman çıkan bütün kanunları...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ben aslında söyleyeceklerimi ifade edeyim, ona göre tabii ki siz...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, peki. Siz bana “Cevap ver.” dediğiniz için, ben yoksa sözünüzü kesmek istemedim.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Yok, yok, soruyorum dedim, cevap verin demedim Başkan, sadece soruyorum dedim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Şimdi, şöyle olmalı: Bir afet var, afetle ilgili kurumlar var. Afetle ilgili bu komisyonlar toplanıyor, raporlar yazılıyor, öneriler geliyor. Sayın Başkan, o zaman kanun çıktıysa, bu kadar öncelikli öneriler kanuna dönüştüyse bu depremde bu kadar can niye kaybedildi? Ya, niye tedbir alınmadı o zaman? Yani o zaman yönetimde yönetememezlik gibi bir durum çıkıyor ortaya. E, şimdi, AFAD kuruldu, oluştu. Merak ediyorum... Bu Komisyon öncelikle şunu yapmalı: AFAD'ın elinde kaç tane ekip, kaç tane ekipman var? Bunlar nelerdir mesela? Bunun içerisine devamında Kızılay da buraya eklenmeli, Kızılayın da envanterine bakılmalı. Mesela kaç tane çadır var? Böyle olası, beklenen, bilim insanlarının söylediği bu deprem “ben geliyorum, geliyorum, geliyorum” diyen depreme AFAD neden tedbir almadı? Bunun için soruyorum bunu. Kanunla, eğer bir kanunda eksiklik varsa o kanun yazılmalı.

Evet, AFAD'ın, mesela Kızılayın envanteri önemli. Önceki komisyonlara bunlar geldi mi bilmiyorum. Bu Komisyona Kızılayın envanterine kaç tane çadır var örnek? Ya, diyelim, 1 milyon tane çadır var mı? Örnek olarak soruyorum. Eğer bu çadır yoksa veya “1 milyonun üstünde olası bu depremde bu kadar bina veya bağımsız bölüm yıkılırsa bu kadar çadırla karşılıyoruz, şu da fazla.” deyip satabilme hakkını neden kendinde buluyor? Çadırı neden satıyor Kızılay? Gerçekten bunu merak ediyorum hani. Komisyon olarak aslında bunların incelenmesi, araştırılması ve bu yapılan araştırmaların da bir kanuna dönüşmesi lazım.

Şimdi, dönüp baktığımız zaman AFAD 35 bin personel... Ya, inanın 35 bin personel değil, vallahi söyleyeceğim güleceksiniz, 35 kişi bile yoktu ortada. Ben Adıyaman'daydım baştan sona. Yani nereyi kurtardılar? Kimi kurtardılar? Sadece ve sadece inanın, bakın televizyonların oldukları yerlerde kurtarma bu yandan gidin Adıyaman'a, Adıyaman'daki o enkazın altında kalan, can kaybı veren yakınlarıyla konuşun bizimkine ulaşması gerekirken bir telefon geliyor “Orayı bırakın buraya gelin.” deniyor, oraya gidiliyor. Böyle bir kurtarma yöntemi olmaz bakın.

Şimdi...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mürsel Bey, bakın, ben Adıyaman Besni'deydim...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Şöyle edelim mi? Ben tamamlayayım, siz cevaplayın. Ben sizi iki saat dinlerim Sayın Başkan.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, olur.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Şimdi, ekip veya ekipman. Ya, AFAD'ın elinde hilti var, yahu inanın jeneratörü yok bakın. Jeneratör var elektrik yok. Elektrik... Jeneratör varsa benzin yok, mazot yok çünkü akaryakıt istasyonları da hasar almıştı, onları sağlayacak bir durum yoktu. Bakın, yollar kapalıydı, ya kar yolları kapatmıştı. Bir kere kar yolları kapatmıştı, yolu açan Karayollarının makineleri neredeydi? Peki, bu insanlar niye direkt inemediler de Adana üzerinden, ta döndüler Diyarbakır üzerinden Adıyaman'a ulaşmaya çalıştılar? Şimdi, bunların hepsi bakın, bir felaketti, yaşadık. Bu felaketten çıkmanın yolu, kalmanın yolunu... Ben şunu istiyorum: Bu felaketler yaşıyor, raporlar yazılıyor, kapatılıyor ondan sonrası kalıyor. Sonuç? Sonuç şu: Van, Elâzığ, en son yaşanan, en son bakın, Gölcük'e Erzincan'a gitmiyorum.

NECİP NASIR (İzmir) – İzmir'i unutma, o en son.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Orada 5 binaydı.

NECİP NASIR (İzmir) – 17 binaydı.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – 17 bina, 5 binada ağır şey vardı ben gittiğimde.

Bakın, şimdi, 17 bina, 20 bina önemli değil, İzmir orası, çok büyük bir kentimiz.

Şimdi, bunlar yaşanıyor, yapılıyor. Tedbir ne alınıyor? Şimdi, toplanıyoruz “Yazacağız, edeceğiz.” Efendim, şu lazım, şu: Öncelikle AFAD’ın kendine bir çekidüzen vermesi lazım. İlk yardım elini uzatacak kurum. AFAD’ın şeffaf olarak açık bir yönetimle, liyakatli insanlardan oluşan ve o yönetim de içerisindeki ekibi, ekipmanı net bir şekilde duyurması lazım. AFAD’ın elinde ne var merak ediyorum. Balyozun olmadığını biliyorum AFAD’ın elinde. Bakın. Ya ben yıllarca müteahhitlik ettim bakın, bir bina neyle yapılırsa onunla da yıkılır. 4 tane balyozu yok AFAD’ın bence çünkü hiçbir şey yok elinde. Eğer olsaydı bu kadar can kaybolmazdı bakın.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Geniş bir coğrafyada meydana geldi deprem.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Şimdi şunu söyleyeyim. Geniş dar... Biz büyük bir ülkeyiz. Bizi, bu ülkeyi, 85 milyonu yöneten iktidar geniş bir coğrafyanın tamamına hâkimdir, tamamı da malı da canı da onun güvencesi altındadır bakın.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Onda kuşku yok.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Evet ama görmedik onu. Bu uygulamalarda olmadı.

AFAD’ın elinde ekip yok, ekipman yok dedik ya. Bakın, ben yaşadığımı anlatayım. Bir malzeme geliyor o malzemeyi alıyor AFAD’ın ekibi “Gel. Ana adı, baba adı, işte adresi şu bu.” Ya, afetten çıkmış bu adam travmanın içerisinde. Ne adres var elinde, ne inanın baba adını bilebiliyor, ne ana adını. Babasının öldüğünü de bilmiyor, annesinin öldüğünü de bilmiyor. Bakın, bir travmanın içerisinde pijamayla, terlikle, terlik yok ayağında çıkmış ve ona ana adı, baba adı soruluyor. Olmaz böyle bir şey. Bakın, bu bir yönetimsizliktir, beceriksizliktir.

Şimdi, AFAD ekipmanına geleyim. Bu ekibe, bir de ekipmanına geleyim. AFAD’ın elinde ekipmanın olmadığını söyledim. Mesela milletin, sivil toplum kuruluşlarının, belediyelerin el ele verip gönderdiği kamyonlara, tırlara neden el koyuyor AFAD? Örnek. Neden el koyuyor? Bunlar aynı yere gitmiyor mu? Aynı yerlere dağılmıyor mu? Amaç aynı değil midir? “Tek kontrolde dağılsın.” deniyorsa ekip yok, dağıtmıyor, net. Dağıtmıyor. Ha, bunu neden sordum? AFAD bunlara niye el koyuyor? Anladım ki AFAD’ın elinde o malzemelerin hiçbirisi yok. Onlara el koyarak kendi elinde varmış gibi göstermeye çalıştı. Bakın, bunlar yanlış yönetimlerdir ve bunlar itiraz edilecek bir durum değildir. Bakın, bunlar yaşanan gerçeklerdir aynı zamanda.

Şimdi, AFAD’ın öncelikle bir yönetim şeklini değiştirmek lazım. AFAD’la ilgili bir kanun çıkarmak lazım. Peki, bu kanunlar çıkmazsa AFAD yönetmeliği yayınlanmazsa -bu kurtarmayla ilgili söylediklerim, bakın, daha yaşamla ilgili değil- yani bunları düzene koyamazsak eğer biz kanunla bu Komisyonun toplanmasının bir anlamı yoktur. Eğer bu Komisyonun raporları bir kanuna dönüşecekse çok büyük anlamı vardır. Bakın ama eğer “AFAD’ın böyle yetkisi var, kanunlarda yeri var.” diyorsanız o zaman AFAD’ın tüm yöneticileri, AFAD’ın bağlı olduğu tüm yöneticiler dâhil, bakanlar dâhil görevi ihmalinden neden istifa etmedi, niye bu can kayıplarının önüne geçilmedi?

Şimdi, AFAD’la ilgili, Kızılay çadırı niye sattı? Mesela soruyorum, neden? Ya, çadır ihtiyaç. 2 bin çadır elinde varsa gönder gitsin bölgelere hiçbirini birinden ayırmadan en öncelikle acil yer nereyse oraya gönder. Efendim “Nasıl olsa deprem bölgesine” deyip “Ben satıyorum, o parayı da ben alayım bünyeme.” diyorsa bu açgözlülüktür başka bir şey değildir. O Kızılayın Müdürünün, yöneticilerinin,

Başkanının derhâl istifa etmesi lazım bak, derhâl, ivedi olarak. Çünkü bu kadar cana, mala bu kadar ulaşlamamış ve o can sağlam olan ve sağlıklı çıkan insanların da sağlık yapısı bozulmuştur. Bir gıdadan giyime kadar hiçbirine destek olamamıştır.

Şimdi, Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; şu an 11 deprem bölgesine yapı yapılacak deprem evleri. Elâzığ'da da gördük bunu, gittik inceledik -Elâzığ Vekilimiz burada- depremin olduğu yerlere yapıyordu yine bu evler, bakın, alelacele yapılıyor. Tabii, şu var: Bir yandan çadır yok, bir yandan konteyner yok, depremzede ev bekliyor ivedi olarak barınma ihtiyaç. Onun yapılması lazım ama bunlar yapılırken bu ülkenin bilim insanları var bakın, yer altı birimleri fay hatlarıyla çalıştı ve rapor sundular. İşte, Müzeyyen Hanım burada, şimdi, fay nerede, deprem nerede, risk nerede az ve nerelere yapılacak? Şu an soruyorum, Adıyaman'ı veriyorum, Hatay vekillerimiz var, girmiyorum diğer yerlere. Adıyaman'ın yapılaşması nereye yapılıyor? Örnek, bakın. Yine bir tık üstüne, tütün tarlalarına yapılacak. Eğer bu yapılaşmada bir bilgilendirme yoksa nereye yapılacağı açığa kavuşturulmamışsa şu planlamanın yapılması gerekiyor, bakın. Kentlerde artık büyük bir ölçüde depremle karşı karşıyayız. Marmara'yı düşünelim, Karadeniz'den gelip de benim bölgem olan Ege'yi düşünelim, tamamı depremle iç içe. Yapılaşma yerleri doğru olarak seçilmeli. Yapılaşma yerleri ovalar değil, düz yerler değil, depreme en dayanıklı yerler olmalıdır; bunlar kıracıdır...

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Bir şey söyleyebilir miyim çok özür dileyerek.

Mesela bununla ilgili Çevre ve Şehircilik Bakanı geldi, belediye başkanları geldi, toplandık, uydu haritasını ekrana yansıtılar. Bunlar tespit edilirken fay hatlarının nereden geçtiği belli. Bu fay hatlarından farklı alanlarda rezerv alanlar tespit edildi. Bilgi amaçlı söylüyorum.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Eyvallah. Tamam.

Şöyle, Sayın Mücahit Bey, şimdi, yapılaşmanın doğru yönlendirilmesi, yerleşmenin doğru yere yerleşmesi açısından söylüyorum. Burada yapılacak yeni yerleşim yerlerinin tespit edilmesi lazım. Bu, ormanlık alan değildir, bakın; bu, tüm kentteki zeytinlik alanlar da değildir; kıyıya kenarı olan taşlık, koruma altında olan arkeolojik alanlar da değildir; yerel yönetimler de -bakın hangi partide seçilmişse belediye başkanı- işin içerisine katılarak doğru bir yerleşim planlamasının yapılması lazım. Burada kaç şiddetinde deprem olur? Kaç şiddetine dayanıklı sistem uygulanır? Ben bir örnek vereyim size. Yahu kırac, kayalık, hazineye ait birçok yer var bakın ama bunlar olmuyor, ya denizin sıfır noktası ya ovanın tam göbeğine yapılıyor. O ovanın göbeğinde Adıyamanlı tütün diyor, tütünüyle geçimini sağlıyor. Her ailede 4 kişi var, 4'ü kişi başı 1'er ton tütün diyor, yetiştiriyor, bütün geçimini onunla sağlıyor.

Bakın, ovalar korunup doğru planlamanın, doğru yerleşme yerlerinin tespit edilmesi lazım. Bu görev de kimin? Ya yüz binlik plan yapılıyor. Kim yapıyor bu planı? Bakanlık yapıyor. Yani Bakanlık, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, yani eski Bayındırlık, İmar Bakanlığıyla şimdiki Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Enerji Bakanlığı yer altı birimleri bunlarla ilgili nerelerde fayın geçtiği, yerleşim yerinin neresi olduğunun haritası elinde var mı? Bir. İki, bunlar varsa oralara yapılaşma neden devam ediyor? Sadece ve sadece bu işte suçlu, günah, günahkâr müteahhitler midir? Örnek vereyim. Şimdi, müteahhitlerin yanı sıra bakın, yapı denetimi diye bir şey var, şantiye şefliği var. Şimdi, bunların tamamına baktığınız zaman sorumlu bakandan, belediye başkanından, bakın, o projeye, ruhsata imza atan herkes sorumludur bence. Müteahhidi tutuklayınca bakını da tutuklamak lazım. Çünkü izni o veriyor. Bak, net. Günah keçisi kimse olmayacak, sorumluluğu herkes paylaşacak. Yapı denetimi var. Bakın, yapı denetimi bütün denetimlerini yapıyor. Yana laboratuvar kurduruyor kardeşine, öbür yanına da efendim başka bir firma kurduruyor kriminal sonucu, e, biri numuneyi alıyor, biri kırıyor, öbürü denetliyor. Oh ne güzel. Sonuç? Sonuç o binalar yıkılıyor arkadaşlar.

Şimdi “imar barışı” diye bir şey getirdiniz, bakın. Bu imar barışı geldi. Adıyaman’a gidin tamamının bir iki katı sanayi demiriyle yapılmış. 2 kat sanayi demiri, 3 kat nervürlü demirle yapılmış. Nervürlü demirle yapılan yapıların tamam, 3’ü, o 3 katı kaçak, imar barışına girmiş bakın ve bunlar biri altta o önceki yapılan yapının bir kolonu kırılmaya başlayınca üsttekilerin tamamı gelip aşağıdaki katların tamamını yıkıyor. Bir “imar barışı” diye bir şeyin asla olmaması lazım. İki, eğer büyük yapıya ihtiyaç varsa emsallerinin arttırılıp doğru ihtiyacın karşılanabilirliğinin tespit edilmesi lazım. Birinin 200 metrekare evi varken, birinin 75 metrekare evinin olmaması lazım. O zaman doğru hesap yapıp halkın ortalama standartlarını planlamak lazım.

Bakın, şimdi buradaki bu afet deyince şimdi AFAD’ın neye baktığına bakıyoruz. Şimdi, benim ilimde iki yıl üst üste orman yangınları yaşandı. Ya, bu Komisyonun asli görevlerinden biri de afete kurumsal olarak kanunu yerleştirip nelerin olabileceğinin önünü göstermek değil mi? Afet geliyorsa, peki, mesela yangın başlıyor. Temmuz ayının 1’inde yangına, gece yangına müdahale edebilen hava araçları girecek; helikopterdir, uçaktır. Ve 1 Temmuzda değil de 20 Mayıs’ta çıktı yangın ne olacak? Nisanda çıktı örneğin Marmaris’te. Müdahale edilemedi, bütün ormanlar yandı, o ormanlar yandı. Hiçbir müdahale yok, havada yok, karada giremiyorsun. Yine önü kesildi. “Efendim kimse girmesin.” Söndü. Nasıl söndü? Yanacak yer kalmadı. Orman yangınları söndü. Bence sadece AFAD değil, AFAD afetle ilgili yani bugün Urfa’daki selle ilgili, Adıyaman’daki selle ilgili, oradaki can kaybıyla ilgili, mesela Devlet Su İşlerinin dere ıslahlarını yapmayışıyla ilgili de bir kanun hazırlaması lazım. Bakın, görevleri arasında. E, yapmıyor. 11 kişi öldü bugün, ne olacak? Kim sorumlusu? Ya, bir şey söylüyorum ya. Ya, net bir şekilde bir sürü insan ölüyor. Ya, bu şeyde sorumlu kim? Vali mi, AFAD mı? Ya, Vali kime bağlı, hangi bakana bağlı? Ya, niye bir tane istifa yok? Yani çok mu doğru yönettiler? Eğer “Çok doğru yönettik.” diyorsanız bu kadar can kaybı niye, bu kadar mal kaybı niye? Efendim “DASK” diye bir sigorta var bakın. Ya adam diyor “Evimin değeri 3 milyon, DASK veriyor 300 bin lira.” E ne olacak bu?

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Ne kadar prim ödemiş DASK’a?

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bilmiyorum primini.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Bileceksin.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – DASK’ın verdiği bu. Primini ödeyip... Primini ödeme meselesi değil, geneli bu.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – O mesele. Mesele o. Ne kadar prim o kadar teminat.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bunun doğruya kavuşturulması lazım. Bakın, DASK’a gerek yoktur burada. Şu var, şunu söyleyeyim. Şimdi, oradaki insanlar üşüdü, donarak öldüler, bakın, söylüyorum size donarak. Çünkü o sesler 4’üncü gün sabah kesildi. Donarak öldü insanlar. Bir tanesinin Adli Tıp doku örneğini alamadı, otopsi yapılamadı bakın. AFAD’tan bahsediyoruz ya, battaniyelere sarılı defnedildi hepsi. Ceset torbaları çok sonra geldi bakın. Şimdi, kepeçlerle kazıldı mezarlar. Diğer büyük kepeçlerle dolduruldu üzerleri. Burada sorumlu kim? Gerçekten bunu merak ediyorum. Bu Komisyon eğer burada bir görev yapacaksa kanuna dönüştürülmeli, görevi ihmalde olanların hakkında da soruşturmanın açılması gerekiyor. Eğer eğer bir kanuna dönüşmeyip “Burada kimsenin ihmali yok, hepsi yerinde duruyor.” diyorsanız Komisyonun toplanmasına gerek yoktur. Çünkü bundan önce toplanan komisyonların önerileri ne yazık ki kanuna dönüşmemiş ve ülkeyi yöneten iktidar dikkate almamış ve buna geçmiştir.

Şimdi, gelelim, bakın, arkadaşlar, bu fay kırıldı. Şu an Adana konuşuluyor, bakın, Adana ve Mersin. Bilim insanları konuşuyor, İstanbul'u, Marmara'yı konuşuyorlar. Marmara'yla ilgili hazırlık nedir? Mesela merak ediyorum nedir Marmara'yla ilgili hazırlık? AFAD'ın bununla ilgili elinde ne var? Ya, o çadırı var mı, konteyneri var mı, ekibi var mı, ekipmanı var mı? İstanbul'daki 20 milyon olası... Binlerce, milyonlarca yapının sonucunu ortaya çıkacak hasarda ve olayda ne gibi bir tedbiri var, o köprüler yıkılırsa ne olacak? Bakın, söylüyorum hepsi. "Bu olmaz." diye bir şey demeyin. Ben dağın taşın yuvarlandığını gördüm aşağı. Aksu köyüne gidin, Recep köyüne gidin bu masalardan çok büyük kayalar evlerin üstüne gelmiş.

Şimdi, gönüllülerin gönderdiği malzemelere el konuluyor ya, şu an bence hiçbir malzemeye el koymasınlar, hepsi gitsin yerine ulaşsın. Amaç tek. Deprem öncelikli olarak şudur, ben bunu hazırlamıştım: İlkokul, ortaokul, lise düzeyinde ders olarak anlatılmalıdır bakın.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Raporu yazmıştık, okumadınız galiba.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Yazdıysanız kanuna dönüştüreceksiniz.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Raporu okumadınız herhâlde.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ben okumadım, yeni geldim.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Okuyun, bence okuyun da ondan sonra şöyle geniş alanda incelerken raporu bir okuyun da bir vizyon katsın size.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Sorun raporun uygulamaya geçmemesi.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Çünkü şöyle ders olarak anlatılmalıdır. İki...

Kanun, kanun diyorum. Ben şunu söylüyorum: Raporun bir anlamı yok ama.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Siz gene bir okuyun da vizyonunuz gelişir, daha iyi olur.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Kapattım, bak, bak, bunu da kapattık, hiçbir önemi yok. Kanuna dönüşmemişse boş.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Okuyun ama gene de okuyun, bilgi var orada bilgi, bilgi. Bilgi hiçbir zaman boş değildir.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ben yaşadıklarımı anlatıyorum. Şunu söyleyeyim size.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Raporu okuyun, bir bilgi sahibi olun önce.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ya haddini aşma! Önce saygı duy.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Öyle bir şey değil.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bak, benim bilgim yeterince bende var.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – "Rapor boş." dersiniz ben orada bilgi var dedim. Haddini aşma meselesi değil. O rapora "Boş." deyip siz kapatırsanız asıl siz haddinizi aşarsınız.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bakın, bu rapor kanuna dönüşmemişse...

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Bakın, kendi vekilinizin de o raporda emeği var. Lütfen, öyle bir şey yok.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Kanuna dönüşmemişse hiçbir şeyi yoktur. Bu kadar yani.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Öyle bir değerlendirmede bulunamazsınız. Kendi vekillerinizin de o raporda emeği var.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bir şey söyleyeyim size. Şu var, bakın, rapora emek veren...

(Komisyon sıralarından karşılıklı laf atmalar, gürtlütüler)

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ama bir dakika arkadaşlar...

Başkan, karşılıklı mı konuşalım, ben tamamlayayım mı?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam da, Mürsel Bey...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Toparlayacağım, ben şunu söyleyeyim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Toparlayın, sonra biz de cevap verelim.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Boş dediğimin anlamı şu, bakın, yanlış anlaşılmasın.

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – “Boş” dersiniz öyle oluyor maalesef.

Peki, buyurun.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Sizin anladığınız anlamda ifade etmedi aslında, tam detaylı değil. Yani yazılı tespit edilmiş ama uygulamada yeterliliği olmamış.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Anladığınız tarzda söyleyeyim: Bu rapora emek veren herkesin eline emeğine sağlık, teşekkür ediyorum bütün emek veren herkese ama bu rapor kanuna dönüşmemişse bu raporun bir afetle hiçbir bağı olmaz, sadece tavsiye niteliğinde kalır, öneride kalır. Bunu kanunlaştırmak lazım. Onun için söylüyorum. Yanlış mı söyledim?

RECEP UNCÜOĞLU (Sakarya) – Doğru söylediniz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mürsel Bey, şimdi...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Şöyle ama “Okumadınız.” diyor ya ben yaşadıklarımı anlatıyorum. Şunu söylüyorum, şunu...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ayrıca bu raporu okumak için burada değiliz, yeni bir rapor yazmak için buradayız.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ya, bir dakika, bir şey söyleyeyim: Ben bu raporda, önerilerde mesela kentin yerleşim yerlerinde örnek söyleyeyim size, Van depreminin, Elâzığ depreminin konteynerlerinin, çadırlarının nerede olduğunu soruyoruz. Var o da burada değil mi?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Van depreminden sonra konteynerlerle Gaziantep’te çadır kent kuruldu.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Var, hepsi Muğla’ya geldi. Hepsi Muğla’nın Düzen mevkinde bir anda 1.500 tane konteyner oradaydı.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Suriyelilere geldi Gaziantep’e.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Niye gidiyor Suriyelilere, neden Suriyelilere gidiyor da benim Adıyamanlım, Hataylım neden burada can veriyor, çıkıyor soğukta donuyor? Neden, neden ama?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ama deprem olmadandı. Hayır, o deprem sonradan oldu.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Yani Suriyeliye konteyner, Adıyamanlıya, Hataylıya, Maraşlıya yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mürsel Bey, onlar da insan.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Deprem olduğu zamanda Suriyeliler kalkmıştı, şehirlere yerleşmişti Beyefendi, lütfen olayı çarpıtmayın. O dönemde kalkmıştı, konteynerler oradan da kalktı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mürsel Bey, bir dakika...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bakın, ben konuşuyorum. Sayın Başkan, ben konuşuyorum. Laf atılmazsa tamamlayacağım.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ama yanlış...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bir dakika arkadaşlar...

Ama şimdi Mürsel Bey, burada maksadımız ne?

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Başkan ona geliyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Faydalı teklifler şey yapmak.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ben sizin istediğiniz gibi mi konuşacağım? Ben yaşadığımı konuşuyorum.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – İstediğim gibi konuşmayın, doğru konuşun!

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Sayın Milletvekili, buna cevap verecek kişi siz değilsiniz, burada Başkan var, olmaz ki böyle. Yanlış konuşsa da muhatabı Başkan ya. Müdahale edin, böyle olmaz hakikaten ya.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Sizin dediğiniz deprem zamanında konteynerler kalkmıştı Beyefendi.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Derya Hanım, şey yapalım.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ben devam edeyim mi?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Siz devam edin ama şöyle, burada maksadımız...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Sabahtan beri biz çarptırmadık, siz de konuştuunuz, arkadaşlar da konuştu.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Sayın Vekilim, bunun muhatabı siz değilsiniz Sayın Başkan, bırakın o cevap versin.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Gürsel Bey...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ne münasebet, benim şehrimin cevabını veriyorum.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Hayır, siz veremezsiniz. Sayın Başkandır muhatabı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Mürsel Bey, burada maksadımız güzel şeyler yapmak birlikte.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ben güzel şeyler öneriyorum. Bizim canımız yanmış Sayın Başkan.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hepimizin canı yandı. Sadece sizin canınız yanmadı, bizim canımız da yandı.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Hepimizin kayıpları oldu.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Siz Antep’in neresinde bilmiyorum neyle karşılaştınız. Gelin Adıyaman’a, gidin Nurdağı’na ondan sonra ya. Yani lütfen.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ben Gaziantep’te yaşıyorum.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Başkan, ya ara verin ya tamamlayayım ya da Hanımefendi konuşsun, ben ondan sonra konuşayım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Mürsel Bey “Toparlayayım.” dediniz zaten. Toparlayın. Konuşmanızı bitirin, vakit epeyce oldu.

Toparlayalım.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Konteynerlerin AFAD’ın bünyesinde bulunması lazım. Bakın, Konteyner. Konteyner düzeneğini şu an olası Marmara depremini söylüyorum, Kızılayın çadırlarını söylüyorum, bunların hazır bir şekilde, demonte mi alır, monteli olarak bir güzergâhta mı konulur,

bunların hazırlıklarının yapılması lazım. Bakın, eğer İstanbul’u dinlemek istersek bu ülkenin beşte 1 nüfusunun barındığı, 85 milyonun yüzde 20’sinin barındığı İstanbul’un yapısının olası bir depremde nelere mal olacağını, neler yaşatacağını, hangi felaketlere dönüşeceğini İstanbul Büyükşehir Belediyesinin gelip dinlenmesinde fayda var diye düşünüyorum. Bir öneri.

Kızılayın çadırlarının envanterinin tespit edilmesi. Bakın, bu Komisyon Kızılayı çağırıp envanterinde neler var? Bence o kayıtların alınmasını öneriyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, bu teklifleriniz gayet güzel. Ne var ne yok...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – AFAD’ın elinde ekip ve ekipman olarak ne var, bunların da şeffaf bir şekilde bir bilgi notuyla veya resmi bir tutanakla, kitapçıkla Komisyona gönderilmesini öneriyorum.

AFAD bence yeniden yapılmalı. Bu deprem raporunun kanuna dönüşmesi gerektiğini öneriyorum. Bakın, “Çok değerli notlar var içinde.” diyorsunuz. Ben baktım çoğuna, yaşadım çoğunu ama onların kanuna dönüşmesi gerektiğini; mesela bir mevcut yapılar üzerinde -demin yoktu vekillerimiz- bir kararnameyle komisyonlar oluşsun, bütün hepsi toplansın. Bunlar acil durumlarda olabilir, bunlar kararname olmamalı. Hemen acil lazımsa önümüzdeki hafta bir kanun hazırlansın gelsin onu çıkaralım, yetkileriyle birlikte hazırlansınlar.

O arada lafa girince şunu da söyleyeyim: Deprem ders olarak anlatılıyor. Depreme dayanıklı binalar depreme dayanan mevkilere, yerlere yerleştirilirse şehircilik olarak o her evin, her dairenin içerisinde bir deprem odasının olması gerektiğini öneriyorum. Bunun da yani mühendislik olarak mimari olarak o yapının içinde direkt çünkü ne oluyor? Bir deprem anında herkes ya cama ya merdivene, kapıya koşmaya çalışıyor. Oysa o deprem odasına koşup orada kalıp oranın da yıkıldıkça altındakilerin yaşamlarını koruması gerektiğini öneriyorum.

Deprem, sel, yangın ve su baskını, bunların tamamına arkadaşlar, zamanında müdahale edersek daha çok canı, daha çok malı kurtarabiliriz. Zamansız, kar yolu kapatır oraya hiçbir ekip ekipman ulaşmazsa o insanlar da donarak ölürse ben de bu can havliyle o yaşadıklarını buraya yansıtmaya çalışıyorum. Her alanda doğru yönetime, ok atan başkan değil -Kızılayın Başkanı mıydı, AFAD’ın Başkanı mı ok atıyordu- kazmasını, küreğini, balyozunu, dozerini, kepçesini, çadırını tespit etmiş bir başkana ihtiyaç vardır.

Bu Komisyonun huzurunda bütün Başkan ve milletvekilleri huzurunda ülkemizdeki yaşanan bu olayda canını kaybedenlere rahmet diliyorum, geride kalanların yarasının da acil sarılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü Elâzığ’da sizin bakanınız çıktı millet donarken “Barınma sorunu kalmamıştır.” dedi, oysa herkesin çadıra ihtiyacı vardı bakın. Bugün şu an Adıyaman’ı sel götürüyor. Ulaştırma Bakanı orada çıktı Adıyaman’da “Barınma sorunu kalmamıştır.” Ya, böyle bir şey yoktur, önce gittiği, bulunduğu ilde bir yönetici o ilin, bölgenin ihtiyacını, hasarını tespit edip ona göre bir açıklama yapması gerektiğini düşünüyorum. Adıyaman Valisi istifa etti “20 bina yıkılmış.” dedi. Sadece buraya baktı. Soluna da baksa sizin milletvekilinin olduğu apartman oradaydı. Diğer sağ tarafına baksa 100 tane bina yıkılmıştı, bakın. Yani o deprem anıyla ya sağlık durumu yerinde olmayarak, panikle konuştu ya da gerçekleri göz ardı etmek için konuştu. Bakın, Adıyaman’ın, Hatay’ın, Maraş’ın, Antep’in 11 ilin -tamamını sayarsak şey olmayacak- tamamında insanların canı kurtarılabilirdi. Bir örnek vereyim, aklıma geldi: Benim Fethiye İlçe Başkanım Mustafa Koyuncu’nun amcasının oğlu, eşi, 2 çocuğu Antakya’da bir apartmanda yok, kayıp. Enkaz 2 kez aktarılmış. O apartmanda 28 kişinin hiçbir izine rastlanmıyor ve ben adama gittim; ya ben başsağlığı mı vereceğim, geçmiş olsun mu diyeceğim, ne diyeceğim? Soruyorum şimdi. Yani ne diyeceğim ben bu adama? Ve bunlar nerede, niye bulunamıyor? Gerçekten merak ediyorum. Hâlâ o 28 kişi yok, hiçbir izine rastlanmamış. Ya bir doku örneği de yok, hiçbir şey yok. Ya bakın, bunlar hâlâ kayıp. Bilinmeyen bir sürü, ölüm sebepleri belli olmayan... Bakın

çünkü neden? Otopsi yapılamadı, neden öldüklerini bilemiyoruz. Bir sürü gerçek dışı gündem, suni gündem yaratılarak bunların üstü kapatılmaya çalışıldı. Halk orada bizleri bekliyor bakın, bir dost elini bekliyor. Gidip bu dost elini uzatalım.

Tekrar, son cümle Başkan. Görevi ihmali olanlar hakkında Adıyaman Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulundum. Tüm bakan, Başbakan, Cumhurbaşkanı, Vali, kim varsa görevi ihmal, bakın, onların hakkında suç duyurusunda bulundum ve bu kendini suçlu gören, elini vicdanına koyan “Bu can kayıplarının sorumlusu benim.” diyen birinin istifa etmesini bekliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

Şimdi, Sayın Vekilim, Mürsel Bey, bir kere şunu söyleyeyim: Bu deprem... Yani ben sismoloji dersi okumuş, betonarme ve zemin mekanik dersi vermiş bir kişiyim. Dolayısıyla, böyle bir deprem gerçekten beş yüz yılda bir gelecek deprem. Tabii, biliyorsunuz, mühendislikler belli bir büyüklüğe göre hesap yapıyor her binayı. Siz az önce sel baskınlarından bahsettiniz. Evet, ben Bakanken 5 bin dereyi ıslah ettim ama biz ıslah ederken beş yüz yılda bir tekrür eden dekiye göre hesap yapıyoruz. Bin yıla göre hesap yaparsak o zaman tamamen her tarafı kaldırmamız gerekiyor. Yani dünyada belli riskler dikkate alınarak yapılıyor. Siz kalkıp da 12 büyüklükteki bir deprem için bina yapamazsınız, bunu dikkate alalım. Hakikaten alan çok büyüktü, bütün yabancı ekiplerle de konuştum yani hakikaten arkadaşlarımız, bütün ekip, gerek Jandarma, arama kurtarma, madenciler, AFAD’ın ekipleri, sivil toplum kuruluşları, Kızılay, hepsi cansiparane çalıştı orada. Çünkü benim de vazifem önce Besni’deydi, oraya gittim ama şöyle, herkes diyor ki orada: “Çadır istiyorum.” Ama ben şunu yaptım orada, dedim ki: Kardeşim, burada binaların hepsi yıkılmamış; tamam, yüzde 20’si yıkılmış ama diğer binalar sağlam. Hemen binaları ekiple beraber tespit ettik, yukarıda TOKİ’nin konutları vardı, insanlar girmiyor içeri ama sapa sağlam. İnceledik ekiplerle, hatta ben de bir mühendis olarak girdim; kimse girmiyor, korkuyor, korku şeyi var. Hatta şunu söyledim onlara, etrafa toplanmış o civardaki insanlar, dedim ki: Benim burada kalacak yerim yok, arabada kalacağım. Sizin evler çok sağlam, lütfen bana evinizin bir anahtarını verin, ben orada kalayım deyince insanlar güvenerek evlerine geçti. Yani burada herkese çadır, konteyner yetiştirmek mümkün değil. Burada tespit edip sağlam binalara vatanışın girmesi gerektiği kanaati var.

Bir de “yardımlar” diyorsunuz. Hakikaten, bakın, bütün Türkiye, bütün millet, sizin ta Muğla’dan Kars’a kadar, ta Hakkâri’den Afyonkarahisar’a kadar oraya koştı, bakın, seferber oldu, öyle ki depolar doldu. Ben Besni’ye gittiğim zaman, bizim memleket de ben oraya gidiyorum diye Çay’dan bir tır göndermişler yani depolarda koyacak yer yok yani özellikle her türlü malzemeyi millet götürdü, bunu gönderdi, sevk etti. Hatta benim gittiğim bütün yerlerde tırlardan geçemiyorduk. Bu milletimiz gerçekten dünyada örneği olmayan bir millet. Ben pek çok konferans için dünyayı gezdim, doktora sonrası çalışmalara gittim yani böyle vefakâr bir millet yok, doğusundan batısına herkes, parti ayrımı yapmadan.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Millet vefakâr Sayın Başkanım, millette bir sorun yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Millet vefakâr. Ben bunu söyleyeyim. Mesela, Afyonkarahisar, bakın, 844 tane tır gönderdi sadece, buraya 5.802 çadır gönderdi Afyonkarahisar.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Son hafta ne gönderdi Sayın Başkanım?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yok, yok...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Mesele, son hafta ne gönderdi?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bakın, müsaade buyurun, başlangıçtan beri, bakın, benim memleketim...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Eş güdüm bu.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade eder misin.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – O eş güdüm nasıl olur biliyor musunuz Sayın Bakan? İlk hafta bin tane gönderip 8’inci hafta da 1’e düşüyorsa işte onu yönetme, planlama eksikliği.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yok, değil. Bakın, şunu ifade edeyim: Ben daha sonra Kırıkhan’da, Hatay’da, İskenderun’da görevlendirdim, orada çalışma yaptım. Bakın, Kırıkhan’da, inanın, orada bizim Afyonkarahisar’ın kurduğu bir lojistik merkezi vardı. Ya, bunları dağıtın diyorum, yumurtalar bozulacak, vesaire fakat o kadar çok gelmiş ki “Alacak yok.” dediler yani.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ya, Başkan, dağıtmadılar, dağıtmadılar.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, hayır, kesinlikle gelen herkes aldı, ben orada şahit oldum.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – İşte, kuyruklar oluştu kilometrelerce, 3-5 kilometre.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hayır efendim, hayır. Bizzat hatta efendim, bakın, ben...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sorun ilk gün hepsinin yollanması değil, sorun 8’inci haftada...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ama ben sizi dinledim, müsaade buyurun.

Bakın, ben orada bizzat bulundum, Kırıkhan bize bağlıydı. Mesela benim memleketim Şuhut’un Kaymakamı ilk gün Hatay’a, Antakya’ya, merkeze gitti, hâlâ orada. Yani hakikaten bakıyoruz, büyük bir felaket. Ası Nehri’nin kenarındaki bütün yapılar yıkıldı yani böyle korkunç bir şey olmamıştı. Belki yüz yıllardır ayakta kalan birtakım kiliseler ve camiler yıkılmadı mı? Dolayısıyla, bakın...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Habib-i Neccar Camisi.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Habib-i Neccar Camisi yıkıldı, orası gittiğim zaman çok sağlam bir camiydi, ben oraya defalarca gittim.

Yani burada şunu şey yapalım: Yani burada büyük bir felaket yaşadık, acımız büyük. Diyorsunuz ki: “Kanun.” Sadece kanun değil, siz yokken biz konuştuk bu meseleyi, hatta dedik ki: Sadece kanun gerekmeyen işler var; mevzuat, yönetmelik, tamim, genelge, bunları hakikaten teklif edelim. Hatta -siz yoktunuz- biz dedik ki: Bir Komisyon kuralım, bir hazırlayalım; bazı Bakanlıklara nasıl bir tamim gönderilecek, herkesi harekete geçirmemiz lazım. Hatalar varsa göreceğiz, ben de sizinle aynı kanaatteyim, sağlam zemine sağlam bina, doğru ama bu konuda...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Yeni yerleşim yerleri öyle planlanıyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – ...bakın, Cumhurbaşkanımız, geçtiğimiz cuma günü bütün hocaları topladı, saatlerce dinledi. Ayrıca, özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanımız, bütün üniversitedeki hocalarımızın tamamı, büyük üniversitelerin tamamı arazide. Yani neticede sizin dediğiniz...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – O raporu alabiliyor muyuz Başkanım, o dediğiniz raporu?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Alırsınız, var, mesela şu anda üniversitenin ilk raporu çıktı.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Hayır, hayır, Cumhurbaşkanıyla toplanan bilim insanlarının raporunu.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onu alalım ama İTÜ’nün raporunu ben aldım hemen, size gönderdik.

NECİP NASIR (İzmir) – Komisyon üyelerimizde var.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – ODTÜ’nün var, TMMOB’un var, birçok kurum hazırladı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, şöyle ifade edeyim: Yani biz burada -Allah aşkına, bu mesele partilerüstü bir mesela- birtakım tavsiyelerimizi yapalım. Yani acımız yüreğimizde, hepimizin yüreğinde acı var.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Doğru, acı hepimizin içerisinde.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Bakanım, Komisyonu nasıl çalıştırmayı düşünüyorsunuz? İki haftamız var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, şöyle: Biz çok süratli şekilde... Efendim, daha önce hakikaten mükemmel bir komisyon yapılmış. Bu yeni depreme göre biz bazı dinlememiz gereken önemli kurumları dinleyelim; ne yaptılar, sizin sorularınıza onlar cevap versin. Daha sonra, bu arada, bazı yapılacak kanun teklifi varsa onu teklif edelim. Kanun çoğu şeyde... Ben Bakanlık yaptım, on iki yıllık Bakanlık dönemimde 2 tane kanun teklifi hazırladım ama gerisini mevzuatla, yönetmelikle, yönergeyle, tamimle hallettim.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Makul, makul Sayın Bakanım, bunları toparlayalım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Biz bir müsaade ederseniz bunları toparlayalım. Bunları toparlayalım, şöyle...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Makul, makul. Zaman aşımına gerek yok, biraz seri olmak lazım.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Faydalı şeyleri biz...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Faydalı şeyler yapalım.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Yapalım. Onu demiyorum, tamamladıysanız bir şey söyleyeyim: Mesela, odun ihtiyacı...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Siz bugün mü şey yaparsınız, yarın söz versek olur mu acaba?

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Dün konuştum, stenograf yoktu, bugün de...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yarın devam edecek miyiz Başkan?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yarın devam edelim.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Necdet Hocam devam ediyorsa etsin. Ben iki cümleyle tamamlayım mı meseleyi?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yani şeyde de bir toplantı var ama isterseniz bugün konuşun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Yarın da olabilir, şeyi yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Uzun konuşacaksanız yarın ama beş dakikalık şeyse...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Yani ben tabii bir kısmına katılamadım Başkan, şöyle bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hayır, bir de zabıtları okursanız, çok güzel konuşmalar oldu, aynı şeyleri söylememek açısından.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Yani sonuçta şu: Gidip dolaşıp aynı yere dönüyoruz. Yani gerçekten süre çok kısa, bu kısa sürede verimlilik... Şimdi, 10 kez araştırma komisyonları kurulmuş, 3 tanesi zaten sonuçlanmamış, rapor da yayımlanmamış 1960’tan sonra Mecliste. Yani dün de söyledim, 3 tanesi şey...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – 99 sonrası 50 sayfalık bir rapor var.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Evet, yine böyle çoğunda çıkmış.

Şimdi, Türkiye’de yasa, genelge, yönetmelik, belki de dünyanın her yerine örnek olabilecek şekilde düzenlemelerimiz var, uygulama yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Uygulama yok, evet, doğru.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Her okula gittiğimizde kırmızı kova var, kürek var, bilmem ne var. Ben yöneticilik yapmıştım, doktordum, işte, “Hemşire sen ilk kurtaracaksın.” “İşte şu kovayı taşıyacaksın.” pratik yok. Türkiye’de yangın söndürme tatbikatında yananlar var, böyle bir gerçeğimiz var. Yani yangın söndürmeye itfaiyeyle beraber gidiyor, belediye başkanı da gidiyor, yananlar var, onları söndüremeyenler var. Yani İçişleri Bakanlığı, işte, bütün hepimize mesaj çekecekti, çekemedi deprem günü, felaket çıktı. Tatbikat, işte, elini başına koy, çömel... Bunu söylediğimizde bir eleştiri filan değil çünkü sonuçta sizin de söylediğiniz gibi, acı var, yaşamını yitiren var ve kurtarılabilecek insanlar vardı, ölmeyecek insanlar vardı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tabii, acı büyük.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Şimdi, bugün, bakın...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Mikrofonunuz açık değil.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Bunu açın isterseniz, tutanaklara girsin, şunu söyleyeyim, yarın devam edeceğim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Peki, tutanaklara girsin ama siz de toparlayın bugün isteyecekseniz.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Yok üstat, ben yarın hızlı bir şekilde tutanakları okuyup geleceğim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Derya Hanım, siz de tekrar mı istediniz?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ben bir şey ekleyeceğim sadece.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Bakın, arkadaşlar, biz şunu konuşuyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bir dakika, açıyorum.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Şu anda bunu konuşuyoruz. Urfa’da –az önce Tabip Odası Başkanıyla konuştum, az önce dediğim, bir iki saat, Genel Kurulda da konuşmam vardı- Eyyübiye Devlet Hastanesini siz de gördünüz, sel basmış. Bir hastaneyi sel basması, sizin de dediğiniz gibi, yüz yılda bir, iki yüz yılda bir olabilir. Peki, olay ne? Covid zamanında, pandemide demişler ki: “Yoğun bakıma ihtiyaç var, otoparkı yoğun bakım yapalım.” Bakın, biz kolon, giriş kesmeden söz ediyoruz, bir hastanenin otoparkını yoğun bakıma dönüştürmüşler. Evet, büyük bir salgın, büyük bir felaket, o dönemde öyleydi. Pandemi bitmiş, demişler ki: “Madem pandemi bitti, bu otoparkı çocuk yoğun bakımı yapalım.” Böyle bir şey olur mu ya yani böyle bir şey olur mu?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya böyle...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Adıyaman’da... Bakın, Sayın Bakanım, beş yüz yılda bir olur, bir can kurtarmak hepimizin şeyidir yani bu “istisna” deyip... Ya, şimdi, bir Bakanlık otoparkı yoğun bakım yapıyorsa ve sel basıyorsa... Şimdi, dün anlattım size Diyarbakır’da trafik kazasındaki anne ve çocuk meselesini. Şimdi, görüntüler var, kurulan çadır yerle bir, kent çağrı yapıyor “Paletler, şeyler gelsin ki düzenleme yapalım.” Daha dün konuştum. Şimdi, bu, iktidarın, Hükûmetin falan değil, hepimizin sorumluluğudur.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tabii, hepimizin sorumluluğu.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Bu ayıpsa hepimizin ayıbıdır, burada savunmaya geçmemek lazım. Burada yöneticilerin çoğu, Türkiye’de yöneticilerin çoğu yönetiliyor, yönetmiyorlar, talimat bekliyorlar. Bakanlar bile diyor ki: “Cumhurbaşkanı talimatıyla orman söndüreceğim.” Ya, böyle değil. “Yönetici” dediğiniz yönetecek, koşacak, gidecek, şov yapmayacak ve önleyecek, koruyacak. Yani burada bırakayım, yarın devam edeyim. Yani bunu konuşurken gerçekten şey değil, yoksa şimdi, Recep Bey’e dün söyledim, çok güzel yapmışlar çalışmayı ama hiç uygulanmayacak.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Değerli doktorum, Necdet Bey, şimdi, tamam, uygulamak için ne gerekiyorsa onu yapalım.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Onu konuşalım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Zaten siz yoktunuz, biz burada bir hamle yapmak istiyoruz yani hatta Komisyon bitmeden bir çalışma yapalım dedik yani bütün... Özellikle Necip Bey bahsetti, valilikler şu anda yapabilir, risk bölgesinde olan valiliklere bir yazı hazırlayalım yani onları harekete geçirelim.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Bakanım, bakın, Şırnak Valisi gitti “Gerçek durumun 5 katı kadar insanlar var.” dedi, bunu söyledi koordinasyon valisi, Şırnak Valisi bunu söyledi: “Gerçek durumdan daha fazla ölü var, gerçek durumdan daha fazla yıkım var.” dedi. Bunu valiler söyledi ve koordinatör vali. Biz söyleyince “Muhalefet ediyorsunuz, doğruyu söylemiyorsunuz.” Şırnak’ın Valisi söyledi. Şimdi, ben “kayyum” diyeceğim, siz diyeceksiniz ki: “Neden?” Silopi bir tek belediyedir, ben kendim yemek dağıtmışım, polis ve askerler gelmiş, yani çünkü hiç şeyi yok, herkese yardım edeceğiz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tabii, herkese. Çok teşekkür ederiz, iyi ki...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Herkese yardım edeceğiz ama şimdi bunları konuşunca... Depremi kendisi doğaldır, depremle ilgili önlem almamak, engellemek ve bu işi sürdürmemek politiktir, siyasettir, bunu da savunalım. Bunun hükümetle filan ilgisi yok, iktidarla ilgisi yok, bu tümüyle kurumlarla ilgili...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, tümüyle bu konuda...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Depreme biz “doğal” demiyoruz “doğa” diyoruz. Doğal kabul edersek...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Doğa olayıdır.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Aynen.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Doğa olayıdır, doğal değildir. “Doğal” dersek...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tabii anlaşılır, tabii ile doğal karışıyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Bakanım, sizin zamanınızda yeşil raporlar vardı, o taşkın alanları tabii ki yıllara sâri şeylerden sonra hazırlanıyordu, bizim de söylemek istediğimiz bu, o kurumların içi boşaltıldı, maalesef artık o liyakatli kadrolar oralarda değil, maalesef.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Var, var, DSİ...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – DSİ’nin olsun, bütün kurumların...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Neyse, onlara girmeyeyim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Girmeyelim de yani şu anda sel altında 3 kişiyi kaybettik.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şöyle yapalım değerli arkadaşlar: Şimdi, müsaade ederseniz, toplantıyı burada kapatıyorum, yarın saat 13.59 diyeceğiz ama resmî 14.00’te toplanalım. Cuma...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Başkanım, bizim önerimiz vardı ama toplantı sonunda değerlendirecektik ya.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Çağırılacaklarla ilgili, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımızın ve Valinin çağırılması...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, şu anda, müsaade ederseniz, biz burada... Komisyonun adı ne? Kahramanmaraş merkezli depremle alakalı... Şimdi, İstanbul depremine girersek bu işin içinden çıkamayız.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ama bu yalnızca o deprem değil ki mesela diğer deprem komisyonu da depremli ama...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Başkan, burada giden gitti, orada geleceğe bakacağız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kardeşim, önce bir kendi vazifemizi yerine getirelim, ondan sonra...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Başkanım, Sayın Bakanım ama şöyle: Bu yalnızca Maraş merkezli bir depremin araştırılması değil, bundan sonrası için ne diyoruz? Yani sağlıklı ve sağlam kentleri oluşturmak, değil mi yani riskleri düşürmek.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, riske bakarsanız, şu anda...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Yani biz tespitini olabilecek olasılıklara karşı, depremlere karşı aynen bu deprem raporu gibi, olası bir depreme karşı tedbir geliştirmek. Yani İstanbul’da böyle bir risk var.

NECİP NASIR (İzmir) – Demin konuştuk ama siz yokken arkadaşlar da konuştu.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Çok konuştuk yani onları da anlattık aslında.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Az önce konuştuk.

NECİP NASIR (İzmir) – Ne işi siyasetüstü turalım, acil çözülebilecek bu üç haftalık...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkanım, seçimler...

(Gürültüler)

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade eder misiniz. Bakın, arkadaşlar, müsaade eder misiniz.

Ben, özellikle, önce, tabii, fay hatlarından başlayarak jeoloji, jeofizikçileri, daha sonra, özellikle Çevre ve Şehircilik zemin ve üst yapıyı dinleyelim, onlar ne yaptı, sorularımız varsa onları soralım, daha sonra -konuştuk- deprem bölgesini, 11 tane ilimizin belediye başkanlarını, vesaire çağırıcaksak görüntülü olarak onları da çağıralım ama vaktimiz sınırlı, benim şahsi kanaatim, bir an önce bizim yapılacak şeyler konusunda kamu kurum ve kuruluşlarına gerekli birtakım yönerge, şunlar, bunlar, yönetmelik değişiklikleri, kanun değişiklikleri varsa onları hazırlayalım diye düşünüyorum.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkanım, 11 ilde zaten OHAL var, orada istediğin kararı yapıyorsun, bize ihtiyacı yok ki, OHAL bölgesinde bize ihtiyaç yok.

NECİP NASIR (İzmir) – Hayır, orada yaşananlardan ders çıkarılması için buraya...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Hayır efendim, 11 ilin dışındaki yerler için bu Komisyon...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ders çıkarılması için...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ya, arkadaşlar, olan bir depremde yaşanan sorunların tespiti ilgiyle zaten ortada bir gerçek var.

(Gürültüler)

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz, kusura bakmayın, söz vermedim ki.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ama diğer taraftan da olası bir depreme karşı alınacak tedbirlerle ilgili bizim bir şeyi konuşmamız lazım. Yani İstanbul depremi şu anda Türkiye’nin bir gerçeği. Bilim adamlarını o zaman niye çağırıyoruz? Niye dinliyoruz? E zaten fay hatları belli.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade eder misiniz. Efendim, burası, bu Komisyon...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Bilim adamlarının zaten değerlendirmeleri de belli, o zaman çağırmayalım hiç kimseyi.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, tamam kardeşim, tamam da...

NECİP NASIR (İzmir) – Hayır, eksikler var, mesela fayla ilgili.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Bize yeni fay hatlarını mı tespit edecek?

NECİP NASIR (İzmir) – Tabii, tabii, yeni gelişmeler...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ya, böyle bir şey olabilir mi ama? Ya biz fay hatlarını tespit etmek...

(Gürültüler)

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ayrıca, bizim işimiz siyaset Sayın Başkanım, böyle bir şey olabilir mi ya!

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Sayın Başkana bırakalım, Sayın Başkan...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, müsaade eder misiniz.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ya, olur mu öyle şey! Biz Komisyon üyesiyiz ama ne demek “Sayın Başkana bırakalım?”

(Gürültüler)

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, tamam da sizin teklifinizi mi şey yapacağız ya! Bir dakika!

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Dünden beri sizin söylediğiniz her şeye dedik ki doğrudur, yapalım, katkı verelim.

MÜCAHİT DURMUŞOĞLU (Osmaniye) – Bizim de sizin söylediklerinize katıldıklarımız var.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ama bizim de bir düşüncemiz ve önerimiz...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, şöyle, müsaade eder misiniz.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Siz de bizim önerimizi kabul edin yani böyle bir şey olur mu, hep tek taraflı ya!

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, bir dakika müsaade eder misiniz kardeşim.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ama fırsat vermiyorsunuz ki.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Neye fırsat vermiyorum hanımefendi ya?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Konuşmaya vermiyorsunuz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade edin.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – E, olur mu ama önerime hemen tepki verilince savunma yapıyorum tabii.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, tamam da bir dakika, evvela bir dinleyeceklerimizi dinleyelim.

Müsaade ederseniz, yarın ben Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürü, Genel Müdür Yardımcısı, ayrıca, MTA Jeoloji Etütleri Daire Başkanını, ayrıca, MTA'da Doçent Doktor Jeoloji Etütler Dairesi Başkanlığı Aktif Tektonik ve Deprem Araştırmaları Koordinatörünü, bir de özellikle jeolog olarak da Profesör Doktor Yusuf Kağan Kadioğlu'nu -Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesinde jeolog-bunları davet edeceğiz.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Bakan, şöyle bir şey, biz sağlıklı çalışacaksa kamu gelir, anlatır, hiçbir sıkıntı yok; dinleriz, yine giderler. Gelecekse TMMOB adına jeoloji mühendislerinden kimse onlardan birisi de gelsin, aynı anda burada olsunlar.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, müsaade edersiniz, onları, sivil toplum kuruluşlarını da çağıracağız.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Ama şimdi olmaz. Şimdi, gelip dinlediğinde...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onları da çağıracağız.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Aynı anda olsunlar ki...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Değerli Başkanım, şöyle bir şey öğrenebilir miyiz: Çalışma programı nedir yani hangi günler çalışacağız?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, efendim, şöyle: Çalışma günleri için genelde “Salı, çarşamba, perşembe günleri çalışalım.” denildi, hatta ben cuma günü de çalışalım mı diye teklif ettim ama arkadaşlar dediler ki: “Herkes sahaya inecek.” Dolayısıyla, bunu teklif ediyorsanız, salı, çarşamba, perşembe günleri çalışalım ama istiyorsanız cuma günü de çalışabiliriz, arzu ederseniz siz karar verin daha doğrusu.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, Sayın Bakanım, sizden bizim Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak ricamız şu, isteğimiz de bu: Bizim bu Komisyonun 7 Nisana kadarki çalışma takvimi içinde hangi gün, hangi heyetlerin çağırılacağını ve bizim kimleri dinleyeceğimizi bize bildirmeniz gerekir. Eğer, burada bizim -yani Türkiye bir seçime gidiyor- önerdiğimiz... Şimdi, öneri almadınız bizden “Kimi istiyorsunuz, kimi çağıracaksınız.” gibi bir öneri almadınız. Geçen dönemde biz bu önermeyi yapmıştık. Eğer bizden öneri alınmayacaksa ve bunlar da yapılmayacaksa o zaman biz bunu bir zaman kaybı olarak görüyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, müsaade ederseniz, ben geçen...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Çok açık söylüyorum: O zaman burada gelip... MTA'yı bin kere dinlememizde bir sakınca yok, fay hatlarını da dinlemekte...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kimi dinlemek istiyorsunuz, ben anlamadım yani. Şimdi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığını dinlemeyecek miyiz?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bu Komisyon... Bakın, daha hemen dün, pazartesi günü, İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi toplandı, plan notu değişikliğine gitti, asma kat İstanbul'da yasaklandı, bodrum katsız inşaat yapmak yasaklandı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Güzel.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ya bizim buradan böyle bir sonuç çıkacaksa toplanalım. MTA'yı biz burada çok dinledik, bütün odaları dinledik, bütün birimleri dinledik, bakanlığı dinledik.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, peki, şunu bir...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ya, bakın arkadaşlar, 5 bin sayfa bize rapor sunuldu, 5 bin. Yani hakikaten elimizde var ya olmayan rapor yok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, şöyle: Çevre ve Şehircilik Bakanlığını önümüzdeki hafta dinlesek, orada yapılan durumlar, değişiklikler, uygulamalardaki aksaklıklar, icraatlar...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Bakanım, tekrar söylüyorum: Siz üç haftalık dönem içinde kimlerin bu Komisyona geleceğini bugün bize geç saatte de olsa lütfen iletiniz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, yarın vereyim size.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bizden de... Bakın, siz bize yazılı olarak kimlerin davet edilmesi gerektiği konusunda bizden görüş almadınız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hayır, ben ilk gün okudum.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Söyledi ya, olur mu.

NECİP NASIR (İzmir) – Burada Komisyonunda tek tek okudu, siz yoktunuz, bize tek tek okudu.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teker teker okudum, siz yoktunuz galiba. Efendim, okuduk, tek tek okuduk.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Başkanım, biz hiçbirine itiraz etmedik ki. Kimlerin çağırılacağı konusunda yorumlandı, biz de diyoruz ki tamam, bu hocalarımız... Arkadaş, bir eksiklikle ilgili bizim de bir önerimiz var yani siz 100 adam önerdiniz, biz de...

(Gürültüler)

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yarın konuşalım mı? Ben şu anda...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ama Başkanım, bizim Grup Başkan Vekillerimizin talebi var, İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı bu Komisyon tarafından dinlenmezse biz Komisyondan bugün itibarıyla çekiliyoruz. Yani böyle olmaz ya!

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bir dakika, öyle bir usul yok, kusura bakma.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Başkanım, irademiz yok ama! Bakın, bizim bir irademiz, bir önerimiz bu bakın. Bak, biz doğru yapılan işleri tespit ettik, komisyon raporlarına teşekkür ettik ama...

NECİP NASIR (İzmir) – Sen doğru bir şey dedin...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Bak, şimdi, yani bizim irademiz yok yani bizim önerimiz dinlenmeyecekse, irademiz dinlenmeyecekse bizim burada varlığımızın bir anlamı yok ki. Ben MTA Genel Müdürünü dinlesem ne olur dinlemesem ne olur?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – 11 il ve Kahramanmaraş depremi bu, bu deprem İstanbul depremi değil ki.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Böyle bir şey olur mu ya!

(Gürültüler)

NECİP NASIR (İzmir) – Gürsel Bey, şimdi sen doğru bir şey dedin, dedin ki: “Ben seçime gidiyorum.” Şimdi, biz de senin seçime gitme meselen değil, burada toplanmak...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ben seçime gidiyorum demedim.

NECİP NASIR (İzmir) – Sen demin ifade ettin.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Gökan Bey söyledi.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ben dedim.

NECİP NASIR (İzmir) – Şu anda burada toplanılmasındaki, bu Komisyonunu kurulmasındaki neden, çok hızlı bir şekilde yapılıp hayata geçirilebilecek... Herkes bilir ki ayın 8’inden sonra çalışılması mümkün değil, doğruya doğru ancak burada daha önce yapılmış çok değerli bir çalışma

var, bu çalışmanın ışığında tespit edilecek, hızlı hayata geçirilebilecek... Yarın Adana'da deprem olma ihtimali var, yarın İzmir'de olma ihtimali var, öbür gün Erzincan'da olma ihtimali var ve Marmara'da var.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Tamam, doğru.

NECİP NASIR (İzmir) – Şimdi, çok hızlı olabilecek sorunların çözümüyle ilgili bir aksiyon alsın bu Komisyon, ondan sonra, seçimden sonra Allah'ın izniyle zaten bu iktidara gelen gerekeni yapacak.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – O zaman şöyle yapalım Başkanım, zamana ihtiyacımız varsa o zaman kimseyi dinlememize gerek yok, raporlar burada, değerlendirelim teknik elemanlarla.

NECİP NASIR (İzmir) – Hayır ama Sayın Bakanım bir şey önerdi.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Bu kurumlarımız...

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – Ya, kurumları zaten...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, bakın, arkadaşlar, kusura bakmayın, bir teklifiniz varsa önerge verirsiniz, burada görüşürüz yani böyle bir şey yapmayalım. Önergeyi verirsiniz, oturup görüşürüz.

GÜRSEL EROL (Elâzığ) – E, tamam verelim önergemizi.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Peki, teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum, yarın saat 14.00'te görüşelim.

Kapanma Saati: 18.54

